

AUTORITETI I KOMUNIKIMEVE ELEKTRONIKE DHE POSTARE

ANALIZE

E

TREGUT

TE TELEFONISE FIKSE

- 1) Tregu i aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendodhje fikse.
- 2) Tregu i thirrjeve telefonike te disponueshme per publikun nga vendodhje fikse.
- 3) Tregu me shumice i origjinimit te thirrjeve ne rrjetin telefonik publik te ofruara nga vendndodhje fikse.
- 4) Tregu me shumice i terminimit te thirrjeve per rrjete publike telefonike individuale te ofruara nga vendndodhje fikse.
- 5) Tregu me shumice i sherbimeve tranzite ne rrjetet telefonike publike te ofruara nga vendndodhje fikse.

Dokument Per Konsultim Publik

Gusht 2012

(MIRATUAR ME VKD NR.2138 DATE 2.08.2012)

INDEKSI I PERMBAJTJES

I. PERMBLEDHJE	4
II. HYRJE	12
II.1. PANORAME E SEKTORIT TE TELEFONISE FIKSE	12
II.2 PERCAKTIMI I SIPERMARRSVE ME FUQI TE NDJESHME NE TREG	15
I. Objektivat e Ligjit dhe kuadri rregullator.....	15
II.Procesi i Konsultimit.....	16
III. Bashkepunimi me Autoritetin e Konkurences.....	16
IV. Struktura e Dokumentit	16
V. Perkufizimi i tregut perkates.....	17
VI. Fuqia e Ndjeshme ne Treg dhe masat rregulluese	19
III. ANALIZA E TREGJEVE TE SHERBIMEVE ME PAKICE	21
III.1.PERKUFIZIMI I TREGJEVE NE NIVELIN ME PAKICE	21
III.2. ANALIZA PER FNT E TREGJEVE ME PAKICE	28
1. Pjeset e tregut.....	29
2. Barrierat per hyrje ne treg.....	32
3.Konkurrenca e mundshme.....	33
4. Tarifimi i sherbimeve me pakice	34
5. Perfitimet e perdoruesve fundor.....	43
Perfundim per FNT	44
IV. ANALIZA E TREGJEVE TE SHERBIMEVE ME SHUMICE: ORIGJINIMI, TRANZITIMI DHE TERMINIMI I THIRRJEVE NE RRJETET FIKSE	46
IV.1. PERKUFIZIMI I TREGJEVE TE INTERKONEKSIONIT	46
Zhvillime pas Analize 2010 dhe zhvillime te priteshme ne vitet ne vijim	47
IV.2. ANALIZA PER FNT E TREGJEVE TE INTERKONEKSIONIT	50
1 Terminimi i thirrjeve ne rrjetet fikse	50
2. Origjinimi i thirrjeve ne rrjetet fikse	55
3. Tranzitimi i thirrjeve ne rrjetet fikse	57
V. MASAT RREGULLUESE PER OPERATORET ME FNT.....	60
V.1. MASAT RREGULLATORE TE PROPOZUARA PER TREGJET ME SHUMICE TE INTERKONEKSIONIT	62
1. Masat rregullatore te propozuara per Albtelecom.....	62
2. Masat rregullatore te propozuara per terminimin ne rrjetet e OA dhe AMC Fiks.....	66
V.2. MASAT RREGULLATORE TE PROPOZUARA PER ALBTELECOM NE TREGJET E PAKICES.....	69
ANEKS 1. LISTA E SIPERMARRSVE TE RRJETEVE PUBLIKE TELEFONIKE FIKSE TE PROPOZUAR PER FNT NE TERMINIMIN E THIRRJEVE.....	73
ANEKS 2. LISTA E PYETJEVE PER KONSULTIM PUBLIK	75

INDEKSI I TABELAVE DHE FIGURAVE

Figura II.1 Ecuria e numrit të pajtimtarëve të telefonisë fikse 2000-2011	12
Figura II.2 Ecuria e numrit te perdoruesve të telefonisë celulare dhe fikse 2000-2011	13
Figura II.3 Ecuria e penetrimit të telefonisë celulare dhe fikse 2003-2011.....	13
Figura II.4 Krahasimi i normave te penetrimit: Shqiperi vs mesatare e BE- 27.....	13
Figura II.5. Të ardhurat totale të operatorëve të komunikimeve Elektronike (2011).....	14
Figura III.1:Ecuria e thirrjeve nga rrjetet fikse dhe celulare 2003-2011	25
Tabela III.1: Ecuria e numrit te pajtimtareve te telefonise fikse sipas operatoreve (2010-2011)	29
Figura III.2: Pjeset e tregut te numrit të pajtimtarëve të telefonise fikse (2011)	30
Tabela III.2:Pjeset e tregut te thirrjeve telefonike dhe numrit te pajtimtareve 2010-2011.	30
Figura III.3: Ecuria e numrit te pajtimtareve te telefonise fikse: Albtelecom- Altenative 2003-2011.....	31
Figura III.4: Struktura e trafikut dales te Albtelecom 2010-2011.....	32
Figura III.5: Pjeset e tregut ne te ardhura ne total te operatoreve alternative (2011)	32
Figura III.6.2 Ecuria e tarifës së pajtimit mujor Familjare: Shqipëri dhe SEE 2006-2011	35
Tabela III.3. Tarifat e pajtimit mujor Familjarë dhe Biznes: Shqipëri dhe SEE 2011	36
Figura III.7. Tarifa e pajtimit mujor Familjare në Euro dhe Euro/PPP:.....	37
Shqipëri dhe SEE 2010	37
Figura III.8. Shpenzimi per një thirrje lokale 10 minuta: Shqipëri dhe SEE 2011.....	38
Figura III.9. Shpenzimi per një thirrje kombëtare 10 minuta: Shqipëri dhe SEE 2006-2011	38
Figura III.10. Shpenzimi per një thirrje Fiks drejt celulare 10 minuta: Shqipëri dhe SEE 2006-2011.....	39
Figura III.10. Shpenzimi per një thirrje ndërkombëtare 10 minuta drejt MB dhe SHBA: Shqipëri dhe SEE 2008-2011.....	39
Tabela III.4. Tarifat me pakice telefonike te ABCOM 2012	40
Tabela III.5. Tarifat me pakice telefonike te AMC Fiks 2012.....	41
Tabela III.6: Perdorimi mesatar mujor i sherbimeve te Albtelecom 2008-2011.....	43
Figura IV.1: Skema e elementeve (inputeve) me shumice per realizimin e thirrjeve telefonike.....	47
Tabela IV.1: Tarifat e terminimit te thirrjeve ne rrjetet operatoreve alternative dhe Albtelecom (2012)	52
Figura IV.2: Ecuria e tarifave të terminimit në rrjetet fiks inkumbent në SEE 2011: segment lokal.....	53
Figura IV.3: Ecuria e tarifave të terminimit në rrjetet fiks inkumbent në SEE 2011: segment njëfish.....	53
Figura IV.4: Ecuria e tarifave të terminimit në rrjetet fiks inkumbent në SEE 2010: segment dyfish.....	54
Tabela IV.3: Pjeset e tregut te origjinimit te thirrjeve ne rrjete fikse 2007-2011.....	55
Tabela IV.4: Trafiku kombetar i tranzituar nga Albtelecom dhe OA (2010-2011)	58
Tabela IV.5: HHI ne tregun e tranzitimit kombetar (2010-2011).....	59
Tabela V.1: Vlerat maksimale te tarifave tarifave të terminimit, origjinimit dhe tranzitimit në rrjetin Albtelecom 2012-2014	66
Tabela V.2: Vlerat makimale te tarifave të terminimit ne rrjetet e operatoreve alternative fiks 2012-2015.....	68
Tabela V.3:Vlerat makimale te tarifave të terminimit ne rrjetin AMC per thirrjet drejt AMC Fiks 2012-2014	68

I. PERMBLEDHJE

Ligji nr.9918, date 19.05.2008 "Per Komunikimet Elektronike ne Republiken e Shqiperise" (ne vijim Ligji 9918),ne nenin 1 te tij, percakton se qellimi i ligjit eshte qe nepermjet parimit te asnjanesise teknologjike te promovojë konkurrencë dhe infrastrukturë efiçente në komunikimet elektronike dhe të garantojë shërbimet e duhura dhe të përshtatshme në territorin e Republikës së Shqipërisë.

Ligji Nr.9918 parashikon ne Nenin 35 te tij detyrimin per zhvillimin e procedures se keshillimit me palet e interesit per analizen e tregut duke percaktuar edhe kohezgjatjen minimale te periudhes se konsultimit publik prej 60 ditesh. Njekohesisht neni 36 percakton se AKEP vendos, ndryshon mban ose heq detyrime per FNT pas keshillimit me palet e interesuara.

Ky dokument permban analizen e tregjeve me pakice te aksesit dhe thirrjeve telefonike nga vendndodhje fikse dhe tregjeve me shumice te interkoneksionit ne rrjetet fikse (origjinim, terminim dhe tranzitim), dhe konkretisht:

- 1) Tregu i aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendodhje fikse;
- 2) Tregu i thirrjeve telefonike te vlefshme per publikun nga vendodhje fikse.
- 3) Tregu me shumice i origjinimit te thirrjeve ne rrjetin telefonik publik te ofruara nga vendndodhje fikse .
- 4) Tregu me shumice i terminimit te thirrjeve per rrjete publike telefonike individuale te ofruara nga vendndodhje fikse.
- 5) Tregu me shumice i sherbimeve transite ne rrjetet telefonike publike fikse.

Periudha e konsultimit publik do te jete 60 dite nga dita e publikimit zyrtar te ketij dokumenti ne faqen e internetit te AKEP, dhe procesi i konsultimit do te kryhet per statusin e FNT dhe per detyrimet e propozuar per FNT. AKEP mirepret komentet e paleve te interesuara brenda afatit te konsultimit publik, per perfundimet ne lidhje me FNT dhe detyrimet e propozuara nga AKEP per FNT ne kete dokument konsultimi publik. Komentet e paleve te interesuara do te publikohen nga AKEP, se bashku me dokumentin final te analizes se tregut dhe vendimet per FNT. Ne Aneks 2 te ketij dokumenti AKEP ka dhene listen e pyetjeve per komente nga palet e interesuara, por palet e interesuara mund te japin komente per cdo pjese te ketij dokumenti.

Kjo analize e tregjeve te telefonise fikse zhvillohet ne ciklin e trete te saj dhe eshte ne vijim te analizes se vitit 2010, proces i cili perfundoi me publikimin e Analizes se Tregut te Telefonise Fikse ne muajin Korrik 2010 dhe Vendimin e Keshillit Drejtues te AKEP, VKD nr.1348 date 26.07.2010,per shpalljen me FNT te operatorit Albtelecom sh.a ne tregjet perkatese te meposhteme:

- 1) Tregu me pakice i aksesit ne rrjet telefonik publik nga vendndodhje fikse per klientet familjare;
- 2) Tregu me pakice i aksesit ne rrjet telefonik publik nga vendndodhje fikse per klientet jo-familjare;

- 3) Tregu me pakice per sherbimet telefonike lokale dhe/ose kombetare te disponueshme per publikun te ofruara nga vendndodhje fikse per klientet familjare.
- 4) Tregu me pakice per sherbimet telefonike nderkombetare te disponueshme per publikun te ofruara nga vendndodhje fikse per klientet familjare.
- 5) Tregu me pakice per sherbimet telefonike lokale dhe/ose kombetare te disponueshme per publikun te ofruara nga vendndodhje fikse per klientet jo-familjare.
- 6) Tregu me pakice per sherbimet telefonike nderkombetare te disponueshme per publikun te ofruara nga vendndodhje fikse per klientet jo-familjare.
- 7) Tregu me shumice i origjinimit te thirrjeve ne rrjetin telefonik publik telefonik te ofruara nga vendndodhje fikse.
- 8) Tregu me shumice i terminimit te thirrjeve per rrjete publike telefonike individuale te ofruara nga vendndodhje fikse
- 9) Tregu me shumice i sherbimeve transite kombetare ne rrjetet publike telefonike fikse.

Ne perfundim te procesit te kesaj analize te nisur, AKEP bazuar ne perfundimet e dokumentit final te analizes se tregut (pas konsultimit publik), do te marre vendime per percaktimin e sipermarrevse me FNT dhe detyrimet e tyre per FNT dhe/ose heqjen e FNT dhe detyrimeve per ato tregje ku nuk ka me FNT.

Ne baze te parashikimeve ligjore dhe te Rregullores, analiza e nxjerre per konsultim publik permban:

- perkufizimin e tregjeve perkatese;
- shqyrtimin e secilit treg perkates per te analizuar konkurrencen ne keto tregje dhe nese ka operatore me fuqi te ndjeshme ne treg, duke perdorur kriteret e percaktuara ne nenin 33 te Ligjit si dhe udhezimin e KE;
- analizimin e problemeve ne tregjet ne te cilat nuk ka konkurrence efektive apo ku ka operatore me fuqi te ndjeshme ne treg;
- detyrimet e propozuara per operatoret me fuqi te ndjeshme ne treg ose heqjen e detyrimeve nese nuk bejne pjese tek operatoret me FNT;

Konkluzione nga analiza e tregjeve me pakice

Ne analizen e tregut ne 2010 AKEP, si edhe ne Rekomandimin e vitit 2003 te KE, u vleresua se tregjet perkatese ne telefonine fikse ishin gjashte:

- dy tregje te aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendndodhje fikse duke dalluar per pajtimtaret familjare dhe biznes (jo-familjare);
- dy tregje te thirrjeve telefonike lokale/kombetare nga vendndodhje fikse duke dalluar per pajtimtaret familjare dhe biznes (jo-familjare);
- dy tregje te thirrjeve telefonike nderkombetare nga vendndodhje fikse duke dalluar per pajtimtaret familjare dhe biznes (jo-familjare);

AKEP duke marre ne kosniderate zhvillimet e tregut te telefonise fikse ne 2010-2012 si dhe pervojen e vendeve te BE dhe te rajonit, perfshire rekomandimin e vitit 2007 te KE per tregjet

perkatese, vlereson se tregjet perkatese ne nivelin me pakice te propozuara nga AKEP te justifikueshme per nderhyrje ex-ante dhe per t'u analizuar jane:

- *Tregu i aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendodhje fikse (per pajtimtare familjare dhe jo –familjare);*
- *Tregu i sherbimeve publike telefonike te ofruara nga vendodhje fikse (per pajtimtare familjare dhe jo –familjare).*

Ri-perkufizimi i tregjeve perkatese te mesiperme permban te njejtat sherbime si ne 2010 por te segmentuara ne dy tregje dhe jo ne gjashte.

Duke u bazuar ne analizen e kryer per FNT ne keto tregje, AKEP vlereson se:

- Pjesa e tregut te Albtelecom ne 2011 per aksesin (numri i pajtimtareve) dhe thirrjet telefonike nderkombetare ka pesuar reduktim dhe eshte ne nivele 70-75%, ndersa per llojet e tjera te thirrjeve telefonike, perfshire thirrjet ne total, pjesa e tregut eshte shume e larte mbi 90% dhe kjo ka qene e qendrueshme gjate 5 viteve te fundit. Gjithashtu edhe pjesa e tregut ne te ardhura nga sherbimet telefonike megjthese ka pasur rnie eshte e larte ne nivel rreth 84% ne 2011.
- Per sa i perket avantazheve te Albtelecom ndaj operatoreve alternative qe vijne nga madhesia e Albtelecom, duket se ,megjithese Albtelecom ka humbur pjese tregu per pajtimtare dhe disa operatore alternative kane rritur ndjeshem numrin e abonenteve, Albtelecom vazhdon te kete avantazhe ndaj operatoreve te tjere dhe keto avantazhe mund te rriten me migrimin e plote drejt NGN/NGA.
- Konkurrenca e mundshme nga rritja dhe forcimi i pozitive te operatoreve kryesore alternative ne treg si dhe nga mundesite e perdoruesve fiks per te zevendesuar thirrje fikse me thirrje nga celulare me tarifa te cilat jane ulur dhe po ulen ndjeshem, ndikon ne reduktimin e pozites dominuese te Albtelecom.
- Masat rregullatore te implementuara deri me tani si Z(P)B dhe LLU dhe zhvillime te pritshme ne te ardhmen e afert si portabiliteti i numrit fiks, ndikojne ne rritjen e konkurrences ne treg dhe reduktimin e dominances se Albtelecom ne telefonine fikse.
- Paketat standarte te Albtelecom nuk kane pasur ndryshime ne 2010-2012 dhe kane akoma probleme per orientimin ne kosto te tarifes se pajtimtar mujor per Familjare dhe te disa tarifave te thirrjeve drejt destinacioneve te caktuara si drejt celulare;
- Evolimi i teknologjise dhe sjelljes konsumatore ne drejtim te paketave te integruara dhe te thjeshta (me perfshirje te minutave ne pagese mujore) jane tregues se Albtelecom ndeshet me presion konkurrues nga operoret e tjere ne tarifimin e sherbimeve telefonike.

Megjithe faktoret qe ndikojne ne reduktimin e dominances se Albtelecom ne tregjet me pakice te telefonise fikse, pjeset e tregut te Albtelecom ne nivele 75%-85% per pajtimtare dhe mbi 90% per te ardhura dhe thirrje telefonike jane tregues se Albtelecom ka FNT ne tregjet me pakice te aksesit dhe thirrjeve telefonike.

AKEP vlereson se, sipermarresi Albtelecom sh.a. permbush kushtet per FNT ne tregjet perkatese:

- Tregu i aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendodhje fikse;
- Tregu i thirrjeve telefonike te vlefshme per publikun nga vendodhje fikse.

Konkluzione nga Analiza e tregjeve me shumice

AKEP vlereson se tregjet perkates te interkoneksionit ne rrjetet fikse jane:

- Tregu i terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin Altelecom, sherbim i ofruar nga sipermarresi Altelecom sh.a;
- Tregu i terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin publik fiks te operatorit alternativ X, sherbim i ofruar nga sipermarresi X¹;
- Tregu i terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin publik AMC drejt pajtimareve AMC Fiks, sherbim i ofruar nga sipermarresi AMC sh.a.;
- Tregu i origjinimit te thirrjeve zanore ne rrjetet fikse, sherbim i ofruar nga sipermarresit e rrjeteve publike fikse;
- Tregu i tranzitimit te thirrjeve zanore ne rrjetet fikse, sherbim i ofruar nga sipermarresit e rrjeteve publike fikse;

Dimensioni gjeografik i tregjeve te terminimit, origjinimit dhe tranzitimit te thirrjeve zanore eshte zona e operimit (mbulimit me rrjet) te operatorit perkates ofrues te sherbimit (territori i Republikes se Shqiperise per Altelecom dhe AMC) .

AKEP vlereson se, Altelecom dhe te gjitha operoret alternative, perfshire AMC jane operatore me FNT ne terminimin e thirrjeve ne rrjetet e tyre:

- *Altelecom sh.a. permbush kushtet per t'u shpallur sipermarres me FNT ne tregun e terminimit te thirrjeve drejt pajtimtareve te rrjetit fiks Altelecom;*
- *Sipermarresi X permbush kushtet per t'u shpallur sipermarres me FNT ne tregun e terminimit te thirrjeve drejt pajtimtareve te rrjetit fiks alternativ X;*
- *Sipermarresi AMC sh.a. permbush kushtet per t'u shpallur sipermarres me FNT ne tregun e terminimit te thirrjeve drejt pajtimtareve te AMC Fiks;*

Faktoret kryesore qe ndikojne ne propozimin per FNT te operoreve alternative, jane:

- Pjesa e tregut: Secili nga Operoret Alternative ka 100 % pjese tregu ne sherbimin e terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin e tij;
- Diskriminimi ne tarifa: Aplikimi ne 2010-2012 i tarifave te ndryshme te terminimit ne rrjetet e operoreve alternative ne varesi te operoreve origjinues kombetare si dhe mbajtja e tarifave te terminimit mbi nivelin e tarifave te Altelecom per nje kohe te gjate;

Perfundime per tregun e origjinimit te thirrjeve:

¹ Lista e operoreve alternative eshte dhene ne Aneks 1.

Pas vleresimit te pjeses se tregut per Albtelecom , OA dhe AMC Fiks, rezulton se niveli i larte i pjeseve te tregut mbi 90% dhe qendrueshmeria ne vite e ketyre pjeseve te pandryshuara ne treg, treg ne te cilin HHI eshte 8872, tregon pozicion dominues te Albtelecom ne kete treg. Albtelecom eshte furnizues i tregut te origjinimit te thirrjeve ne nivel shumice, duke konsideruar edhe vetefurnizimin i cili eshte pjese e ketij tregu.

Nga vleresimi i faktoreve te fuqise kundervepruese te bleresve, si dhe vleresimeve mbi mundesite e zhvillimit te konkurrences ne kete treg, prezences se barrierave te hyrjes ne kete treg etj, AKEP gjykon se

- *Albtelecom sh.a. permbush kushtet per t'u shpallur sipermarres me FNT ne tregun perkates te origjinimit te thirrjeve nga vendndodhje fikse.*

Perfundime per tregun e tranzitit kombetar

Pas vleresimit te pjeses se tregut per Albtelecom dhe OA, rezulton se niveli i larte i pjeseve te tregut, treg ne te cilin eshte e dukshme edhe niveli i larte i perqendrimit sipas vleresimeve te HHI, tregon pozicion dominues te Albtelecom ne kete treg. Pozicioni dominues ne kete treg i Albtelecom si ofrues i sherbimit te tranzitit kombetar te thirrjeve ne nivel shumice , duke konsideruar edhe vetefurnizimin i cili eshte pjese e ketij tregu. Nga vleresimi i faktoreve te fuqise kundervepruese te bleresve te ketij sherbimi, si dhe vleresimeve mbi mundesite e zhvillimit te konkurrences ne kete treg, prezences se barrierave te hyrjes ne kete treg etj, AKEP gjykon se :

- *Albtelecom sh.a. permbush kushtet per t'u shpallur sipermarres me FNT ne tregun perkates te tranzitimit kombetar te thirrjeve.*

Masat rregulluese per FNT ne tregjet me shumice te Interkoneksionit

AKEP gjykon se problemet e tregjeve me shumice nga FNT e Albtelecom ruajne te njejten natyre me problemet e identifikuara nga analize 2010, keshtu qe ndaj operatorit me FNT Albtelecom propozohet qe detyrimet aktuale te qendrojne dhe te vazhdohet implementimi i tyre dhe konkretisht:

1. Detyrimi i Mosdiskriminimit (neni 39)
2. Detyrimi i transparencës (Neni 40)
3. Detyrimi për ndarjen e llogarive (Neni 41)
4. Detyrimi për akses dhe interkoneksion dhe përdorimi i përbashkët i faciliteteve të rrjetit (Neni 42)
5. Detyrimi per zgjedhjen e bartesit dhe parazgjedhjen e bartesit (neni 43)
6. Detyrimi për kontroll të tarifave dhe sistemin e mbajtjes së llogarive (Neni 45)

Bazuar ne analizen e disa ndryshimeve te ndodhura ne 2010-2012 per migrimin nga PSTN/TDM te rrjetit Albtelecom drejt rrjetit NGN/NGA, mundesite per disa rishikime ne ndarjen e zonave gjeografike te numeracionit ne Shqiperi, AKEP propozon nje ri-konfigurim te segmenteve te terminimit (dhe tranzitimit/origjinimit per analogji) te Albtelecom duke marre ne konsiderate zhvillimet e ndodhura dhe te pritshme ne treg. Keto ndryshime propozohet te kryhen duke imponuar sa me pak ndryshime per operatoret e tjere dhe madje me synimin e perfitimit te reduktimit te kostove per keta operatore nga migrimi drejt NGN/NGA. Kalimi ne dy segmente propozohet te kalohet menjehere (duke filluar nga

1.12.2012), meqenese nuk ka ndikime ne aspektin tekniko-ekonomik. Me qellim konsolidimin e arkitektures se re te rrjetit Albtelecom dhe pershtatjes se rrjeteve te Operatoreve alternative me ate te Albtelecom-it sugjerojme nje periudhe 2 vjecare per te kaluar ne nje segment, pra si date te pranueshme 1.09.2014. AKEP propozon qe:

- Terminimi (origjinimi) duke filluar nga 01.12.2012 te tarifohet e dy segmente: Lokal dhe Kombetar. Segmenti aktual rajonal (i njefishte) te bashkohet me segmentin lokal duke u tarifuar me te njejten tarife si edhe terminimi (origjinimi) lokal;
- Tarifimi me dy segmente te vazhdoje deri ne 31.08.2014, dhe me 01.09.2014 te kalohet ne tarifim me nje segment.
- Tranzitimi te tarifohet me nje segment duke filluar nga 01.12.2012.
- Per percaktimin e vlerave te tarifave te terminimit/tranzitimit dhe origjinimit te thirrjeve ne rrjetin Albtelecom, AKEP propozon reduktimin e tyre sipas vlerave te dhena ne seksionin e rregullimit te tarifave me shumice. Reduktimi i propozuar eshte i pershkallezuar ne periudhen 01.12.2012-01.09.2014 duke propozuar reduktime sipas segmenteve me 31-72% nga niveli aktual i tarifave.

Bazuar ne problematiken e evidentuar me tarifat e aplikuara nga operoret alternative, kushtet e tregut te telefonise fikse si dhe nga pervoja ne vendet e rajonit dhe te BE, AKEP gjykon qe masat rregulluese ndaj operoreve Alternative per FNT ne terminimin e thirrjeve ne rrjetet e tyre te jene:

1. Detyrimi i Mosdiskriminimit (neni 39)
2. Detyrimi i transparencës (Neni 40)
3. Detyrimi për akses dhe interkoneksion dhe përdorimi i përbashkët i faciliteteve të rrjetit (Neni 42)
4. Detyrimi per kontroll tarife (neni 45)

Detyrimet e propozuara nuk perfshijne publikim RIO si dhe sere detyrimesh te tjera te vendosura ndaj Albtelecom. Detyrimi i kontrollit te tarifes perfshin rregullimin nga AKEP te tarifave te terminimit te operoreve alternative. AKEP propozon qe tarifat e terminimit te operoreve alternative te rregullohen si me poshte:

- Tarifat e terminimit te operoreve alternative te konvergojne me tarifat e terminimit te Albtelecom gradualisht deri me 01.09.2015, pra asimetria aktuale prej 30% te reduktohet deri ne 0% ne 1.09.2015. Fazat e reduktimit te asimetrise te jene te njejta me ato te reduktimit te Albtelecom;
- Operoret alternative mund te aplikojne nje ose dy segmente terminimi ne varesi te zgjedhjes se operatorit tjeter te interkonektuar me ta.

AKEP vlereson se detyrimet per FNT per AMC te jene te njejta me ato te operoreve alternative fikse, me disa ndryshime ne vlerat e tarifave te terminimit per AMC fiks.

Ndryshimi ne vlerat e tarifave te terminimit per AMC Fiks me ato te operoreve alternative gjykohet i arsyeshme per shkak te ndryshimeve te rrjeteve te AMC dhe operoreve alternative fiks ku AMC ka me shume avantazhe se operoret alternative fiks hde kosto shume me te uleta ne shtimin e abonenteve te rinj.

Vlerat e propozuar per tarifat e terminimit ne rrjetet e operatoreve alternative fikse dhe te AMC (per terminimin drejt pajtimtareve AMC Fiks) jane dhene ne seksionin e rregullimit te tarifave me shumice.

Masat rregulluese per FNT te Albtelecom ne tregjet me pakice

Ne percaktimin e masave rregulluese per FNT e ndjeshme te Albtelecom ne tregjet me pakice, AKEP fillimisht ka evidentuar disa karakteristika te tregut Shqiptar te telefonise fikse ne ndryshim nga ato te vendeve te tjera te rajonit dhe BE si dhe disa prej ndryshimeve kryesore qe kane ndodhur ne treg ne periudhen 2010-2012 me impakt ne tregjet me pakice ne telefonine fikse, te tilla si:

- kushtet e tregut te telefonise fikse ne Shqiperi jane shume te ndryshme nga ato ne vende te tjera, ne lidhje me penetrimin e telefonise fikse (12% v 40% BE dhe rajoni), numer i madh operatoresh alternative (rreth 80), trafiku i origjinuar nga operatoret celulare eshte shume me i madh se ai nga rrjetet fikse(diferenca te medha Shqiperi-BE).
- praktika ne vendet e BE ku shumica e këtyre vendeve kanë hequr detyrimet e rregullimit të tarifave në tregjet me pakicë të telefonisë fikse:
- Albtelecom ka hedhur ne treg paketa te reja tarifore me zgjedhje dhe perzgjedhja e tyre nga nje numer i madh pajtimtaresh te Albtelecom tregon se ato jane me atraktive per perdoruesit se paketat standarte;
- Perfshirja ne paketat e sherbimeve telefonike e sherbimit te aksesit ne Internet nga Albtelecom dhe nga operatore alternative, dhe perzgjedhja e tyre nga nje numer i madh pajtimtaresh tregon se konkurrenca midis operatoreve te telefonise fikse tashme nuk eshte vetem ne drejtim te sherbimeve telefonike por edhe me sherbimin e Internetit dhe ky i fundit konsiderohet te jete shtytesi kryesor per zhvillimin e telefonise fikse.
- Fillimi i implementimit të masave rregullatore në nivelin me shumicë (C(P)S dhe LLU), portabiliteti i numrave fikse rrisin presionin konkurrues mbi Albtelecom per thirrjet telefonike;

AKEP, bazuar ne analizen e kryer si dhe te masave te propozuara ne kete analize per tregjet me shumice, vlereson se eshte e arsyeshme që Albtelecom te kete detyrime ne tregun me pakice si transparencja dhe mosdiskriminimi, nderkohe qe mos te kete detyrim per rregullimin e tarifave. Detyrimet e Albtelecom per FNT ne dy tregjet me me pakice te sherbimeve telefonike propozohet te perfshijne:

- detyrimin per transparence.

Ky detyrim perfshin detyrimin e Albtelecom per publikim dhe njoftimin ne AKEP per paketat/ofertat e tarifave te reja dhe cdo ndryshim ne to:

- 2 muaj para hyrjes ne fuqi te ndryshimeve ne paketen tarifore aktuale “Familjare”;
- 1 muaj para hyrjes ne fuqi te ndryshimeve ne paketat e tjera tarifore dhe paketave/ofertave te reja tarifore

- Detyrimi per mos-diskriminim

Sipas ketij detyrimi ndalohet diskriminimi i pa justifikuar midis aboneteve te ndryshem kur kushtet e sherbimit jane te njejta.

Paralelisht me heqjen e detyrimit te rregullimit te tarifave, AKEP do te vazhdoje monitorimin e ecurise se tarifave te paketave standarte dhe te tjera. Sic eshte theksuar me pare ne kete proces do te kete rendesi trajtimi te pajtimtareve Familjare te Albtelecom me perdorim/te ardhura te uleta ne menyre qe ata te mos demtohen apo te mos zgjedhin heqjen dore nga sherbimi i telefonise fikse per shkak te rritjeve te pajustificuara te tarifave. AKEP ne rregullimin e tarifave te terminimit ka propozuar metoden e reduktimit te pershkallezuar per ti lejuar Albtelecom fleksibilitet ne trajtimin e pajtimtareve te tille.

De-rregullimi i tarifave te Albtelecom synon te krijojte fleksibilitet per Albtelecom ne tarifimin e sherbimeve per plotesim me te mire te kerkesave te konsumatoreve dhe nxitje per investime ne linja te reja telefonike pra dhe rritje te penetrimit te telefonise fikse. Kjo mase dhe masat e tjera rregulluese te propozuara ne nivel me shumice jane ne linje dhe me rezoluten e Kuvendit per vleresimin e veprimtarise se AKEP per vitin 2011, ne te cilen Kuvendi midis te tjerave kerkon qe AKEP per vitin 2012 te angazhohet ne zbatimin e politikave nxitese per nje penetrim me te madh te telefonise fikse dhe te nxise konkurrencen ne kete sektor, duke krijuar nje mjedis terheqes per rritjen e investimeve ne linjat fundore te aboneteve.

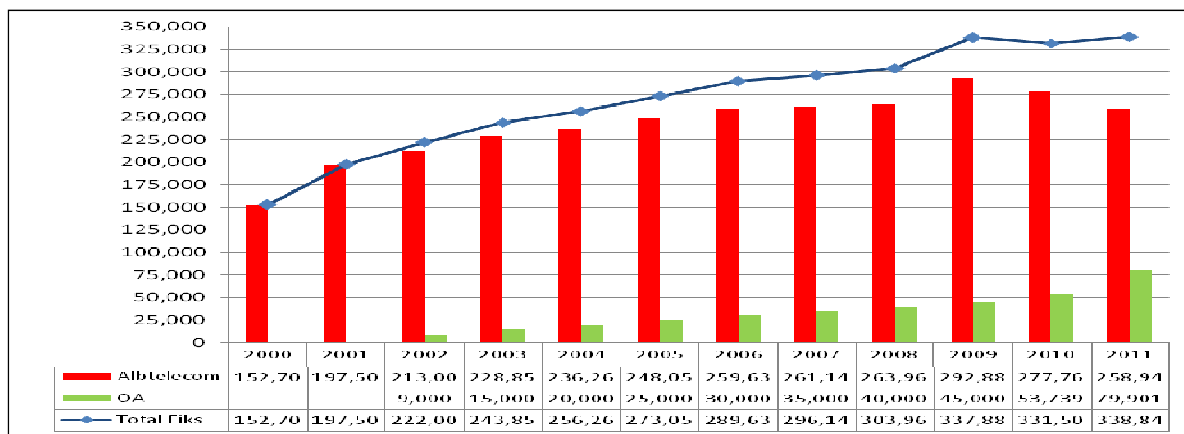
II. HYRJE

II.1. Panorame e sektorit te telefonise fikse

Numri i sipërmarresve te regjistruar per ofrim rrjete dhe shërbimi publik telefonik fiks ne fund te vitit 2011 ishte 79. Numri i pajtimtarëve të telefonisë fikse në fund të vitit 2011, arriti në rreth 339 mijë, nivel i cili përbën një rritje me rreth 7000 pajtimtare apo 2.2% në krahasim me rreth 332 mijë në fund të vitit 2010.

Gjatë vitit 2011 numri i pajtimtarëve të Albtelecom është reduktuar (si edhe në 2010) me rreth 19 mijë apo 7% në krahasim me 2010, ndërkohë numri i pajtimtarëve të operatorëve alternativë fiks është rritur me 26 mijë apo 49% krahasur me vitin 2010.

Figura II.1 Ecuria e numrit të pajtimtarëve të telefonisë fikse 2000-2011

Albtelecom në fund të vitit 2011, kishte rreth 259 mijë pajtimtarë ndërsa operatorët alternativë rreth 80 mijë. Renia e numrit të pajtimtarëve të Albtelecom dhe rritja e numrit të pajtimtarëve të operatorëve alternative ka çuar në reduktimin e pjesës së tregut të Albtelecom nga 84% në 2010 në 76% në 2011. Abcom, ASC, Nisatel, Primo dhe AMC Fiks (që ka filluar ne Dhjetor 2011 ofrimin e shërbimit te telefonise fikse me numra fiks duke perdorur rrjetin GSM) jane pese operatoret alternative me te medhenj qe zoterojne rreth 67% te numrit te pajtimtareve te telefonise fikse te operatorëve alternative. Abcom dhe ASC kane rritjen me te madhe vjetore me 36% dhe 37% respektivisht, si edhe AMC qe per vetem 1 muaj aktivitet ne ofrimin e shërbimit te telefonise fikse me numra fiks duke perdorur rrjetin GSM ka arritur te kape 2% pjese tregu. Abcom vazhdon te jete operatori me i madh alternativ fiks me rreth 27 mije pajtimtare. Vlen te theksohet se Abcom dhe ASC si dy operatorët alternative me te medhenj jane prezent ne treg me oferta ‘triple play’ duke ofruar Internet broadband, telefoni dhe TV.

Ecuria e numrit te pajtimtareve te telefonise fikse ne periudhen 2000-2011 paraqitet me rritje te ndjeshme pasi numri i tyre eshte me shume se dyfishuar. Kjo tendence eshte e kundert me vendet e BE ku numri i linjave fikse ka pasur renie. Megjithate norma e penetrimit te telefonise fikse per popullsine (numri i linjave per 100 banore) ne Shqiperi ne 2011 eshte vetem 12%, nje nivel shume me i ulet se ai vendet te BE dhe rajonit me nivele mestar penetrimi prej 40%. Njekohesisht rritja e numrit te linjave fikse eshte shume me e ulet se rritja e numrit te perdoruesve celulare. Ne vitin 2011 penetrimi i telefonise celulare arrit

185% per karta SIM aktive dhe 110% per perdorues aktive. Ecuria e numrit te perdoruesve celulare dhe fikse si dhe normat e penetrimit te dy sherbimeve jane dhe ne figurat e meposhteme.

Figura II.2 Ecuria e numrit te perdoruesve të telefonisë celulare dhe fikse 2000-2011

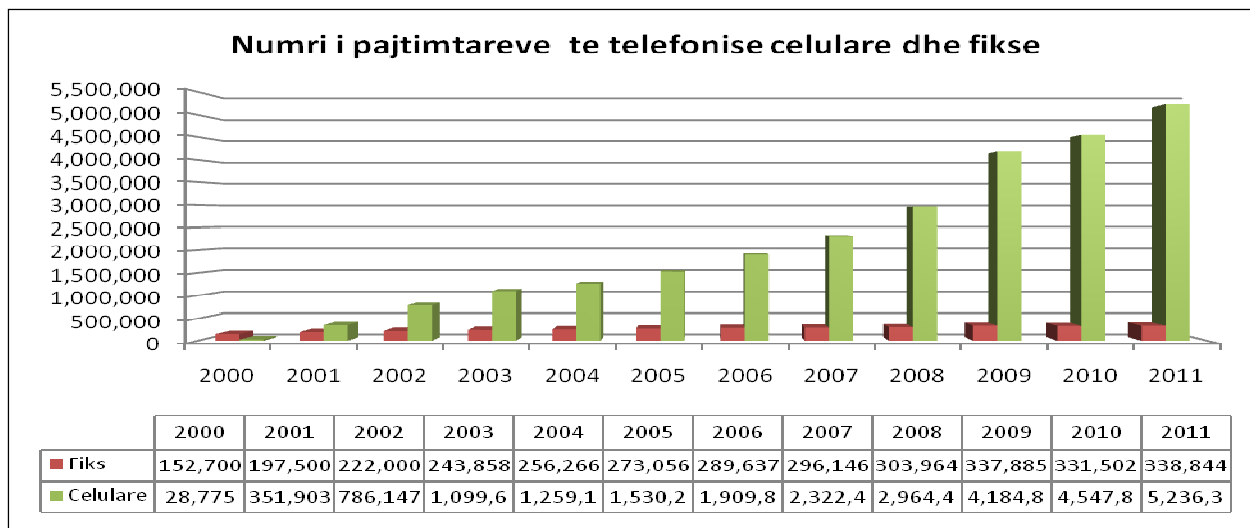
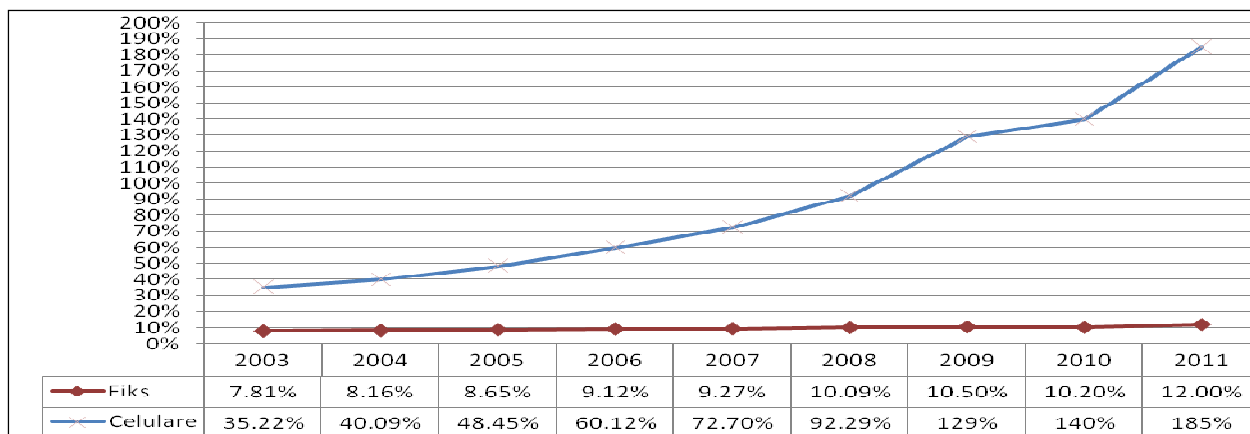
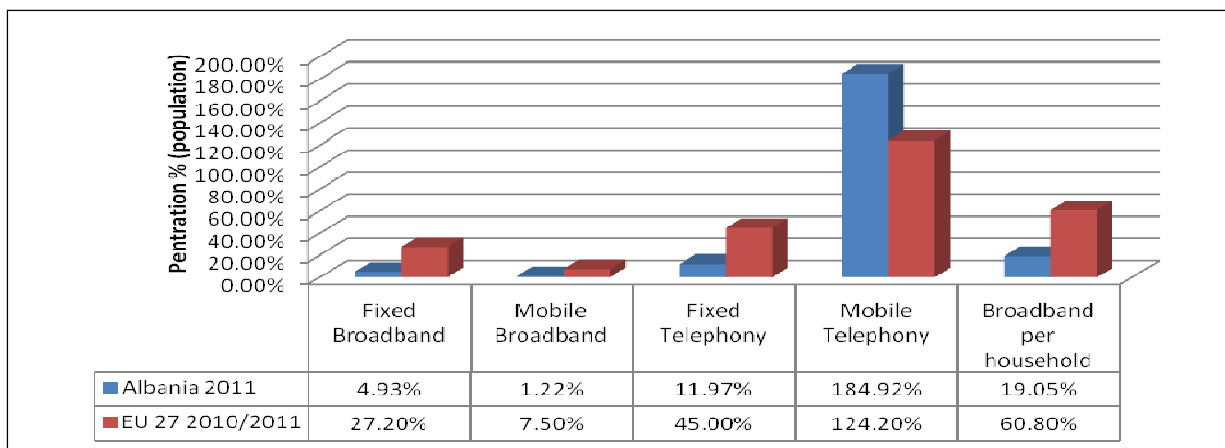

Figura II.3 Ecuria e penetrimit të telefonisë celulare dhe fikse 2003-2011

Grafiku i meposhtem jep ne menyre krahasimore normat e penetrimit ne Shqiperi te sherbimeve te telefonise fikse, celulare dhe aksesit broadband me vendet e BE.

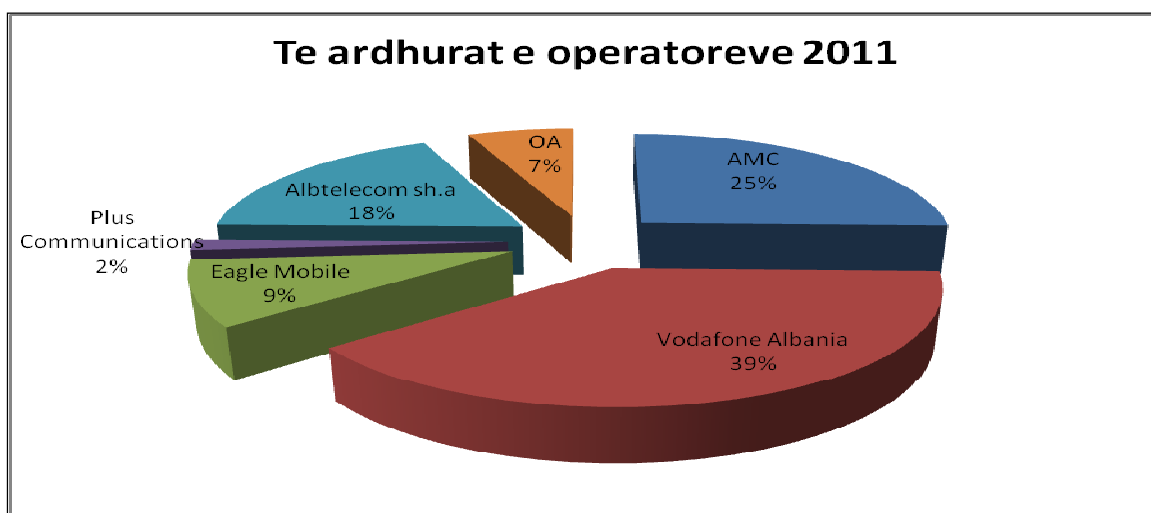
Figura II.4 Krahasimi i normave te penetrimit: Shqiperi vs mesatare e BE- 27

Të ardhurat totale të sipërmarrësve në tregun e komunikimeve elektronike për vitin 2011 ishin 51922 milion leke të cilat përbejnë një reduktim prej rreth 9 % në krahasim me vitin 2010 kur të ardhurat ishin 57087 milion LEKE. Peshën kryesore të të ardhurave të sektorit edhe për vitin 2011 vazhdojnë ta mbajnë operatorët celularë dhe Altelecom, të cilët së bashku zoterojnë rreth 93 % të të ardhurave të gjithë sektorit, ndërsa operatorët e tjerë (Operatorët Alternative) zoterojnë rreth 7 % pjesë tregu (rënie nga niveli 8% në 2010). Të ardhurat e operatorëve celularë përbëjnë rreth 75% të të ardhurave të të gjithë tregut (rritje nga 73 % e 2010 për të njëjtet tregues të krahasuar), ndërsa operatori fiks Altelecom zotëron 18% të të ardhurave të sektorit (një rënie e vogël prej rreth 1 pike përqindje në krahasim me 2010).

Sipërmarresit alternative ndër me kryesorët sipas të ardhurave mund të vlerësohen operatorët Abcom, Primo ASC, Abissnet, Nisatel dhe Info Telecom të cilët së bashku zënë rreth 5 % të të ardhurave të sektorit, apo rreth 80% të peshës totale të të ardhurave të operatorëve alternative.

Figura II.5. Të ardhurat totale të operatorëve të komunikimeve Elektronike (2011)

II.2 Percaktimi i sipermarresve me Fuqi te Ndjeshme ne Treg

I. Objektivat e Ligjit dhe kuadri rregullator

Ligji nr.9918, date 19.05.2008 "Per Komunikimet Elektronike ne Republiken e Shqiperise" (ne vijim Ligji 9918) qe hyri ne force me 26.06.2009, ne nenin 1 te tij, percakton se qellimi i ligjit eshte qe nepermjet parimit te asnjanesise teknologjike te promovojë konkurrencë dhe infrastrukturë eficiente në komunikimet elektronike dhe të garantojë shërbimet e duhura dhe të përshtatshme në territorin e Republikës së Shqipërisë.

Neni 7 i Ligjit 9918, Objektivat Rregullatore, percakton midis te tjerave:

AKEP-i nxit konkurrencën eficiente për sigurimin e rrjeteve dhe të shërbimeve të komunikimeve elektronike, facilitetet shoqëruese dhe shërbimet e tjera:

a) për t'u krijuar mundësinë çdo kategorie përdoruesish të shërbimeve të komunikimeve elektronike, përfshirë edhe përdoruesit me nevoja të veçanta, që kundrejt tarifave në çdo rast jo më të larta se tarifat mesatare të vendeve të BE-së, mbi bazën e përzgjedhjes të përfitojnë maksimalisht shërbime alternative, cilësore dhe në përputhje me standardet e miratuara nga AKEP-i;

b) për të mbrojtur interesat e përdoruesve të shërbimeve të komunikimeve elektronike, për të mbrojtur të dhënat personale dhe privatësinë e përdoruesve;

c) për të siguruar konkurrencën e lirë dhe efektive në sektorin e komunikimeve elektronike;

d) për të siguruar integritetin dhe sigurinë e rrjeteve të komunikimeve elektronike publike;

dh) për të nxitur investimet eficiente në infrastrukturën e komunikimeve elektronike dhe zhvillimet e reja teknologjike për një cilësi të lartë të produkteve të tyre;

ë) për të siguruar mosdiskriminimin dhe barazinë në trajtimin e ofruesve të rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve elektronike.

Kapitulli VI, Rregullimi i Konkurrencës, permban percaktimet per rregullimin e konkurrencës ne tregun e komunikimeve elektronike, dhe perfshin ndermjet te tjerave detyrimin e AKEP per kryerjen e analizes se tregut per vleresimin e konkurrencës efektive dhe percaktimin e sipermarresve me fuqi te ndjeshme ne treg. Kreu VI, permban gjithashtu kriteret e perdorura nga AKEP per vleresimin e fuqise se ndjeshme ne treg, detyrimet/masat rregulluese ne rast te gjetjes se FNT.

Pika 4 e nenit 31, parashikon detyrimin per nje rregullore per analizen e tregjeve dhe percaktimin e FNT. AKEP me vendimin Nr.747, date 17.07.2009, ka miratuar Rregulloren per Analizen e Tregjeve (ne vijim referuara si Rregullorja). Rregullorja percakton midis te tjerave nje liste prej 18 tregje per tu analizuar nga AKEP per FNT, si dhe detyrimin per te kryer analizen e tre kriterëve per tregjet qe nuk jane pjese e rekomandimit Rekomandimit te Komisionit European, datë 11 Shkurt 2003.

Ligji 9918 eshte ne linje me direktivat e KE te vitit 2003 dhe metodologjia e analizes se tregjeve e percaktuar ne Ligj dhe ne Rregullore, percakton se AKEP duhet te marre ne konsiderate rekomandimet e Komisionit European.

Disa nga Rekomandimet dhe udhezimet e KE-se te marra ne konsiderate nga AKEP jane si më poshtë:

- Udhëzuesi e komisionit për analizën e tregut dhe vlerësimin e FNT (2002/C 165/03) sipas kuadrit rregullator për komunikimet elektronike, rrjetet dhe shërbimet të komunikimit elektronik (ne vijim referuar si Udhezimi i KE)
- Rekomandimi i Komisionit, datë 11 shkurt 2003, për produktet dhe shërbimet përkatëse të tregut brenda sektorit të komunikimeve elektronike të rregullara *ex ante* në përputhje me Direktivën 2002/21/EC të Parlamentit European dhe të Këshillit në

një kuadër të përgjithshëm rregullator për rrjetet dhe shërbimet e komunikimit elektronik (2003/311/EC, OJ L 114, 8.5.2003, p. 45)

- Rekomandimi i Komisionit, datë 17 dhjetor 2007 për produktet dhe shërbimet përkatëse brenda sektorit të komunikimeve elektronike të rregulluara *ex ante* në përputhje me Direktivën 2002/21/EC të Parlamentit Europian dhe të Këshillit në një kuadër të përgjithshëm rregullator për rrjetet dhe shërbimet e komunikimit elektronik (2007/879/EC, OJ L 344, 28.12.2007, p. 65)

II. Procesi i Konsultimit

Ligji Nr.9918 dt. 19.05.2008 “Per komunikimet elektronike ne RSH”, parashikon ne Nenin 35 te tij, proceduren e keshillimit me palet e interesit per analizen e tregut duke vendosur si afat,periudhen kohore prej 60 ditesh. Njekohesisht neni 36 percakton se AKEP vendos, ndryshon,mban ose heq detyrime per FNT pas keshillimit me palet e interesuara.

Ne baze te percaktimeve te Ligjit 9918 dhe praktikës se AKEP me analizat e tregjeve, periudha e konsultimit publik do te jete 60 dite nga dita e publikimit zyrtar te ketij dokumenti ne faqen e internetit te AKEP, dhe procesi i konsultimit do te kryhet per statusin e FNT dhe per detyrimet e propozuar per FNT.

AKEP mirepret komentet e paleve te interesuara brenda afatit te konsultimit publik, per perfundimet ne lidhje me FNT dhe detyrimet e propozuara nga AKEP per FNT ne kete dokument konsulimi publik. Komentet e paleve te interesuara do te publikohen nga AKEP, se bashku me dokumentin final te analizes se tregut dhe vendimet per FNT. Ne Aneks 2 te ketij dokumenti AKEP ka dhene listen e pyetjeve per komente nga palet e interesuara, por palet e interesuara mund te japin komente per cdo pjese te ketij dokumenti.

III. Bashkepunimi me Autoritetin e Konkurrences

Sipas Nenit 38 të Ligjit Nr.9918 dt. 19.05.2008 “Per Komunikimet Elektronike ne RSH”, AKEP-i duhet të bashkëpunojë me Autoritetin e Konkurrencës. Gjithashtu AKEP dhe Autoriteti i Konkurrencës kane nenshkruar nje Memorandum Mirëkuptimi me datë 29.08.2007, ku midis te tjerave “Neni 6”, parashikon bashkepunimin midis dy autoriteteve per percaktimin e tregut, percaktimin e dominancës / percaktimi i FNT.

AKEP i ka kerkuar AK te shprehe opinionin e tij ne lidhje me perfundimet dhe propozimet e ketij dokumenti “Analize e Tregut te Telefonise Fikse: Tregjet me pakice te aksesit dhe thirrjeve telefonike nga vendndodhje fikse dhe tregjet me shumice te terminimit, origjinimit dhe tranzitimit ne rrjete fikse: Konsultim Publik” (ne vijim referuar Analiza 2012-Konsultim Publik)” dhe komentet e AK do te merren ne konsiderate dhe reflektohen ne dokumnetin final te Analizes se tregut.

IV. Struktura e Dokumentit

Ky dokument permban analizen e tregjeve me pakice te aksesit dhe thirrjeve telefonike nga vendndodhje fikse dhe tregjeve me shumice te origjinimit, terminimit dhe tranzitimit ne rrjete fikse:

- 1) **Tregu i aksesit nje rrjet publik telefonik nga vendodhje fikse;**
- 2) **Tregu i thirrjeve telefonike te vlefshme per publikun nga vendodhje fikse.**

- 3) **Tregu me shumice i origjinimit te thirrjeve ne rrjetin telefonik publik te ofruara nga vendndodhje fikse .**
- 4) **Tregu me shumice i terminimit te thirrjeve per rrjete publike telefonike individuale te ofruara nga vendndodhje fikse.**
- 5) **Tregu me shumice i sherbimeve transite ne rrjetet telefonike publike fikse.**

Kjo analize e tregjeve te telefonise fikse eshte ne vijim te analizes se vitit 2010, proces i cili perfundoi me publikimin e Analizes se Tregut te Telefonise Fikse “Dokumenti Perfundimtar ne Korrik 2010 (ne vijim referuar Analize 2010), dhe Vendimin e Keshillit Drejtues te AKEP VKD nr.1348, date 26.07.2010, per shpalljen me FNT te Albtelecom ne tregjet perkatese:

- te aksesit per dy kategorite e pajtimtareve (familjare dhe jo-familjare);
- te tregjeve te thirrjeve per sherbimet me pakice lokale,kombetare dhe nderkombetare per pajtimtaret (familjare dhe jo-familjare);
- te tregut me pakice per sherbimet telefonike nderkombetare te disponueshme per publikun te ofruara nga vendndodhje fikse,per klientet familjare;
- per tregjet e interkoneksionit (terminim; origjinim dhe tranzit kombetar);

Analiza 2010, u krye ne baze te parashikimeve te Ligjit 9918 “Per Komunikimet Elektronike ne RSH” si dhe Rregullores se Analizes se Tregut miratuar me VKD Nr. 747, date 17.07.2009, te nisur me publikimin per konsultim publik te Analize Fikse 2009, dhe perfunduar me publikimin e dokumentit final te analizes dhe vendimit te AKEP per FNT dhe masat rregulluese te nevojshme.

Ne baze te parashikimeve te Rregullores, analiza permbante:

- perkufizimin e tregjeve perkatese;
- shqyrtimin e secilit treg perkates per te analizuar konkurrencen ne keto tregje dhe nese ka operatore me fuqi te ndjeshme ne treg, duke perdorur kriteret e percaktuara ne nenin 33 te Ligjit si dhe udhezimin e KE;
- analizimin e problemeve ne tregjet ne te cilat nuk ka konkurrence efektive apo ku ka operatore me fuqi te ndjeshme ne treg;
- detyrimet per operatoret me fuqi te ndjeshme ne treg.

Duke qene se kjo analize per telefonine fikse eshte ne ciklin e trete te saj, per efekt mosperseritje te argumentave te njejte, lexuesit i jepen referenca me analizat e meparshme te tregut te telefonise fikse.

.

V. Perkufizimi i tregut perkates

Ne kuader te analizave te kryera nga nje rregullator per qellime te analizes se konkurrences efektive dhe percaktimit te sipermarresit/sipermarresve me FNT, analiza e nje tregu perkates fillon me shqyrtimin e produkteve dhe sherbimeve qe konsiderohen te jene pjese e te njejtut treg.

Ne Analize 2007, 2009-2010 ERT (AKEP) ka perdorur perkufizimin e tregut perkates te dhene ne Rregullore 2005, perkufizim i marre nga Ligji per Mbrojtjen e Konkurrences:

Treg perkates- jane produktet qe vleresohen si te zevendesueshme nga konsumatorët ose klientët e tyre, per sa u perket karakteristikave, çmimit dhe funksionit te tyre dhe qe ofrohen ose kerkohen nga ndermarrjet ne nje zone gjeografike me kushte te njejta konkurrence, zone kjo e cila veçohet nga zonat e tjera kufizuese.

Ky perkufizim i Ligjit nr.9121, date 28.7.2003 “Per Mbrojtjen e Konkurrences” i ndryshuar, neni 3, pika 7, eshte i ngjashem me perkufizimin e dhene ne Udhezimin e KE, pika 44², udhezim i perdorur nga ERT ne Analize 2007. Per kete arsye si dhe duke qene se udhezimi i KE, eshte pjese e dokumentave te KE te referuara ne Rregullore per analizen e tregut te miratuar me VKD nr.747, date 17.07.2009, AKEP ne kete Analize do te perdore te njejten metodologji per percaktimin e produkteve/sherbimeve qe jane pjese e te njejtit treg perkates, si dhe ne Analize 2007, sic eshte shtjelluar dhe ne paragrafet ne vijim.

Perkufizimi i tregut per nje produkt/sherbim merr parasysh efektin e zevendesuesmerise se produktit/sherbimit (ne anen e kerkeses dhe ofertes), si edhe dimensionin gjeografik. Nje instrument ndihmes qe perdoret per identifikimin e tregjeve eshte parimi i monopolistit hipotetik.

Parimi i monopolistit hipotetik

Nje produkt konsiderohet te perbeje nje treg me vete nese “monopolisti” (hipotetik) qe ofron produktin mund te rrise çmimin e ketij produkti per nje periudhe kohe jo tranzitore dhe te mos kete renie ne shitje deri ne nivelin qe kjo te jete jo- fitimprurese. Pra, rritja e çmimit duhet te jete fitimprurese dhe e qendrushme-monopolisti te kete aftesine te mbaje çmimin mbi nivelin konkurrues.

Testi i monopolistit hipotetik kryhet per te analizuar produktet/sherbimet te cilat mund te bejne pjese ne te njejtin treg duke marre ne konsiderate efektin e zevendesuesmerise se produkteve ne anen e kerkeses dhe/ose ofertes. Nese monopolisti perballet me kufizime nga ana e kerkeses- konsumatorët do te zhvendosen drejt konsumit te nje produkti tjetër, qe do ishte zevendesues dhe, nga ana e ofruesve- ofrues te tjere do te futeshin ne kete treg per te ofruar produktin me çmim dhe perfitim te larte, atehere produktet e tjera qe jane zevendesues te ngushte te produktit te analizuar duhet te perfshihen ne kete treg.

Zevendesimi ne anen e kerkeses

Nese nje subjekt, qe eshte monopol ne ofrimin e nje produkti/sherbimi, do te rriste çmimin e ketij produkti, çfare mundesish kane konsumatorët te zevendesojne perdorimin e ketij produkti me nje tjetër ?

Produkti/sherbimi qe analizohet krahasohet me produkte te tjere, nese ato mund te zevendesohen nga ana e konsumatorit. Nese konsumatorët mund te zevendesojne produktin e ofruar nga monopolisti hipotetik me nje produkt apo produkte te tjera, keto te fundit duhet te perfshihen ne perkufizimin e tregut perkates.

² According to settled case-law, the relevant product/service market comprises all those products or services that are sufficiently interchangeable or substitutable, not only in terms of their objective characteristics, by virtue of which they are particularly suitable for satisfying the constant needs of consumers, their prices or their intended use, but also in terms of the conditions of competition and/or the structure of supply and demand on the market in question (32). Products or services which are only to a small, or relative degree interchangeable with each other do not form part of the same market (33). NRAs should thus commence the exercise of defining the relevant product or service market by grouping together products or services that are used by consumers for the same purposes (end use).

Zevendesimi ne anen e ofertes

Nese monopolisti hipotetik do te rriste çmimin e produktit/sherbimit per nje periudhe kohe jo tranzitore, a do te kishte presion nga ofrues te tjere te mundshem te ketij sherbimi? Operatore te tjere, te cilet nuk e ofrojne sherbimin ne fjale, mund te zhvendosin burimet e tyre ne drejtim te ofrimit te ketij sherbimi.

Ne zevendesimin ne anen e ofertes duhet te merren parasysh vetem operatoret, te cilet mund te zhvendosin burimet e tyre drejt ofrimit te sherbimit te marre ne konsiderate, per nje kohe te shkurter dhe pa kosto te larta te pakthyeshme. Pra, operatore te rinj qe nuk jane ne treg nuk mund te merren parasysh, pasi reagimi i tyre ndaj nje rritjeje te çmimit te produktit nuk do te ishte i shpejte (ne periudhe afatshkurter) por do te kerkonte kohe per investime kapitale qe kerkojne nje periudhe afatgjate. Ofruesit e mundshem jane operatore qe ofrojne sherbime te tjera dhe lehtesisht per nje periudhe kohe te shkurter mund te prodhojne edhe produktin, çmimi i te cilit eshte rritur.

Efekti i operatoreve te rinj ne treg, qe duhet te kryejne investime kapitale, merret ne konsiderate vetem ne analizen e fuqise se ndjeshme ne treg, pra te konkurrences se mundshme qe keta operatore mund te ushtrojne.

Kufizime te perbashketa ne tarifim

Nje faktor tjetër qe merret ne konsiderate ne perkufizimin e tregut perkates eshte nese ekzistojne kufizime te perbashketa ne tarifim (common pricing constraints) midis klienteve, sherbimeve apo zonave te ndryshme. Kjo do te thote qe operatori te mos jete i pavarur ne tarifimin e sherbimeve te ndryshme: s'ka mundesi te rriste çmimin e nje sherbimi pa reduktuar çmimin e nje sherbimi tjetër, i cili ne vetevete nuk eshte zevendesues per sherbimin tjetër.

VI. Fuqia e Ndjeshme ne Treg dhe masat rregulluese

Pekufizimi i FNT eshte dhene ne nenin 33 te ligjit:

Një sipërmarrës vlerësohet me fuqi të ndjeshme në treg nëse, i vetëm, apo së bashku me të tjerë, zotëron një pozitë të tillë ekonomike, që i mundëson një zgjerim të ndjeshëm, pavarësisht nga konkurrentët, klientët apo përdoruesit fundorë.

Ky perkufizimi eshte pothuajse i njejte me perkufizimin e Direktives Kuader te KE 2002, neni 14³ (EC 2002 Framework Directive).

Neni 33 i Ligjit percakton gjithashtu kriteret kryesore qe duhet merren ne konsiderate per analizen per FNT, duke bere nje ndarje per rastet kur ne treg dyshohet per nje sipermarres me FNT, qe do te thote dominance individuale, dhe per raste kur dyshohet per me shume se nje sipermarres me FNT apo dominance e bashkuar. Perkufizimi i dominances se bashkuar i dhene ne nenin 33 eshte si vijon:

³ 'an undertaking shall be deemed to have significant market power if, either individually or jointly with others, it enjoys a position equivalent to dominance, that is to say a position of economic strength affording it the power to behave to an appreciable extent independently of competitors customers and ultimately consumers''

Dy ose më shumë sipërmarrës vlerësohen se kanë një pozitë zotëruese nëse edhe në mungesë të lidhjeve strukturore apo të lidhjeve të tjera, veprojnë në treg në një strukturë dhe mënyrë të tillë, e cila të çon në një sjellje të bashkërenduar, në mënyrë të pavarur nga konkurrentët, klientët ose përdoruesit.

Per percaktimin e FNT, dominace individuale apo e bashkuar, sic theksohet dhe ne pikat 79 dhe 98 te Udhhezimit te KE, kriteret e perdorur duhen marre te gjithë ne konsiderate dhe ne kombinim me njeri tjetrin dhe jo ne menyre te vecante per secilin kriter me vete, pasi evidenca e kriterëve te vecante mund te mos jete percaktuese e FNT.

Analiza krahas shqyrtimit te kriterëve per vleresimin e konkurrencës efektive ne treg ne te kaluaren, ben vleresin se si pritet te evoluojë tregu ne te ardhmen. Analiza kryhet per te shqyrtuar nese nje treg perkates vlerësohet te jete ne konkurrenca efektive ne nje periudhe te pakten 2 vjecare, dhe mungesa e konkurrencës efektive ne nje treg perkates te justifikueshem per nderhyrje ex-ante eshte e barazvlefshme me ekzistencen e fuqise se ndjeshme ne treg, prej nje ose me shume sipermarresish.

Ekzistenca e FNT do te thote qe ne treg ka probleme te cilat identifikohen dhe ne baze te problemeve te evidentuara, propozohet marrja masave rregulluese apo detyrimeve per tu zbatuar nga sipermarresi/sipermarresit me FNT. AKEP ne baze te nenit 34, ka detyrimin qe ne rast te gjetjes se FNT ne nje treg perkates te vendose nje disa apo te gjitha detyrimet e cilesuara ne nenet 39-45 dhe neni 56 te Ligjit. Vendosja e detyrimeve/masave rregulluese per FNT duhet te marre ne konsiderate objektivat rregullatore te percaktuar ne Ligj.

Nese nga analiza arrihet ne perfundimin se tregu perkates eshte ne konkurrenca efektive, pra nuk ka FNT, atehere AKEP nuk vendos detyrime dhe ne rast se ndaj sipermarresve jane vendosur detyrime (per shkak te statusit te meparshem me FNT) atehere AKEP i heq keto detyrime duke percaktuar dhe nje afat kohor jo me te gjate se 6 muaj per berjen efektive te tyre. Ky percaktim aplikohet edhe per tregjet e analizuara, por qe nuk permbushin testin e tre kriterëve per nevojën per nderhyrje ex-ante.

III. ANALIZA E TREGJEVE TE SHERBIMEVE ME PAKICE

III.1.Perkufizimi i tregjeve ne nivelin me pakice

Ne analizen e tregut pararendes ne vitin 2010 AKEP, vleresoi se tregjet perkatese ne telefonine fikse ishin gjashte:

- dy tregje te aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendndodhje fikse duke dalluar per pajtimtaret familjare dhe biznes (jo-familjare);
- dy tregje te thirrjeve telefonike lokale/kombetare nga vendndodhje fikse duke dalluar per pajtimtaret familjare dhe biznes (jo-familjare);
- dy tregje te thirrjeve telefonike nderkombetare nga vendndodhje fikse duke dalluar per pajtimtaret familjare dhe biznes (jo-familjare);

Referenca ne analizat pararendese ne trajtimin e ketyre tregjeve ishte nga rekomandimi i KE, 2003/311/EC, ku tregjet e aksesit dhe thirrjeve dalese jane segmentuar sipas llojit te pajtimtarit dhe destinacionit te thirrjeve dalese.

Ne rekomandimin 2007/879/EC te vitit 2007 per tregjet perkatese KE ka reduktuar numrin e tregjeve perkatese te telefonise fikse nga 6 ne 1, duke lene vetem tregun e aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendndodhje fikse per pajtimtaret familjare dhe jo-familjare. Pra ne ndryshim nga rekomandimi i vitit 2003, rekomandimi i vitit 2007:

- nuk ka perfshire tregjet me pakice te telefonise fikse (per familjare dhe jo-familjare) si tregje perkatese;
- ka bashkuar tregun e aksesit si per familjare dhe jo-familjare.

Arsyet kryesore te ndryshimeve te mesiperme nga KE jane:

- kushtet kontraktuale per te dy llojet e pajtimtareve jane pothuajse te njejta, pavaresisht se mund te kete edhe paketa te ndryshme tarifore per secilen kategori;
- arsye praktike te mbledhjes se te dhenave , shume operatore nuk i mbajten te detajuara keto te dhena pasi edhe nuk bejne dallim ne oferta;
- tregjet e thirrjeve telefonike jane me konkurrese dhe po tentojne drejt konkureses efektive si pasoje e suksesit te nje sere fakoreve si implementimi dhe efektivitetet i Z(P)B;

Nga rezultatet e analizave te tregjeve me pakice te telefonise fikse ne vendet e BE vihet re se deri ne fund te Qershorit 2012:

- ne 17 vende nuk FNT ne asnje nga 4 tregjet e thirrjeve telefonike sipas rekomandimit 2003;
- ne 3 vende nuk FNT ne 2 nga nga 4 tregjet e thirrjeve telefonike sipas rekomandimit 2003;
- ne 2 vende nuk FNT ne 2 tregjet e aksesit te rekomandimit 2003;

Bazuar ne pervojat ne vendet e BE dhe rekomandimin e vitit 2007 te KE per tregjet perkatese si dhe duke marre shkas nga zhvillimet e tregut te telefonise fikse dhe te tregut te komunikimeve elektronike ne teresi ne keto dy vite si dhe pritshmerite per te ardhmen, AKEP gjykon te rishikoje vleresimin e perkufizimit dhe detajimit te tregjeve perkatese me pakice te

telefonise. Ne rishikimin e perkufizmit te tregjeve perkates te analizuar AKEP ka marre ne konsiderate keta faktore:

- Aksesit dhe thirrjet duhet te vazhdojne te jene pjese te njejtit treg ose jo?
- A duhet te kete tregje te vecanta perkatese per pajtimtaret familjare dhe jo-familjare?
- A duhet te percaktohen tregje perkatese te vecanta te thirrjeve telefonike sipas destinacionit lokale/kombetare dhe nderkombetare?
- A jane thirrjet nga rrjetet celulare ne te njejtin treg perkates me thirrjet nga vendondodhje fikse?

1. Aksesit dhe thirrjet duhet te vazhdojne te jene pjese te njejtit treg ose jo?

Eshte evident fakti qe grupi i sherbimeve te telefonise fikse nga pothuajse te gjithe ofruesit mundesohen ne paketa qe kane ne brendesine e tyre aksesin dhe perdorimin e sherbimeve qe mundesohen nga ky akses (grupe thirrjesh qe perfshijne destinacione te ndryshme sipas segmentimeve on-net, lokale, kombetare, drejt celulareve, nderkombetare, etj).

Ne dy analizat pararendese (2007 dhe 2010) eshte aritur ne konkluzionin qe: *Tregu i aksesit dhe tregu i thirrjeve ne telefonine fikse jane dy tregje te ndryshme, te ndara dhe mund te konsiderohen si dy tregje plotesuese per njeri-tjetrin.*

AKEP gjykon se ,gjate ketyre viteve nuk kane ndodhur ndryshime te tilla qe te justifikojne bashkimin e tregjeve perkatese te thirrjeve dhe te aksesit ne nje treg perkates te vetem. Kjo ndarje e tregjeve eshte ne linje edhe me rekomandimet 2003 dhe 2007 te KE si dhe me praktiken me te mire ne vende te rajonit dhe te BE. Pra si perfundim per kete ceshtje:

Tregu i aksesit dhe tregu i thirrjeve ne telefonine fikse jane dy tregje perkates te ndryshme.

2. A duhet te kete tregje te vecanta perkates per pajtimtaret familjare dhe jo-familjare?

KE ne rekomandimin e 2007, thekson se dallimi ndermjet kategorive te perdoruesve (familjare dhe jo-familjare) po behet gjithnje e me i vogel, dhe vete ofruesit e sherbimeve ne treg shpesh nuk bejne dallim midis kategorive si dhe zevendesueshmeria ne anen e ofertes eshte e lehte: pra nje ofrues per pajtimtare familjare mund te ofroje sherbim edhe per pajtimtare biznes dhe vice-versa, ne rast te rritjes se cmimit te sherbimit tjetet. Gjithashtu termat kontraktuale shpesh jane te njeta si per familjare dhe jo-familjare.

Keto tendenca vihen re edhe ne Shqiperi. Te gjithe operatoret e rrjeteve te telefonise fikse ofrojne sherbime si per pajtimtaret Familjare dhe Jo-Familjare (Biznes). Shumica e operatoreve madje nuk bejne dallim edhe ne paketa tarifore. Gjithashtu edhe kontratat e miratuara nga AKEP per Altelecom per pajtimtaret Familjare dhe Te Tjere (Jo-Familjare) jane te njejta ne permbajtje me ndryshime shume te vogla.

Pra, kriteri i zevendesueshmerise ne anen e kerkese/ofertes vazhdon te behet gjithnje e me bindes,dhe per kete sjellim ne vemendje keto faktore:

- kushtet kontraktuale parashikojne te njejtat te drejta dhe detyrime;
- sherbimet dhe produktet qe ofrohen kane te njejtat karakteristika dhe cilesi;

- nuk ka barriera ne hyrje per dy kategorite e pajtimtareve;
- ne anen e ofertes nuk vihet re te kete barriera per furnizimin e dy kategorive;

Aktualisht tarifat e Albtelecom per pajtimtaret Familjare dhe Te Tjere (Jo-Familjare) nuk jane te njejta, dhe pajtimatret Jo-Familjare kane tarifa me te larta se ata familjare, dhe kjo ka cuar ne tendence te shume bizneseve te vegjel te blejne paketen Familjare te Albtelecom, pra kane bere dhe bejne zevendesim ne anen e kerkeses.

Per sa me siper AKEP gjykon qe te mos beje me dallim ne tregjet perkatese Familjare dhe Jo-Familjare. Ne vijim edhe te perfundimit per ndarjen e tregjeve ne tregje aksesi dhe thirrje telefonike:

Tregu perkates i Aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendndodhje fikse perfshin pajtimtaret familjare dhe jo-familjare;

Tregu perkates i Thirrjeve telefonike te disponueshme per publikun nga vendndodhje fikse perfshin pajtimtaret familjare dhe jo-familjare;

3. A duhet te percaktohen tregje perkates te vecante te thirrjeve telefonike sipas destinacionit lokale/kombetare dhe nderkombetare?

Perdorimi i kriterit te zevendesueshmerise ne anen e kerkeses eshte bere edhe dallimi me i madh ndermjet llojeve te thirrjeve (lokale dhe kombetare apo nderkombetare), apo karakteristikave te tjera te cilat nuk lejojne zevendesueshmeri te plote ne anen e kerkeses.

Ne anen e kerkeses nga pajtimtaret nuk ka zevendesueshmeri midis thirrjeve drejt destinacioneve te ndryshme, por nese do te bazoheshim vetem tek ky kriter atehere segmentimi do te ishte shume me i detajuar, pasi pajtimatri madje nuk mund te zevendesojë as thirjet drejt personave te ndryshem.

Ne rekomandimin 2007 te KE eshte vene ne dukje fakti qe aksesi nga nje vendndodhje fikse ne nje rrjet publik duhet te percaktohet me nje perkufizim me te gjere (me perfshires), ku te cilesohet akses per “sherbime telefonike te vlefshme per publikun”, si dhe duke marre ne konsiderate faktin qe evoluimi i teknologjive qe mundesojne akses do te sjelle edhe evoluim te games se sherbimeve qe perfitoen nga ky akses ne vendndodhje fikse. Arsyet per konvergjence tregjesh behen gjithnje e me te vlefshme, nese merret ne konsiderate fakti qe thirrjet zanore qe mundesohen nga platforma qe mbeshteten nga interneti po gjejne gjithnje e me shume perdorim dhe kjo ka bere te mundur qe ofruesit e rrjeteve dhe sherbimeve te telefonise fikse te rivlersojne prioritetet e tyre ne kete drejtim per sherbimet qe mundesohen nga platforma interneti broadband dhe PSTN, duke identifikuar si dallimet dhe elementet e perbashketa ndermjet tyre, vleresimin e mundesise se zevendesueshmerise se tyre, zevendesueshmeri i cila kryesisht varet nga nje numer faktoresh si:

- karakteristikat e produktit qe kane per baze funksionalitetin;
- kualiteti i sherbimeve;
- tarifimi i sherbimeve;
- shkalla e penetrimit te sherbimit;
- konkurrueshmeria ne furnizimin me sherbime;
- sjelljet konsumatore te orientuara nga sherbimi; etj

Nje nder arsytet e konvergjences se tregjeve ne nivelin e pakices vjen edhe nga fakti qe mundesite nga ofruesit e sherbimeve per diferencim ndermjet sherbimeve qe perfitojne konsumatorit nga platforma te ndryshme te jene gjithnje e me te vogla. Rasti i zevendesueshmerise se sherbimeve te platformes PSTN me sherbime te platformave qe kane per baze internet broadband, favorizon arsyetimin per konvergjence per thirrjet ne tregun e pakices. Gjithashtu tendenca ne rritje per ofrim te thirrjeve telefonike me paketa qe perfshijne thirrje drejt destinacioneve te ndryshme si lokale, kombetare dhe nderkombetare si dhe kufizimi i diferencave te tarifave kombetare dhe nderkombetare perben argument shtese per perfshirje ne nje treg te vetem te thirrjeve drejt destinacioneve te ndryshme.

Bazuar ne sa me siper, AKEP vlereson se:

- *thirrjet lokale/kombetare dhe thirrjet nderkombetare nga vendndodhje fikse jane pjese e te njejtin treg perkates.*

4. A jane aksesit/thirrjet nga rrjetet celulare ne te njejtin treg perkates me aksesit/thirrjet nga vendndodhje fikse?

Ne analizat pararendese eshte konkluduar qe aksesit dhe thirrjet nga vendndodhje e levizshme (celulare) nuk jane pjese e tregjeve te aksesit dhe thirrjeve dalese nga vendndodhje fikse.

AKEP vazhdon te qendroje ne te njejtin linje arsyetimi perseri, pavaresisht ndryshimeve te ndodhura, sepse ka disa faktore qe e bejne te pamundur te vleresohet ne kete faze qe thirrjet nga vendndodhje fikse jane ne te njejtin treg me thirrjet nga telefoni e levizshme (celulare), duke i konsideruar ne kete menyre si tregje plotesuese te njeri-tjetrit.

Diferenca kryesore ne kete rast ka te beje me karakteristikat e ndryshme te sherbimit "levizshmeria" per telefonine celulare, e cila konsiderohet si nje faktor i rendesishem qe perben avantazh te ndjeshem ndaj "vendndodhjes fikse". Pavaresisht avancimeve te teknologjise qe sherbimet mund te duken te ngjashme, mungesa e faktorit "levizshmeri" per sherbimet fikse i ben ato te ndryshme nga sherbimet celulare.

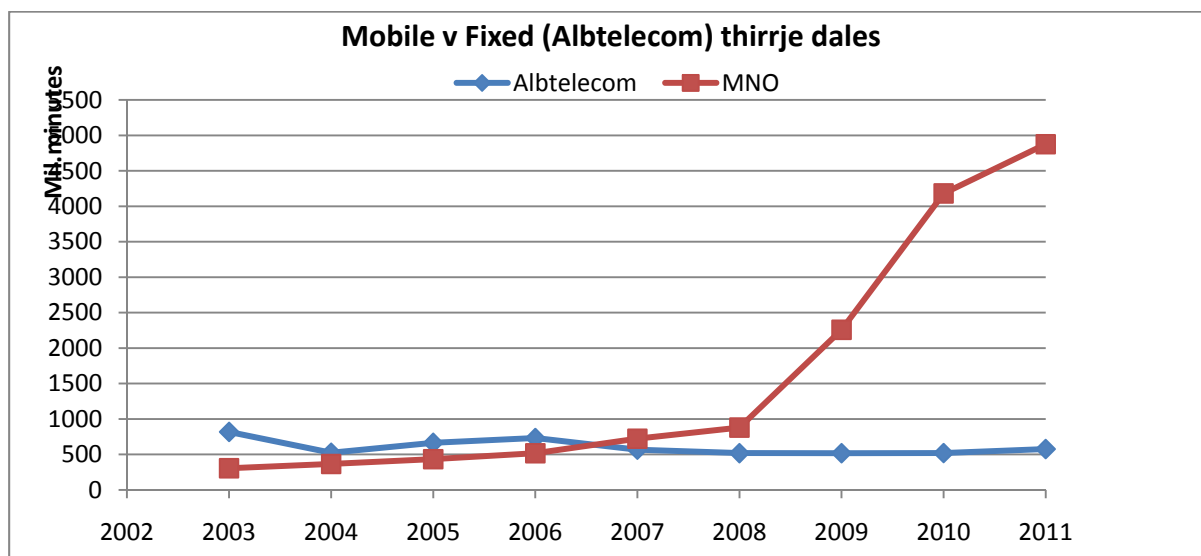
Aktualisht zevendesueshmeria e thirrjeve nga celulare dhe rrjete fikse vleresohet me shume se ekziston ne nje drejtim: thirrjet celulare zevendesojne thirrjet nga rrjete fikse por jo e kunderta. Pra mund te konsiderohet si zevendesueshmeri asimetrike apo me nje drejtim. AKEP ka arritur ne konkluzionin se thirrjet nga rrjete fikse nuk jane pjese e tregut perkates te thirrjeve nga rrjete celulare (Analizat celulare 2010-2012), dhe ky eshte nje perfundim i mirepranuar kudo edhe ne vende te tjera. Per sa i perket perfshirjes se thirrjeve nga celulare ne nje treg perkates me thirrjet nga vendndodhje fikse vlen te theksohet se ka argumenta pro dhe kunder te cilet trajtohen ne vijim.

Ecuria e numrit te pajtimtareve dhe trafikut

Qe te kete zevendesueshmeri ne anen e kerkeses duhet qe perdoruesit e telefonise fikse te zevendesojne aksesin/thirrjet nga vendndodhje fikse me akses/thirrje nga rrjete celulare ne rastet kur ka nje rritje te vogel por te ndjeshme te tarifave te sherbimeve aksesit/thirrjeve nga vendndodhje fikse nga monopolisti hipotetik (testi SSNIP).

Nese do ti referoheshim grafikeve dhe te dhenave te tregut per numrin e pajtimtarve (kapiulli Hyrje) dhe thirrjeve telefonike celulare dhe fikse vihet re numri i pajtimtarve dhe thirrjet nga rrjetet celulare jane rritur ndjeshem ne krahasim me numrin dhe thirrjet nga rrjete fikse. Figura e meposhteme paraqet ecurine e trafikut te thirrjeve nga rrjetet celulare dhe thirrjeve nga Albtelecom.

Figura III.1: Ecuria e thirrjeve nga rrjetet fikse dhe celulare 2003-2011

Nga figura mund te veme re se thirrjet e kryera nga rrjete celulare jane rritur ndjeshem ne periudhen 2008-2011 dhe qe prej vitit 2007 ato jane me te medha se thirrjet nga Albtelecom. Kjo figure si dhe ecuria e numrit te pajtimtareve mund te perbejne argumenat se ka zevendesueshmeri te thirrjeve nga rrjete fikse me thirrje nga rrjete celulare, megjithate:

- Diferenca e madhe e trafikut dales ne 2009-2011 shpjegohet edhe me rritjen dhe numrin shume me te madh te perdouesve celulare se numri i perdouesve te Albtelecom qe aktualisht ne 2010-2011 ka pasur renie;
- Ecuria e trafikut te Albtelecom ne vitet 2007-2011 nuk ka ardhur ne renie por ka qene e qendrueshme, pra nuk ka ndodhur efekti qe pajtimatret te kene zevendesuar thirrje nga rrjet fikse me thirrje nga rrjet celular;
- Rritja e madhe e trafikut dales rezulton se ka ardhur si pasoje e rritjes se konkurrences midis operatoreve celulare dhe reduktimit te ndjeshem te tarifave te operatoreve celulare.
- Zevendesimi i thirrjeve fikse me thirrje nga celulari do te mund te evidentohet nese nga nje rritje e vogel e tarifave te thirrjeve nga rrjete fikse, kur cdo gje tjeter e pandryshuar (perfshire tarifat celulare, numrin e perdouesve celulare etj) do te kishim rritje te thirrjeve celulare.

Tarifimi

Pervec sa me siper ne zevendesueshmerine e sherbimeve ndikon edhe faktori cmim. Reduktimi i ndjeshem i tarifave celulare sidomos per thirrjet brenda grupeve te mbyllura mund te krroje efekte zevendesimi te thirrjeve telefonike nga fikse me thirrjet nga rrjetet celulare. Megjithate pavaresisht uljes se ndjeshme te tarifave ne telefonine celulare, perseri thirrjet nga telefonia fikse jane me te lira se thirrjet nga telefonia celulare, sidomos ne paketat

standarte dhe kohet e fundit edhe ne paketat e tjera. Njekohesisht vlen te theksohet se me migrimin drejt rrjeteve NGN/NGA thirrjet nga rrjetet fikse do te jene akoma me te lira pasi do te shfrytëzohen mundësitë e rrëgëzimit me IP, qe ka kosto shume me te lira se TDM.

Ofrimi shërbimeve GSM Fiks

Vodafone dhe AMC jane pajisur me numeracion gjeografik fikse per te ofruar shërbime te telefonise fikse duke perdorur rrjetin GSM. Vodafone nuk eshte prezent ne kete treg, por AMC per vetem 1 muaj aktivitet ne ofrimin e shërbimit te telefonise fikse me numra fikse duke perdorur rrjetin GSM ka arritur te kape 2% pjese tregu. Megjithate ofrimi i shërbimit te telefonise fikse nga operatorët celular, GSM fikse, megjithese ka disa ndryshime nga telefonია fikse tradicionale, AKEP e konsideron si shërbim publik telefonik fikse dhe ne kete rast nuk mund te flasim per zëvendësueshmeri celular-fiks.

Aksesi

Diskutimi i mesipër është përqendruar tek thirrjet telefonike, por ai vlen edhe për aksesin fikse dhe celular. Ne kete cështje vlen te përmendet se megjithese diskutimi është përqendruar ne thirrjet telefonike, pjese e tregjeve përkatës janë edhe shërbimet e lidhura me to, dhe shërbimet e tjera te telefonise fikse dhe celulare janë te ndryshme.

Per sa me sipër, AKEP vlereson se ,telefonja celulare dhe rritja e konkurrencës se saj ndikon ne zëvendësueshmeri te shërbimeve por jo ne nivel qe ajo te konsiderohet zëvendësuese e afert për aksesin/thirrjet telefonike nga rrjete fikse, pra:

Aksesi/thirrjet nga rrjetet celulare nuk jane pjese e tregjeve perkates te aksesit/thirrjeve nga vendndodhje fikse

Dimensioni gjeografik i shërbimeve te telefonise fikse

Duke u bazuar ne perfundimet e analizave pararendese, ku keto tregje u percaktuan me dimension kombetar, si dhe ne faktin se nuk kane ndodhur apo pritet te ndodhin ndryshime te tilla qe te ndikojne ne ndërsyhimin e perfundimit për dimensionin gjeografik, AKEP gjykon se:

Dimensioni gjeografik i tregjeve perkatese te aksesit ne rrjet publik telefonik dhe thirrjeve telefonike nga vendndodhje fikse eshte kombetar.

Perfundim mbi perkufizimin e tregjeve perkates te pakices

Per sa eshte trajtuar ne kete seksion, vleresohet e arsyeshme qe tregjet perkatese ne nivelin me pakice te propozuara nga AKEP te justifikueshme për nderhyrje ex-ante dhe për t'u analizuar jane:

- Tregu i aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendodhje fikse (per pajtimtare familjare dhe jo –familjare);
- Tregu i sherbimeve publike telefonike te ofruara nga vendodhje fikse per pajtimtare familjare dhe jo –familjare).

Dimensioni gjeografik i ketyre tregjeve eshte kombetar dhe perfshin sherbimet e ofruara per perdoruesit.

III.2. Analiza per FNT e tregjeve me pakice

Ne analize 2007 AKEP percaktoi Albtelecom si operator me FNT ne tregjet perkates me pakice te meposhtem:

- 1) Tregu me pakice i aksesit ne rrjet telefonik publik nga vendndodhje fikse per klientet familjare;
- 2) Tregu me pakice i aksesit ne rrjet telefonik publik nga vendndodhje fikse per klientet jo-familjare;
- 3) Tregu me pakice per sherbimet telefonike lokale dhe/ose kombetare te disponueshme per publikun te ofruara nga vendndodhje fikse per klientet familjare.
- 4) Tregu me pakice per sherbimet telefonike nderkombetare te disponueshme per publikun te ofruara nga vendndodhje fikse per klientet familjare.
- 5) Tregu me pakice per sherbimet telefonike lokale dhe/ose kombetare te disponueshme per publikun te ofruara nga vendndodhje fikse per klientet jo-familjare.
- 6) Tregu me pakice per sherbimet telefonike nderkombetare te disponueshme per publikun te ofruara nga vendndodhje fikse per klientet jo-familjare.

Ne seksionin e meparshem AKEP argumentoi se tregjet perkates jane:

- Tregu i aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendodhje fikse (per pajtimtare familjare dhe jo –familjare);
- Tregu i sherbimeve publike telefonike te ofruara nga vendodhje fikse per pajtimtare familjare dhe jo –familjare).

Ndryshimi nga 2010 eshte vetem ne segmentimin e tregjeve perkatese, pasi sherbimet e perfshira jane te njeta: akses dhe sherbime telefonike te disponueshme per publikun nga vendndodhje fikse.

Ne kete kapitull paraqiten ndryshimet kryesore qe kane ndodhur ne tregun me pakice te ofrimit te sherbimeve te telefonise fikse ne vitet 2010-2012 dhe efektet qe ato kane pasur ne treg, sidomos ne dominancen apo FNT ne treg te Albtelecom .Analizimi i ndryshimeve kryhet ne te njejten kohe me analizimin e kriterëve per FNT ne tregjet perkates me pakice te sherbimeve te telefonise fikse. Ky seksion eshte perditesuar me te dhena te derguara nga operatorët gjate periudhes se konsultimit publik.

1. Pjeset e tregut

Pjesa e tregut është një ndër faktorët e rëndësishëm që vlerëson FNT dhe ky tregues është matur në ecurinë e tij në vite. Por në vlerësimin e FNT, kriteri i pjesëve të tregut do të përdoret i kombinuar dhe i arsyetuar së bashku me kritere të tjera, pasi vetëm pjesa e tregut nuk është kriter përfundimtar.

-Pjeset e tregut sipas numrit të pajtimtareve:

Në vlerësimin e pjesëve të tregut për aksesin në rrjet telefonik nga vendndodhje fikse një ndër elementet e përdorur është numri i pajtimtareve të rrjetit. Ky tregues është matur ndër vite edhe është përdorur si referencë edhe në analizat pararendëse, kështu që referuar të dhënave të fundit të vitit 2011, rezultojnë që telefonia fikse në ndryshim nga vitet e fundit, ka shënuar rritje të vogël në numrin e pajtimtarëve në rreth 339 mijë.

Për dy vitet e fundit 2010-2011, rezultojnë që numri i pajtimtareve si dhe shpërndarja e tyre sipas rrjeteve është si në tabelën më poshtë:

Tabela III.1: Ecuria e numrit të pajtimtareve të telefonisë fikse sipas operatorëve (2010-2011)

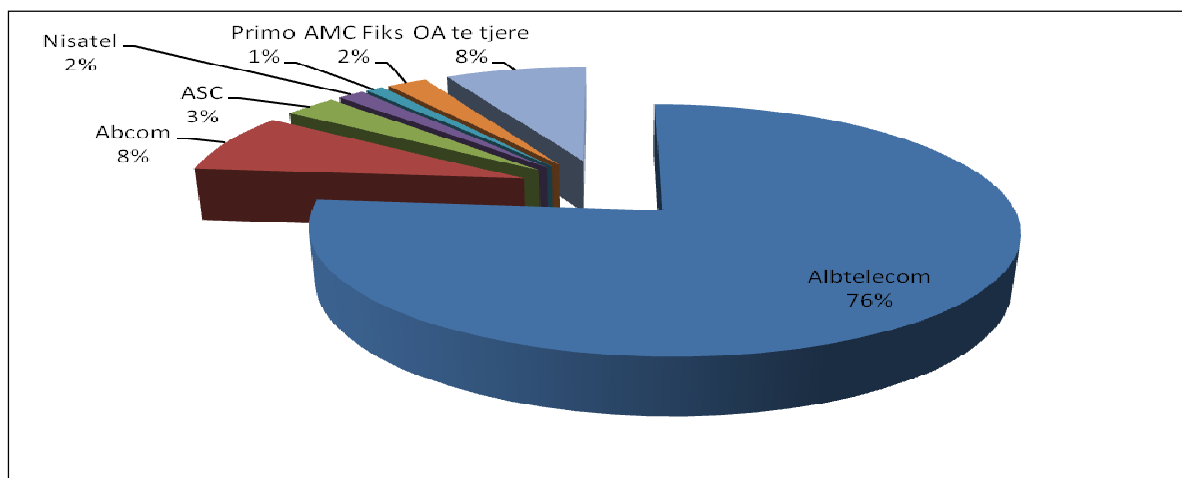
	Albtelecom	Abcom	ASC	Nisatel	Primo	AMC Fiks	OA të tjere	Total
2010	277,763	19,975	7,408	5,900	3,678		16,778	331,502
2011	258,943	27,167	10,129	4,950	3,300	7,565	26,790	338,844
Ndryshimi	-7%	36%	37%	-16%	-10%		60%	2.21%

Albtelecom në fund të vitit 2011, kishte rreth 259 mijë pajtimtarë ndërsa operatorët alternativë rreth 80 mijë. Rënia e numrit të pajtimtarëve të Albtelecom dhe rritja e numrit të pajtimtarëve të operatorëve alternativë ka çuar në reduktimin e pjesës së tregut të Albtelecom nga 84% në 2010 në 76% në 2011.

Sipas të dhënave Abcom, ASC, Nisatel, Primo dhe AMC Fiks (që ka filluar në Dhjetor 2011 ofrimin e shërbimit të telefonisë fikse me numra fikse duke përdorur rrjetin GSM) janë pesë operatorët alternativë me të cilin që zotërojnë rreth 67% të numrit të pajtimtareve të telefonisë fikse të të gjithë operatorëve alternativë. Abcom dhe ASC kanë rritjen më të madhe vjetore me 36% dhe 37% respektivisht, si edhe AMC që për vetëm 1 muaj aktivitet në ofrimin e shërbimit të telefonisë fikse me numra fikse duke përdorur rrjetin GSM ka arritur të kapë 2% pjesë tregu.

Abcom vazhdon të jetë operatori më i madh alternativ fikse me rreth 27 mijë pajtimtare. Vlen të theksohet se Abcom dhe ASC si dy operatorët alternativë me të cilin janë prezent në treg me oferta 'triple play' duke ofruar Internet broadband, telefoni dhe TV.

Figura III.2: Pjeset e tregut te numrit të pajtimtarëve të telefonise fikse (2011)

- Pjeset e tregut sipas volumit te thirrjeve dalese dhe volumit te ardhurave:

Ne tabelen e meposhtme referohen pjeset e tregut per aksesin dhe thirrjet telefonike dalese ne total, per periudhen 2010-2011 per sherbimet e telefonise fikse, ku ne menyre te permblodhur paraqiten pjeset e tregut per numrin e pajtimtareve ne total, volumin e trafikut dales ne total, trafikut dales me destinacion kombetar si dhe pjeset e tregut per volumin e te ardhurave ne total te klasifikuar per Albtelcom dhe Operoret Alternative (perfshire edhe AMC Fiks).

Tabela III.2:Pjeset e tregut te thirrjeve telefonike dhe numrit te pajtimtareve 2010-2011

Treguesit e pjeseve te tregut		2007	2008	2009	2010	2011
Pajtimtare ne total	Alternative	12%	13%	13%	16 %	24 %
	Albtelcom	88%	87%	87%	84 %	76 %
Trafiku dales ne total	Alternative	7%	7%	11%	6 %	6 %
	Albtelcom	93%	93%	91%	94 %	94 %
Te Ardhura nga telefonia fikse	Alternative	5%	5%	7%	18%	16%
	Albtelcom	95%	95%	93%	82%	84%

Nga te dhenat e tabelës vihet re se:

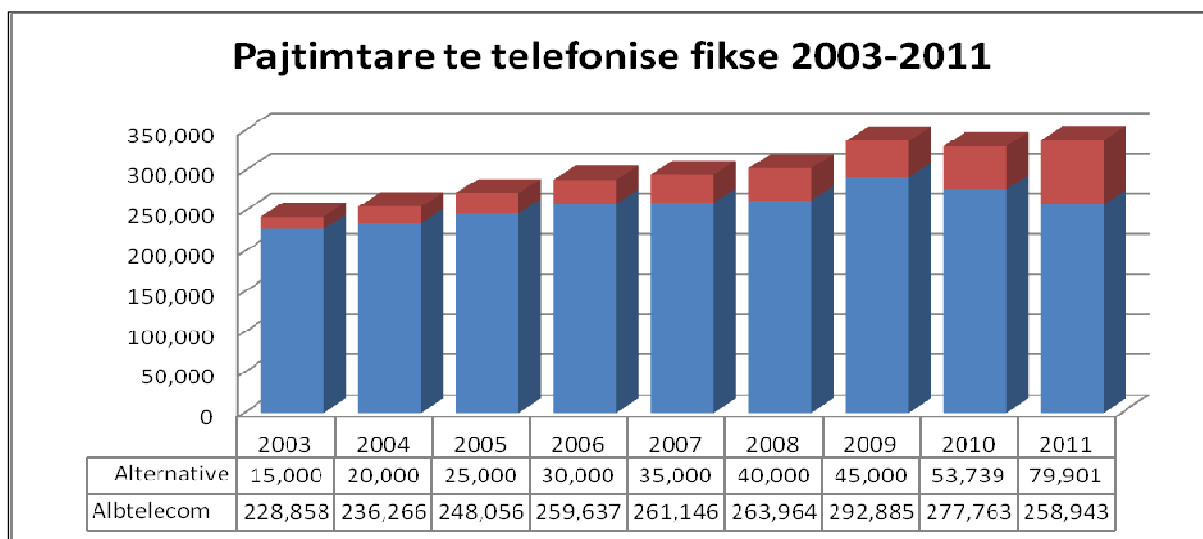
- Pjesa e tregut te Albelecom per pajtimtare eshte reduktuar me vitet e meparshme me 2 pike perqindje ne 3-5 vitet e fundit, duke arritur ne 76% ne 2011;
- Pjesa e tregut te Albtelcom per thirrjet dalese paraqet tendenca te uljes ne 2009 por eshte rritur perseri ne 2010 dhe 2011 ne nivelin 94%. Nga nje veshtrim me i detajuar ne pjeset e tregut te thirrjeve dalese sipas destinacionit rezulton se:
 - o Pjesa e tregut te thirrjeve kombetare eshte ne nivel te njejte me thirrjet ne total pra 94% per 2010 dhe 2011;
 - o Pjesa e tregut te Albtelcom per thirrjet nderkombetare per vitin 2011 ka arritur ne 70%, e cila eshte shume me e ulet se ajo thirrjeve kombetare apo thirrjeve ne total. Kjo pjese tregu ne vitet e meparshme ka qene ne nivele 80-90%.
- Pjesa e tregut te Albtelcom ne te ardhura eshte reduktuar nga 95% ne 2007-2008 ne 84% ne 2011.

Pjeset e tregut te Albtelecom per tregun e aksesit dhe te thirrjeve telefonike nga vendodhje fikse, krahasuar me operatoret alternative megjithese ka tendence renie krahasuar me vitet e meparshme, rezulton qe te jete nje tregues qe tregon dominance ne tregun e aksesit dhe thirrjeve telefonike.

Ne Udhezimin e BE, shprehet qarte se pjese e tregut me e madhe se 50 per qind eshte nje tregues i padiskutueshem i fuqise se ndjeshme ne treg dhe, vetem ne raste te rralla mund te ndodhe qe nje operator me pjese tregu te tille te mos kete fuqi te ndjeshme ne treg⁴.

Ne vijim prezantohen grafike me tregues historik te numrit te pajtimtareve te Albtelecom dhe OA; Strukturimi i trafikut dales te rrjeteve fikse; Pjeset e tregut ne te ardhurat totale ne tregun e komunikimeve elektronike per operatoret alternative.

Figura III.3: Ecuria e numrit te pajtimtareve te telefonise fikse: Albtelecom- Alternative 2003-2011

⁴ According to established case-law, very large market shares — in excess of 50 % — are in themselves, save in exceptional circumstances, evidence of the existence of a dominant position (78). An undertaking with a large market share may be presumed to have SMP, that is, to be in a dominant position, if its market share has remained stable over time.

Figura III.4: Struktura e trafikut dales te Albtelcom 2010-2011

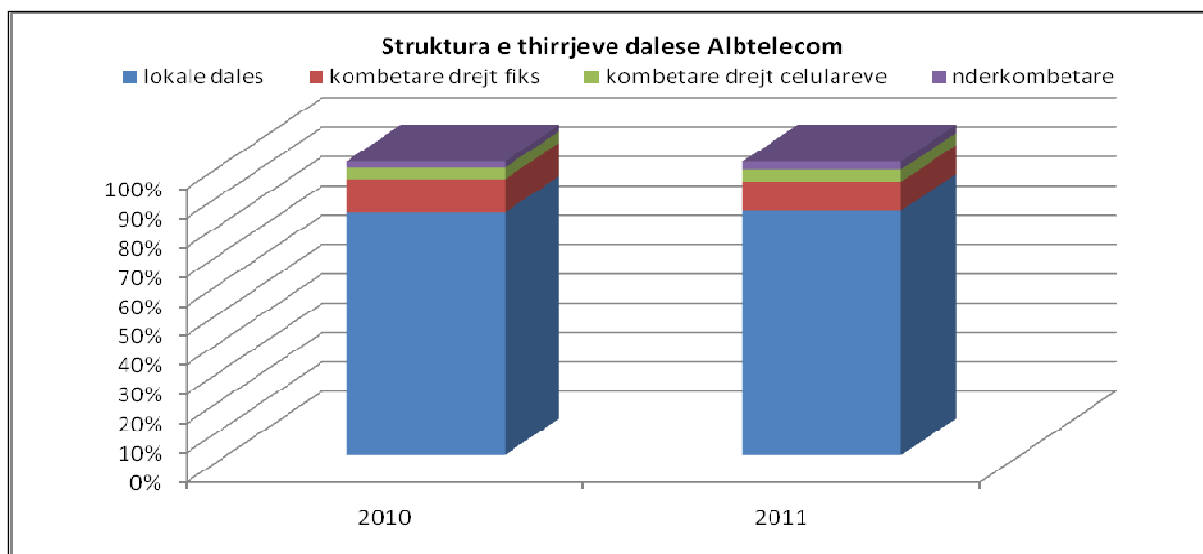
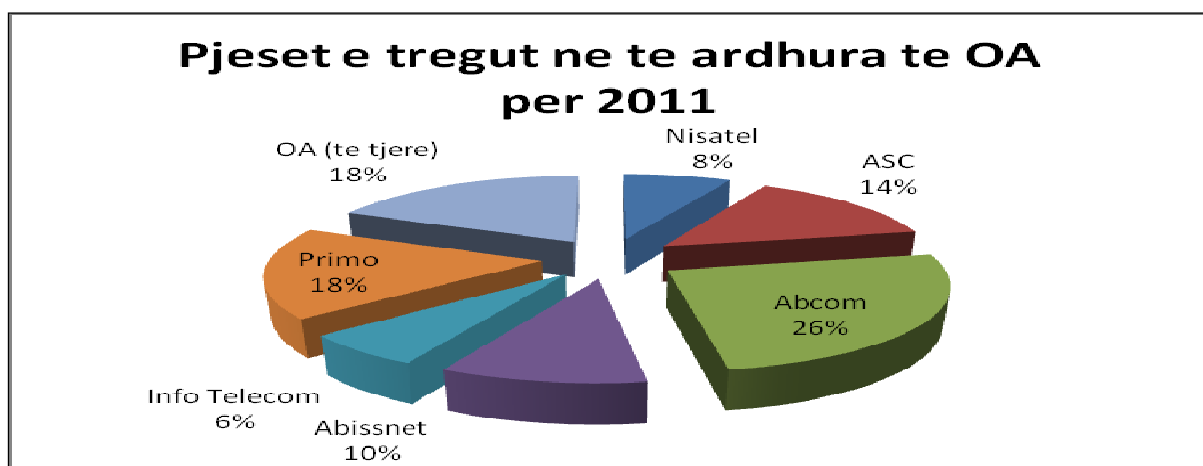

Figura III.5: Pjeset e tregut ne te ardhura ne total te operatoreve alternative (2011)

2. Barrierat per hyrje ne treg

Arsyetimi i AKEP ne lidhje me kete faktor ngelet i pandryshuar edhe ne kete dokument si ne analizen pararendese 2010, per te cilen eshte konkluduar qe pjesa e tregut e nje operatori mund te mos jete tregues i fuqise se ndjeshme ne treg, ne rast se nuk plotesohen nje sere kushtesh te tjera. Nje nder keto kushte eshte edhe ekzistenca e barrierave ne treg. Nese nje operator ka pjese te madhe ne treg, por nderkohe tregu eshte i hapur ndaj operatoreve te rinj, te cilet mund te hyjne dhe dalin nga tregu pa kufizime ligjore dhe kosto ekonomike, atehere aftesia e nje operatori me pjese te madhe tregu per te ndikuar ne kete treg eshte e kufizuar. Aktualisht per te hyre ne tregjet e telefonise fikse ne nivel pakice nuk konsiderohet te kete barriera te natyres ligjore, por kjo nuk do te thote qe keto tregje nuk kane barriera te natyres ekonomike dhe teknike.

Faktoret e konsideruar ne analizat pararendese, si:

- ekonomi shkalle;
- ekonomi e densitetit;
- avantazhet e shtrirjes se infrastruktures dhe trashegimia e saj;
- integrimi vertikal;

pavaresisht periudhes dy vjecare te kaluar qe nga kryerja e analizes pararendese 2010, si dhe zhvillimeve te ndodhura ne tregjet e nivelit te pakices gjate kesaj periudhe, perseri secili prej faktoreve te grupuar me siper nuk duhet konsideruar inekzistent ne rritjen e dominances individuale te Albtelecom ne tregjet e pakices ne telefonine fikse.

Gjithesesi duhet theksuar qe, faktoret “ekonomi shkalle” dhe “ekonomi densiteti”, ne kushtet aktuale te zhvillimit te tregut te telefonise fikse ,nuk rezultojne te jene ne te njejten peshe ne tregjet e thirrjeve dhe ne tregun e aksesit.

Konkluzioni paraprak:

- Pavaresisht zbehjes se dominances se Albtelecom ne tregjet e nivelit te pakices, perseri vazhdon te kete avantazhe ndaj operatoreve te tjere (edhe pse me te limituara) per shkak te ekonomive te shkalles, ekonomive te densitetit, integritimit vertikal, duke ndikuar pozitivisht ne aftesine ndikuese te Albtelecom ne tregjet e aksesit dhe thirrjeve telefonike nga vendndodhje fikse.

3.Konkurrenca e mundshme

Nder faktoret qe pritet te kene ndonje efekt ne reduktimin apo eliminimin e dominances se Albtelecom ne te ardhmen eshte edhe konkurrenca e mundshme qe mund te vije:

- nga operoret aktuale ne tregun e telefonise fikse.

Abcom eshte operatori alternativ qe ka pasur rritjen me te madhe te numrit te pajtimtareve ne keto vite si dhe AMC Fiks vihet re se ka rritje te madhe per nje kohe te shkurter. Efekti i ketyre dy operatoreve ne te ardhmen mund te rritet pasi:

- o Abcom konkurron ne treg me oferta triple play dhe eshte operatori alterantiv me shtrirjen me te madhe gjeografike dhe kjo mund te perbeje avantazh ndaj Albtelecom;
- o AMC ka mundesine te ofroje sherbimin AMC Fiks ne te gjithe Shqiperine ku ka mbulim me rrjet GSM dhe ky mbulim eshte shume me i madh se mbulimi i rrjetit te Albtelecom.
- o Me implementimin e portabilitetit te numrit fiks aftesite konkurruese te operatoreve alternative normalisht do te jene me te medha.

- Nga operoret celulare.

Konkluzioni i perkufizimit te tregut perkates ishte qe aksesit/thirrjet telefonike nga rrjete celulare nuk jane pjese e te njejtit treg perkates me aksesin/thirrjet telefonike nga vendndodhje fikse pasi nuk mund te konsiderohen zevendesues te afert. Megjithate AKEP vlereson se midis sherbimeve ka zevendesueshmeri dhe kjo eshte me e theksuar ne zevendesimin e aksesit/thirrjeve fikse me akses/thirrje celulare se e kunderta. Kjo zevendesueshmeri e sherbimeve, megjithese jo ne mase te tille per te qene ne nje treg perkates, ndikon ne zvogelimin e dominances aktuale te Albtelecom.

Por a eshte kjo zevendesueshmeri/konkurrenca nga sherbimet celulare e tille qe te reduktoje dominancën e Albtelecom deri ne mungese FNT?

Vleresimi i AKEP duke marre ne konsiderate edhe ecurine e tarifave celulare dhe te telefonise fikse eshte se:

- Ekzistenca e tarifave shume te uleta ose ne nivel zero te aksesit (pajtimi mujor/lidhje) per telefonine celulare ndikon ne vendimet e familjeve per te hequr dore nga ose per te mos blere nje linje telefonike fikse;
- Reduktimi i ndjeshem i tarifave celulare ka ndikuar ne rritjen e ndjeshme te trafikut celular dhe ne rritjen e zevendesushmerise se thirrjeve fikse me thirrje celulare pasi ato po behen te krahasueshme ne nivelin e tarifave. Megjithate zevendesueshmeria e thirrjeve nga rrjete fikse me thirrje nga rrjete celulare ka qene gjithmone e pranishme dhe perdoruesit jane te gatshem te zevendesojne thirrjet fikse me thirrje nga celulare edhe duke paguar nje tarife/kosto shtese per keto thirrje per shkak te konvencences se kryerjes qe krijojne thirrjet nga celulare krahasuar me ato nga fiks.

Nje faktor tjetër ndikues ne konkurrencen e tregut me pakice te telefonise fikse eshte edhe implementimi efektiv i detyrimeve te vendosura ndaj Albtelecom ne nivel me shumice. AKEP gjate ketyre dy viteve ka marre vendime per implementimin e Z(P)B ne rrjetin Albtelecom si dhe per hapjen e qarkut lokal. Keto detyrime jane reflektuar ne perfshirjen e Z(P)B ne RIO dhe publikimin e RUO nga Albtelecom dhe keto sherbime tashme jane te disponueshme per operatorët e tjere. Perdorimi i ketyre sherbimeve me shumice nga operatorët e tjere do te beje te mundur rritjen e konkurrences ne tregun me pakice te thirrjeve telefonike dhe reduktimin e dominances se Albtelecom ne kete treg.

Konkurrenca e mundshme nga rritja dhe forcimi i pozitive te operatoreve kryesore alternative ne treg si dhe nga mundesite e perdoruesve fiks per te zevendesuar thirrje fikse me thirrje nga celulare me tarifa te cilat jane ulur dhe po ulen ndjeshem, ndikon ne reduktimin e pozites dominuese te Albtelecom.

4. Tarifimi i sherbimeve me pakice

Albtelecom ofron sherbimin e telefonise fikse me paketat standarte 'Familjare' dhe 'Te Tjere' si dhe paketa te tjera tarifore 'Fol Fix'. Bazuar ne VKD nr.1348, date 26.07.2010 dhe analizen 2010 dy paketat standarte jane nen-rregullim ndersa Albtelecom ka mundesine qe te ofroje paketa te tjera tarifore te cilat nuk jane nen-rregullim ex-ante, por me kusht qe te mos cenojne konkurrencen ne treg.

Tarifimi i sherbimeve te telefonise fikse ne keto dy vite ka njohur ndryshime te rendesishme ne krahasim me vitet e meparshme per sa i perket paketave tarifore me shporta minutash dhe shporta me sherbime te ndryshme qe perfshijne edhe Internet apo ne disa raste edhe programe TV. Kjo eshte bere e mundur nga futja e teknologjive te reja dhe avancimi i sherbimit te aksesit ne Internet.

- Ecuria e Tarifave te Albtelecom

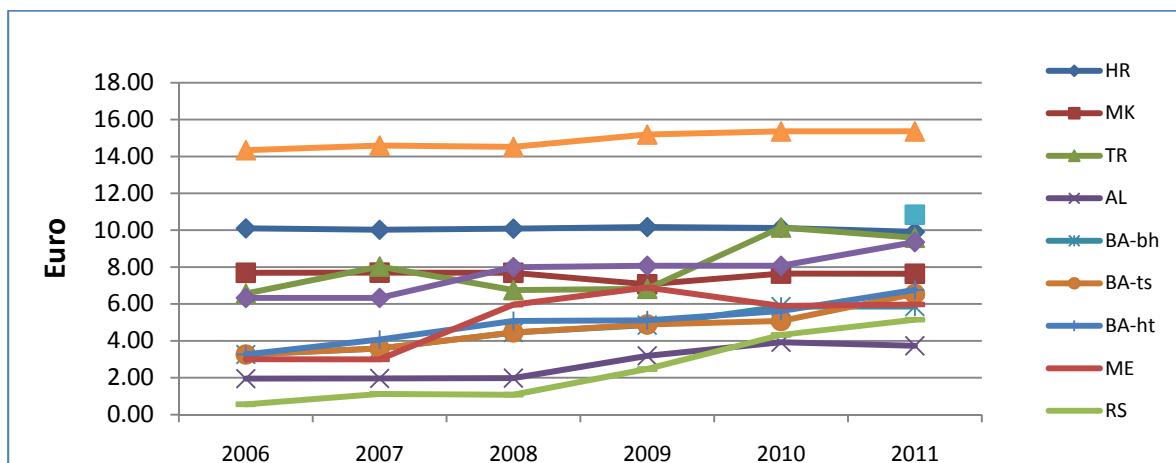
Paketa Standartet “Familjare” dhe “Te Tjere”

AKEP me VKD nr.1348, date 26.07.2010, i amendur, percaktoi tarifate maksimale per keto dy paketa, duke filluar nga 01.09.2010. Tarifate e dy paketave standarte nuk kane pasur ndryshime ne periudhen 2010-2012. Sic eshte bere e qarte edhe ne analizen pararendese ne lidhje me tarifate e sherbimeve ne nivelin e pakices per Albtelecom, mbi historikun e tyre nder vite si tarifa jo te balancuara, apo jo te orientuara drejt kostos, mund te themi qe pas kalimit te nje periudhe dy vjecare qe nga analiza 2010, rezulton qe pavaresisht qe eshte avanacuuar pozitivisht ne kete drejtim ,ngelet akoma evident nje problem i tille. Pas perfundimit te aplikimit te metodologjise se rregullimit te tarifave te Albtelecom, te cilat u miratuan nga Keshilli i Ministrave nepermjet VKM Nr.854, date 18.06.2008, rezulton qe, perseri jemi ne kushtet e mos-ribalancimit te plote te tarifave per sherbimet qe ofrohen ne tregjet e pakices nga Albtelecom. Per nje diskutim me te detajuar dhe historikun e ecurise se tarifave, per paketat Familjare dhe Te Tjere te Albtelecom, lexuesi mund ti referohet dokumentit te Analizes se telefonise fikse 2010, qe eshte e publikuar ne faqen e Internetit te AKEP www.akep.al ne seksionin Konsultime te Perfunduara.

Nderkohe ne vijim paraqitet krahasimi i tarifave te Albtelecom me vendet e rajonit dhe te BE si dhe pervoja ne vendet e tjera per ribalancimin e tarifave. Krahasimi eshte perqendruar ne paketen tarifore Familjare.

Tarifate e perdoruesve fundore te paketave standarte dhe krahasimi me vendet e rajonit dhe BE-se⁵

Figura III.6.2 Ecuria e tarifës së pajtimit mujor Familjare: Shqipëri dhe SEE 2006-2011⁶

Burimi: Cullen International Report 1, November 2011

⁵ Krahasimi i tarifave ne kete seksion eshte bere sipas publikimeve te Cullen International Report 1, Nentor 2011

⁶ Ne disa vende tarifa e pajtimit mujor perfshin edhe minuta thirrje telefonike. Shiko tabelen III.3.

Raporti më tej vazhdon me krahasimin dhe ecurinë e tarifave të thirrjeve lokale, kombëtare dhe ndërkombëtare.

Figura e mësipërme, paraqet ecurinë e tarifës së pajtimit mujor për kategorinë Familjarë në vendet e rajonit SEE për 2006-2011, ndërsa Tabela 2 paraqet tarifën e pajtimit mujor për paketat standarte dhe të përdorimit të vogël për Familjare si dhe pajtimin mujor për Biznesin. Tarifa e pajtimit mujor (me TVSH) në Shqipëri është më e ulëta ndërsa në vendet e tjera të rajonit varion, 5.24 euro ne Serbi, rreth 9.91-10.15 Euro në Turqi dhe Kroaci dhe 10.8 euro ne Islande, nga ku rezulton se tarifa mesatare pa TVSH është 796 lek/muaj. Serbia ka pasur pajtimin mujor shumë më të ulët se në Shqipëri në 2006 por në vitin 2011 kjo tarifë është më e lartë. Bosnja Hercegovina në tre kontetë ka pajtim mujor 5.8-6.7 euro në muaj. Vendet si Kroacia, Turqia dhe Maqedonia kanë nivelet më të larta të pajtimit mujor 8-10 euro ne muaj, dhe këto nivele janë aplikuar që prej vitit 2005.

Ndërkohë nga të dhënat e tabelës së mëposhteme ,vihet re se pajtimi mujor në paketën standart për familjarë, shoqërohet me përfshirje të minutave falas,vlera monetare e të cilave varion nga 1.10 euro në Mal të Zi, në 6.6 euro në Turqi, ndërsa Kosova përfshin thirrje pa limit brenda rrjetit për pajtimin mujor 9.36 euro. Maqedonia dhe Islanda nuk përfshijnë thirrje brenda pajtimit mujor prej 7.64 dhe 10.8 euro përkatësisht. Nese tarifes mujore i hiqet vlera monetare e thirrjeve te perfshira ne pagesen fikse, atehere vlera e pajtimit mujor ne Shqiperi nuk eshte me ulate ne rajon. Gjithashtu në shumë vende përveç Turqisë dhe Islandës, ka edhe opSION për tarife për përdorim të ulet që varion nga 2.62 euro në Serbi në 4.68 euro në Kosovë.

Tabela III.3. Tarifat e pajtimit mujor Familjarë dhe Biznes: Shqipëri dhe SEE 2011⁷

Country	Standard residential monthly rental	Low usage residential monthly rental	Business monthly rental
Albania	€3.73	-	€11.25
Serbia	€5.24 (including €1.62 of calls)	€2.62 (including €1.62 of calls)	€4.44
Bosnia & Herzegovina	€5.8-€6.7 (including €2.3-€2.8 of calls)	€2.51 (including €1.6-€2 of calls)	€8.39 (including €1.9-€2.3 of calls)
Montenegro	€5.97 (including €1.10 of calls)	€3.04	€5.10
FYROM	€7.64	€4.21	€11.35
Croatia	€9.91 (including €2.28 of calls)	€4.95 (including €3.31 of calls)	€9.40
Kosovo	€9.36 (incl. unlimited local calls Mon-Fri)	€4.68	€17.99 (incl. unlimited local calls Mon-Fri)
Turkey	€10.15 (including €6.60 of calls)	-	€7.54 (including €5.69 of calls)
Iceland	€10.80	-	€10.30

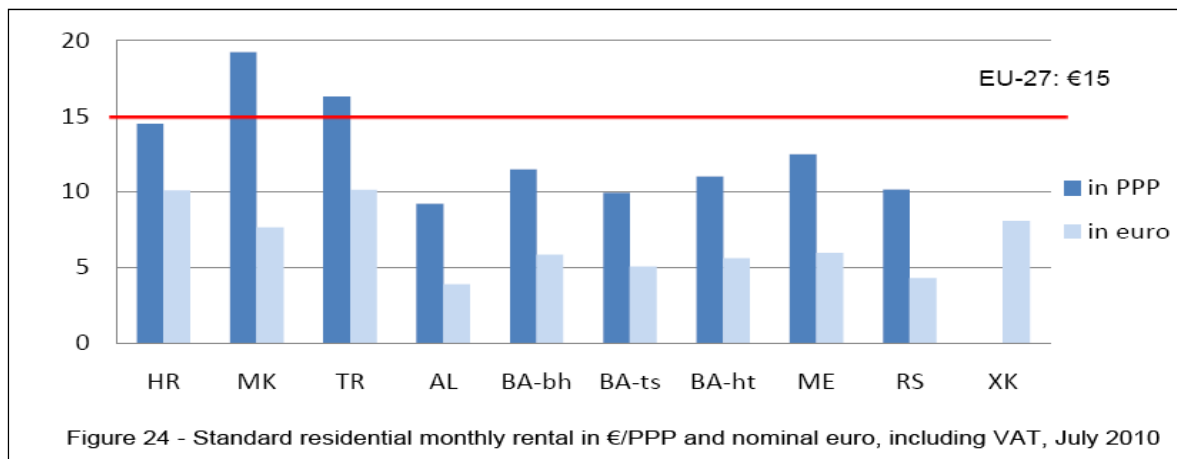
Table O.1 - Monthly subscription fees

Burimi: Cullen International, Report 1, November 2011.

Figura e mëposhteme paraqet tarifat e pajtimit mujor te shprehura edhe ne PPP, ku vihet re se kjo tarife në Shqipëri është nën nivelin mesatar të BE edhe me PPP (CI komenton se është nen-kosto).

⁷ Tarifat me pakicë të referuara në këtë seksion për familjarë janë të shprehura në Euro me TVSH, ndërsa për Biznes paraqiten në Euro pa TVSH.

Figura III.7. Tarifa e pajtimit mujor Familjare në Euro dhe Euro/PPP: Shqipëri dhe SEE 2010

Burimi: Cullen International Report 2010

Nga të dhënat e figurave dhe tabelave të mësipërme për pajtimin mujor mund të evidentojmë se:

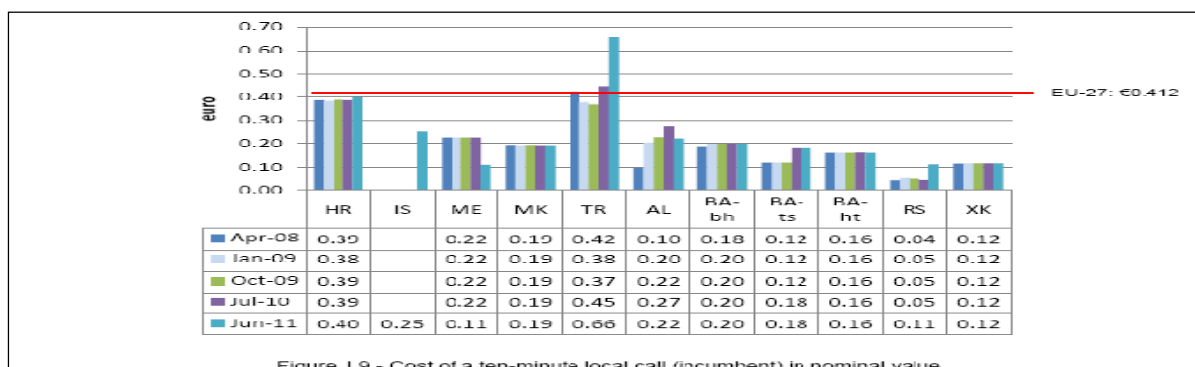
- Shqipëria ka nivelin më të ulët të pajtimit mujor madje edhe se Serbia që e ka pasur shumë më të ulët këtë tarifë në vitin 2006. Vlera e pajimit mujor në Euro e matur edhe me PPP është rreth 9 euro/muaj dhe është më e ulët se mesatarja e BE prej 15 euro/muaj;
- vendet më të zhvilluara dhe me progresin më të madh për anëtarisimin në BE, Kroacia, Turqia dhe Maqedonia kanë nivelet më të larta të pajtimit mujor 8-10 euro në muaj;
- tendenca e vendeve të tjera të SEE (Serbia, Mali i Zi, Kosova dhe Bosnja) ka qënë për rritje të tarifës së pajtimit mujor.

Në të njëjtën kohë në shumë vende aplikohen paketa me tarifa më të ulëta të pajtimit mujor për përdorim të ulët.

Tarifat e thirrjeve:

Figura 3, paraqet ecurinë e tarifave të thirrjeve lokale ne vendet e rajonit dhe krahasimin me me mestaren e BE. Krahasimi është bërë duke matur shpenzimin për një thirrje lokale 3 minuta në kohën pik dhe e shprehur në euro me TVSH. Tarifa e thirrjeve lokale është më e ulët se mesatarja e BE dhe në Turqi dhe Kroaci, por më e lartë se në vende të tjera të rajonit. Ndërkohë kostoja minimale e një thirrje lokale është ndër më të ulëtat në rajon për shkak të tarifimit për sekondë.

Figura III.8. Shpenzimi per një thirrje lokale 10 minuta: Shqipëri dhe SEE 2011

Burimi: Cullen International, Report 1, November 2011

Figura 4 paraqet krahasimin e tarifave të thirrjeve kombëtare në distancë të gjatë (brenda rrjetit dhe drejt rrjetit celular) e matur me shpenzimet për një thirrje me kohëzgjatje 10 minuta. Tarifat e thirrjeve kombëtare si edhe thirrjet drejt rrjeteve celulare janë me të ulëta se mesatarja e BE por ndër më të lartat në rajon, megjithëse vihet re gjithashtu se tarifat e këtyre thirrjeve në Shqipëri kanë pasur reduktime të ndjeshme nga nivelet e mëparshme të tyre.

Figura 5 paraqet krahasimin e tarifave për thirrje ndërkombëtare duke matur shpenzimet për një thirrje 10 minuta drejt rrjeti fiks në MB (UK). Nga krahasimi vihet re se tarifat e thirrjeve ndërkombëtare në Shqipëri janë më të ulëta se niveli mesatar në vendet e BE dhe shumë më të ulëta se në vendet e tjera të rajonit, përveç Turqisë.

Figura III.9. Shpenzimi per një thirrje kombëtare 10 minuta: Shqipëri dhe SEE 2006-2011

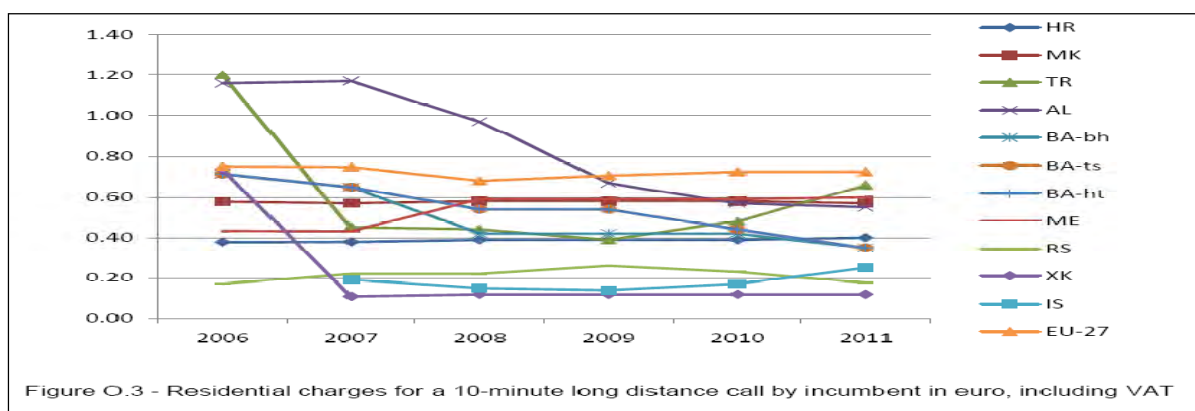
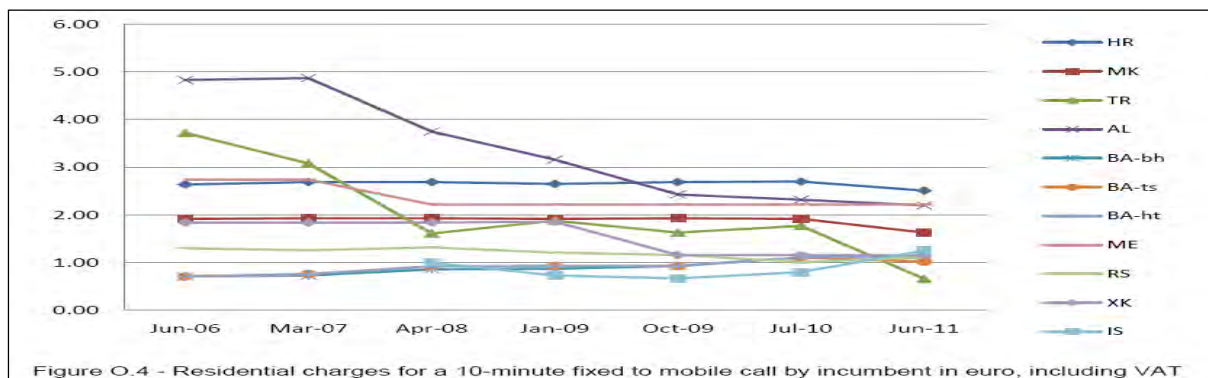
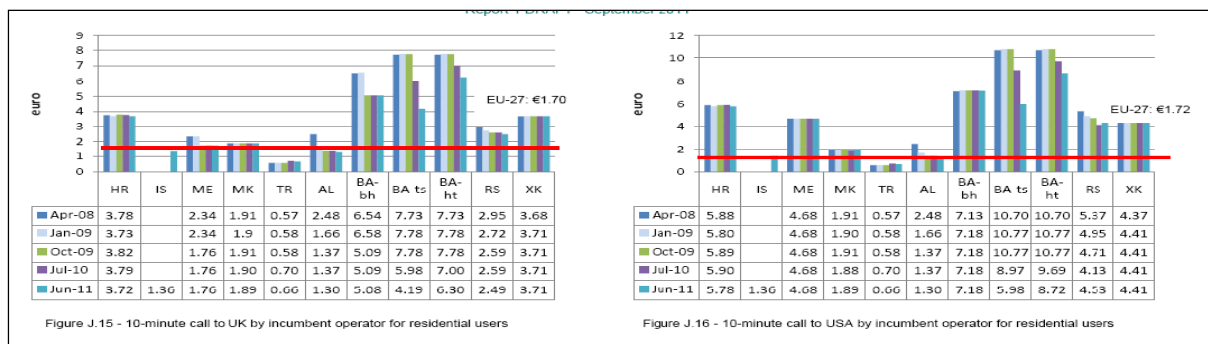

Figura III.10. Shpenzimi per një thirrje Fiks drejt celulare 10 minuta: Shqipëri dhe SEE 2006-2011

Burimi: Cullen International, Report 1, November 2011

Figura III.10. Shpenzimi per një thirrje ndërkombëtare 10 minuta drejt MB dhe SHBA: Shqipëri dhe SEE 2008-2011

Burimi: Cullen International, Report 1, November 2011

Paketa te tjera tarifore

Albtelecom gjate kesaj periudhe 2010-2012 ka filluar te ofroje paketa te tjera tarifore me zgjedhje per abonetet fundore. Keto paketa jane fokusuar ne ofrimin e shportave te thirrjeve me nje tarife fikse si dhe ne ofrime te shportave me thirrje dhe akses ne Internet. Pershkrimi i disa prej ketyre paketave tarifore te Albtelecom eshte dhene ne vijim.

Paketat per telefonine fikse

Albtelecom duke filluar nga nentor 2010 ka filluar ofrimin e paketave Fol Fix, te cilat per nje pagese fikse mujore ofrojne minuta te perfshira ne pakete. Albtelecom aktualisht ofron dy paketa te tilla: **FolFix 1000 dhe FolFix 1500**.

Paketa **FolFix 1000** ofron 1000 minuta/muaj brenda rrjetit Albtelecom (çdo dite 00:00 – 23:59) per pagese mujore 1000lek/muaj me TVSH.

Paketa **FolFix 1500** ofron 1500 minuta/muaj brenda rrjetit Albtelecom, 30 minuta/muaj thirrje nderkombetare me shtete te Z.1 dhe 30 minuta/muaj me operatorët mobile (kombetar) per pagese mujore 1500lek/muaj me TVSH.

Per te dy paketat pajtimi mujor eshte i perfshire ne pagesen fikse dhe thirrjet e bisedave telefonike te tjera, dhe te trafikut mbi limitin e lejuar me lart, jane sipas tarifave te paketave standarte ne fuqi.

Albtelecom, njekohesisht ofron paketa bundle te sherbimeve te telefonise fikse dhe aksesit ne internet, me nje cmim te vetem. Keto paketa permbajne ne nje pagese te vetme pajtimin mujor per telefonine dhe akses ne Internet dhe nje numer te caktuar thirrjesh telefonike (si paketat FolFix me lart).

Paketa **“Bundle 1999”** e aplikuar gjate periudhes 3 Janar – 31 Mars 2012, me pagese mujore 1,999 leke (me TVSH) perfshinte sherbimin ADSL 2 mbps Unlimited dhe pajtimin mujor PSTN. Bisedat telefonike jane sipas tarifave standarte ne fuqi.

Paketa **I-Fiks 2399** qe eshte kombinim i paketes FolFix 1000 & ADSL 2 mbps Unlimited, me pagese mujore 2,399 leke (me TVSH) perfshin 1000 min/muaj lokale, rajonale dhe kombetare brenda rrjetit Albtelecom 00:00–23:59 dhe sherbimin ADSL 2 mbps Unlimited.

Paketa **I- Fiks 3599** qe eshte kombinim i paketes FolFix 1500 dhe ADSL 4 mbps unlimited) , me pagese mujore 3,599 leke (me TVSH) perfshin 1500 min/muaj thirrje brenda rrjetit Albtelecom, 30 minuta nderkombetare dhe 30 minuta drej rrjeteve celulare kombetare si edhe sherbimin ADSL 4 mbps Unlimited.

Nga te dhenat e Albtelecom rezulton se numri i pajtimtareve Familjare qe kane marre keto paketa me zgjedhje deri ne fund te Qershor 2012 eshte afersisht 20-30% e pajtimtareve Familjare dhe numri i pajtimtareve qe zgjedhin keto paketa ka tendenca rritjeje nga muaji ne muaj.

Tarifa te operatoreve te tjere

Nder operatoret alternative kryesore dhe konkurrues te Albtelecom permendim, ABCOM dhe AMC me sherbimin AMC Fiks.

Abcom:

Tabela III.4. Tarifat me pakice telefonike te ABCOM 2012

Pajtimi Mujor	300 lek/muaj
Thirrjet telefonike drejt:	(lekë/minute)
numrave brenda rrjetit ABCOM	FALAS
numrave Fiks në Tiranë	3.5
numrave fiks të Shqipërisë (operatori Albtelecom/AMC fiks)	7.5
numrave fiks të Shqipërisë (operatoret Alternativ)	9.6
numrave Celularë (AMC/Vodafone/Eagle	22

mobile)	
numrave Celularë (Plus mobile)	34
Zona 1	8
Zona 2	20
Zona 3	25
Zona 4	30
Zona 5	50

TVSH është e përfshirë në të gjitha çmimet e mësipërme.

Abcom ofron paketen triple Play 3N1 (Internet+Televizion+Telefoni) e cila përfshin:

- Paketa DIGITALB Bazë
- Shërbim Interneti 2 Mbps.
- 1 Numër Telefoni + 500 lekë kohë bisede + Aparatin e telefonit Dhuratë, pa Tarifën e abonimit mujor.
- Pa Kosto Instalimi, vetëm Tarifë Regjistrimi.
- Për të gjitha abonimet 3N1, përfitoni Paketën Mikro TV dhuratë për TV-n e dytë + Dekoderin SD kundrejt vlerës të garancisë.

Të gjitha këto shërbime, me nje pagese te vetme **2.499 Lekë/muaj (me TVSH)**.

AMC Fiks:

AMC ofron shërbim publik telfonik fiksnepermjet rrjetit GSM dhe tarifat e ketij shërbimi jane si me poshte.

Tabela III.5. Tarifat me pakice telefonike te AMC Fiks 2012

	Paketa		
	Bazë	Bazë+	Ekstra
Minuta falas drejt AMC Fiks	100 min/muaj	1000 min/muaj off-peak*	minuta pa limit**
Telefonata drejt AMC, rrjete fiks kombëtare dhe ndërkombëtare (zona 1)	-	-	30 min/muaj
Pajtimi mujor	299 lekë kontratë 1 vit	599 lekë kontratë 1 vit	899 lekë kontratë 1 vit
	249 lekë kontratë 2 vjet	499 lekë kontratë 2 vjet	699 lekë kontratë 2 vjet
Çmimi i aparatit	3500 lekë kontratë 1 vit	2000 lekë kontratë 1 vit	1000 lekë kontratë 1 vit
	1500 lekë kontratë 2 vjet	1000 lekë kontratë 2 vjet	Falas aparati me kordon 500 lekë aparati pa kordon për kontratë 2 vjet

Tarifat AMC Fiks (pas minutave falas të secilës paketë)	
Tarifa për telefonatë	0.5 lekë
Drejt AMC Fiks	2 lekë/min
Drejt rrjeteve fikse kombëtare	6 lekë/min
Drejt rrjeteve celulare kombëtare	20 lekë/min
Drejt rrjeteve ndërkombëtare	
Zona 1	12 lekë/min
Zona 2	30 lekë/min
Zona 3	60 lekë/min
Zona 4	150 lekë/min
Zona 5	540 lekë/min

Çmimi i aparatit dhe pajtimi mujor janë me TVSH, të gjitha tarifat e tjera janë pa TVSH.

Nderkohe pervec paketave te mesiperme me kontrate AMC ofron edhe paketa me parapagim per AMC Fiks, pra pa pajtim mujor.

Nga ecuria e tarifave vihet re se:

- Paketat standarte te Albtelecom nuk kane pasur ndryshime dhe kane probleme per orientimin ne kosto te tarifes se pajtimit mujor per Familjare dhe te disa tarifave te thirrjeve drejt destinacioneve te caktuara si drejt celulare;
- Tarifat e operatoreve alternative megjithese nuk kane qene ndonjehere nen-rregullim vihet re se ,karakterizohen nga pajtim mujor i ulet dhe tarifa te larta te thirrjeve telefonike, pra te ngjashme me paketen standarte Familjare te Albtelecom. Kjo mund te shpjegohet me dy arsye:
 - o Konkurrenca ne telefonine fikse eshte e modelit oligopol me nje kompani dominante dhe shume kompani te vogla qe ndjekin strategjine e kompanise leader;
 - o Konsumatorët jane me te interesuar ne shpenzime te vogla fikse per pajtim mujor dhe perdorim te ulet te thirrjeve telefonike fikse duke i dhene nje kontroll me te madh per shpenzimet mujore (si tarifat me parapagim ne telefonine celulare).
- Albtelecom ka hedhur ne treg paketa te reja tarimore me zgjedhje dhe perzgjedhja e tyre nga nje numer i madh pajtimtaresh te Albtelecom tregon se ato jane me atraktive per perdoruesit se paketa standarte. Tendenca e perdorimit te ketyre paketave eshte ne rritje dhe deri ne mesin e vitit 2012 ato perdoren nga rreth 20-30% e pajtimtareve Familjare te Albtelecom;
- Paketat tarimore te konkurrenteve kryesore te Albtelecom ne telefonine fikse permbajne paketa me pajtim mujor te ulet si dhe me tarifa te uleta brenda rrjetit si edhe paketa te integruara te telefonise, Internet dhe televizion.
- Perfshirja ne paketat e sherbimeve telefonike te sherbimit te aksesit ne Internet nga Albtelecom dhe nga operatore alternative, dhe perzgjedhja e tyre nga nje numer i madh

pajtimtaresh tregon se, konkurrenca midis operatoreve te telefonise fikse tashme nuk eshte vetem ne drejtim te sherbimeve telefonike por edhe me sherbimin e Internetit.

- Evolimi i teknologjise dhe sjelljes konsumatore ne drejtim te paketave te integruara dhe te thjeshta (me perfshirje te minuatve ne pagese mujore) jane tregues se Albtelecom ndeshet me presion konkurrues nga operatoret e tjere ne tarifimin e sherbimeve telefonike.

5. Perfitimet e perdoruesve fundor

Eshte bere e qarte edhe ne analizat pararendese qe ne tregjet me konkurrence efektive, perfituesit me te medhenj jane perdoruesit fundor, apo perfituesit e produkteve dhe sherbimeve , sic eshte ofrimi i nje game te gjere sherbimesh dhe cilesore, mundesite e zgjedhjes, dhe cilesia e informacionit per perdoruesit fundore.

Ne tabelen e meposhtme, paraqiten disa tregues konsumi mujor te thirrjeve te perdoruesve te Albtelecom. Perdorimi eshte matur sipas trafikut total dales dhe hyres (thirrje te marra perfshijne edhe thirrjet brenda rrjetit Albtelecom, lokale dhe kombetare), pjestuar me numrin mesatar vjetor te perdorueve te Albtelecom. Rreshti i fundit paraqet totalin e minutave te komunikimit (Minutes of Usage-MOU) nga nje perdorues i Albtelecom, thirrje dalese dhe te marra.

Nga tabela vihet re se konsumi i thirrjeve dalese eshte ne trend zbrites deri ne fund te vitit 2009, por ne vitet 2010 dhe 2011 eshte vene re nje rritje ne thirrjet dalese totale si dhe ne thirrjet e marra (hyrese), e cila reflektohet edhe tek MOU, duke ndryshuar trendin qe ishte ne renie deri ne fund te 2009 dhe per vitin 2011 kemi nje rritje te MOU.

Tabela III.6: Perdorimi mesatar mujor i sherbimeve te Albtelecom 2008-2011

	2008	2009	2010	2011
Thirrje dalese⁸	164	136	151	179
Lokale dalese	136	112	112	135
Mobile	11	10	7	9
Kombetare drejt fiks	9	41	21	21
Nderkombetare	6	5	4	6
Thirrje te marra	191	181	204	207
MOU	355	317	356	386

Mesatarisht konsumi i thirrjeve te kryera eshte 179 minuta ne muaj thirrje dalese si dhe 207 minuta ne muaj thirrje te marra, qe do te thote qe nje perdorues i Albtelecom gjate vitit 2011 ka shpenzuar mesatarisht 386 minuta apo afersisht 6.5 ore ne komunikim me telefon fiks.

Disa nga zhvillimet e tjera pozitive qe pritet te ndikojne ne drejtim te rritjes se perfitimeve te perdoruesve fundore te telefonise fikse:

- Z(P)B:

Mundesia e perdoruesve te Albtelecom per perdorimin e Z(P)B per kryerjen e thirrjeve telefonike nepermjet bartesve te thirrjeve rrit perfitimet e tyre. Kjo mundesi

⁸ Ne thirrjet dalese perfshihen edhe thirrjet drejt numrave te tjere jo-geografike.

tashme eshte e disponueshme prej fundit te vitit 2011, megjithate deri tani, asnje operator nuk ka aplikuar per Kod Bartesi dhe perdoruesit e Albtelecom ende nuk kane filluar te nxjerrin perfitim nga ky sherbim;

- LLU:
Mundesia e perdoruesve te Albtelecom per perdorimin e sherbimin LLU, per akseisn ne Internet dhe kryerjen e thirrjeve telefonike nepermjet operatoreve te tjere qe marrin akses ne rrjetin Albtelecom per LLU, rrit perfitimet e tyre. Kjo mundesi tashme eshte e disponueshme prej mesit te vitit 2012, dhe perfitimet e perdoruesve te Albtelecom nga kjo mundesi pritet te fillojne me ldhjen e marrveshjeve te operatoreve me Albtelecom per LLU sipas ofertes RUO-s te miratuar nga AKEP me 31.05.2012.
- Portabiliteti i numrit Fiks:
Kjo do ti kriroje mundesite e perdoruesve te Albtelecom dhe te operatoreve te jere qe te bartin numrin e tyre fiks drejt operatorit qe ata vleresojne si me atraktiv per sherbimet telefonike. Ashtu si edhe portabiliteti i numrit celular, implementimi i portabilitetit te numrit fiks do te rise konkurrencen midis operatoreve dhe perfitimet e perdoruesve fundore.

Faktoret e mesiperme do te rrisin presionin konkurrues ndaj Albtelecom duke ndikuar ne reduktimin e dominances se Albtelecom per sherbimet telefonike me pakice te aksesit dhe thirrjeve telefonike.

Perfundim per FNT

Duke u bazuar ne analizen e kryer, AKEP vlereson se:

- Pjesa e tregut te Albtelecom ne 2011 per aksesin (numri i pajtimtareve) dhe thirrjet telefonike nderkombetare ka pesuar reduktim dhe eshte ne nivele 70-75%, ndersa per llojet e tjera te thirrjeve telefonike, perfshire thirrjet ne total, pjesa e tregut eshte shume e larte mbi 90% dhe kjo ka qene e qendrueshme gjate 5 viteve te fundit. Gjithashtu edhe pjesa e tregut ne te ardhura nga sherbimet telefonike megjithese ka pasur rnie eshte e larte ne nivel rreth 84% ne 2011.
- Per sa i perket avantazheve te Albtelecom ndaj operatoreve alternative qe vijne nga madhesia e Albtelecom duket se megjithese Albtelecom ka humbur pjese tregu per numrin e pajtimtareve dhe disa operatore alternative kane rritur ndjeshem numrin e abonenteve, Albtelecom vazhdon te kete avantazhe ndaj operatoreve te tjere dhe keto avantazhe pritet te rriten me migrimin e plote drejt NGN/NGA.
- Konkurrenca e mundshme nga rritja dhe forcimi i pozitive te operatoreve kryesore alternative ne treg si dhe nga mundesite e perdoruesve fiks per te zevendesuar thirrje fikse me thirrje nga celulare me tarifa te cilat jane ulur dhe po ulen ndjeshem, ndikon ne reduktimin e pozites dominuese te Albtelecom.
- Masat rregullatore te implementuara deri me tani si Z(P)B dhe LLU dhe zhvillime te pritshme ne te ardhmen e afert si portabiliteti i numrit fiks ndikojne ne rritjen e konkurrences ne treg dhe reduktimin e dominances se Albtelecom ne telefonine fikse.

- Paketat standarte te Albtelecom nuk kane pasur ndryshime ne 2010-2012 dhe kane akoma probleme per orientimin ne kosto te tarifes se pajtimit mujor per Familjare dhe te disa tarifave te thirrjeve drejt destinacioneve te caktuara si drejt celulare;
- Evolimi i teknologjise dhe sjelljes konsumatore ne drejtim te paketave te integruara dhe te thjeshta (me perfshirje te minuatve ne pagese mujore) jane tregues se Albtelecom ndeshet me presion konkurrues nga operatoret e tjere ne tarifimin e sherbimeve telefonike.

Megjithë faktoret që ndikojnë në reduktimin e dominancës së Albtelecom në tregjet me pakicë të telefonisë fikse, pjesët e tregut të Albtelecom në nivele 75%-85% për pajtimtare dhe të ardhura dhe mbi 90% për thirrjet telefonike janë tregues se Albtelecom ka FNT e tregjet me pakicë të aksesit dhe thirrjeve telefonike.

Per sa me siper AKEP gjykon se sipermarresi Albtelecom sh.a. permbush kushtet per FNT ne tregjet perkatese:

- **Tregu i aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendodhje fikse;**
- **Tregu i thirrjeve telefonike te vlefshme per publikun nga vendodhje fikse.**

IV. ANALIZA E TREGJEVE TE SHERBIMEVE ME SHUMICE: ORIGJINIMI, TRANZITIMI DHE TERMINIMI I THIRRJEVE NE RRJETET FIKSE

IV.1. Perkufizimi i tregjeve te interkoneksionit

Sherbimet ne nivelin me shumice jane sherbime te nevojshme per operatorët e rrjeteve fikse dhe celulare dhe ofruesit e sherbimeve qe te ofrojne sherbimet te telefonise perdoruesve fundore, pra ne nivelin me pakice. Ne perkufizimin e sherbimeve te telefonise fikse ne nivelin me pakice, ne kapitullin III, u be nje ndarje e ketyre sherbimeve ne akses dhe thirrje telefonike te disponueshme per publikun nga vendndodhje fikse. Ne nivelin me shumice sherbimet e nevojshme te opertaoreve per te ofruar thirrje drejt rrjeteve te tjera jane origjinimi, terminimi dhe tranzitimi i thirrjeve te cilat jane elemente te nevojshme per te ofruar thirrje telefonike pajtimtareve te rrjeteve fiks, thirrje drejt pajtimtareve te rrjeteve fiks dhe per te vijuar thirrjet drejt ketyre pajtimtareve. Njekohesisht keto sherbime sherbejne si inpute edhe per ofrimin e thirrjeve nga rrjetet celulare drejt rrjeteve fikse.

Ne analizen pararendese te vitit 2010 AKEP ka bere perkufizimin e tregjeve perkates te terminimit, tranzitimit dhe origjinimit si me poshte

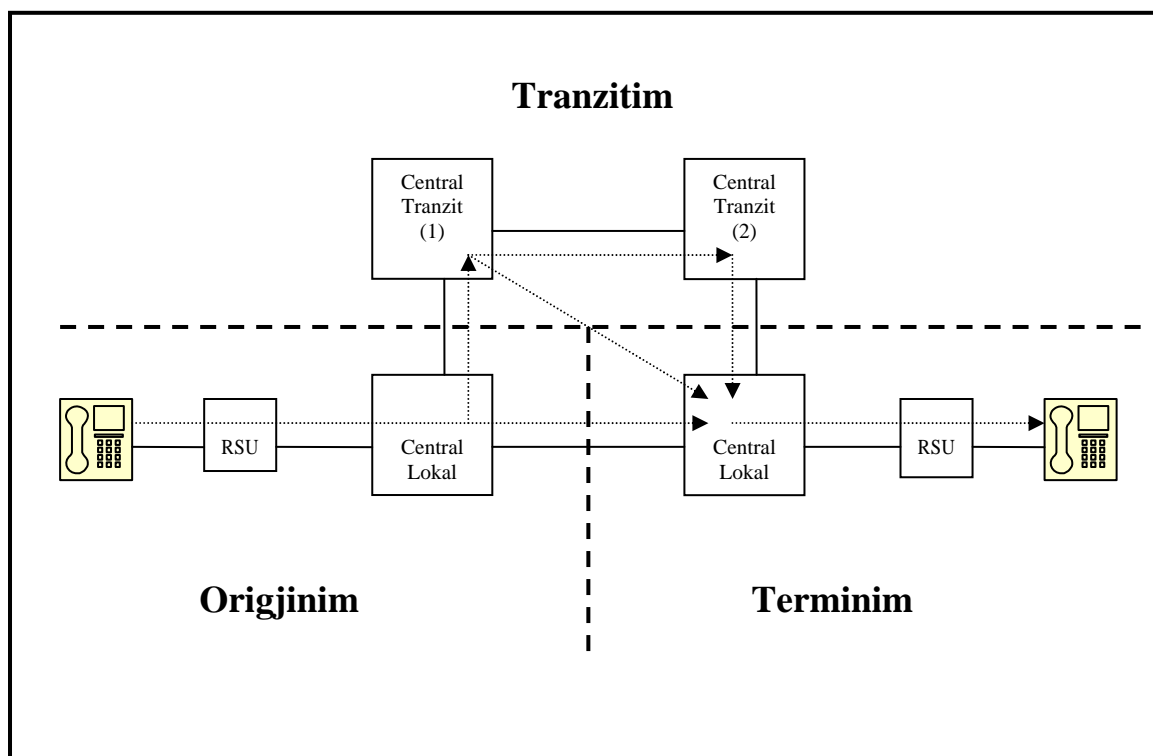
- **Tregu i terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin Altelecom, sherbim i ofruar nga sipermarresi Altelecom sh.a;**
- **Tregu i terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin publik alternativ fiks A⁹, sherbim i ofruar nga sipermarresi A sh.a;**
- **Tregu i origjinimit te thirrjeve zanore ne rrjetet fikse, sherbim i ofruar nga sipermarresit e rrjeteve publike fikse;**
- **Tregu i tranzitimit te thirrjeve zanore ne rrjetet fikse, sherbim i ofruar nga sipermarresit e rrjeteve publike fikse;**

Dimensioni gjeografik i tregjeve te terminimit, origjinimit dhe tranzitimit te thirrjeve zanore eshte zona operimit (mbulimit me rrjet) te operatorit perkates ofrues te sherbimit (territori i Republikes se Shqiperise per Altelecom).

Ne lidhje me segmentimin e tre sherbimeve terminim, origjinimi dhe tranzitim AKEP ka perdorur skemen e meposhteme:

⁹ Cdo sipermarres qe eshte pajisur me autorizim te pergjithshem nga AKEP per ofrimin e rrjeteve publike fiks dhe eshte aktiv ne treg.

Figura IV.1: Skema e elementeve (inputeve) me shumice per realizimin e thirrjeve telefonike

Sipas skemes se paraqitur ne figure IV.1 elementet perberes te thirrjes telefonike mund te klasifikohen ne :

- origjinimi i thirrjeve (nga perdoruesi tek centrali lokal apo (RSU));
- tranzitimi i thirrjeve midis centraleve tranzite dhe nga centrali lokal ne central tranzit dhe central tranzit deri ne central lokal;
- terminimi i thirrjeve (centrali lokal tek perdoruesi).

Skema e mesiperme IV.1 paraqet elementet perberes te nje thirrje telefonike brenda rrjetit fiks. Ne rastet e interkonektimit me nje rrjet tjetet, operatori tjetet (fiks ose celular) ka nevoje per elemente te ndryshem ne varesi te pikes se interkonektimit dhe destinacionit (origjinim - per bartesit e thirrjeve) te thirrjeve ne rrjetin fiks. Rrjetet mund te interkonektohen per te terminuar dhe origjinuar thirrje midis njeri - tjetrit ose drejt operatoreve te tjere (tranzitim).

Per nje diskutim me te detajuar per perkufizimin e tregjeve perkates te terminimit/tranzitimit/origjinimit te thirrjeve ne rrjetet fikse, lexuesi mund ti referohet dokumentit te Analizes se telefonise fikse 2010, qe eshte e publikuar ne faqen e Internetit te AKEP www.akep.al ne seksionin Konsultime te Perfunduara. Ne vijim paraqitet nje diskutim mbi ndryshimet e ndodhura ne 2010-2012 dhe te pritshme qe mund te kene nje impakt ne perkufizimin e tregjeve perkates.

Zhvillime pas Analize 2010 dhe zhvillime te pritshme ne vitet ne vijim

Nder zhvillimet qe kane ndodhur ne kete periudhe 2010-2012 dhe qe pritet te ndodhin ne te ardhmen e afert dhe qe mund te ndikojne ne perkufizimin e tregjeve te terminimit, origjinimit dhe tranzitimit ne rrjetet fikse, mund te permendim:

1. migrimi nga teknologjia PSTN drejt NGN e rrjetit te Albtelecom;

2. ofrimi nga AMC i AMC Fiks dhe pajisja e Vodafone me numeracion Fiks per te ofruar sherbime telefonike fikse;
 3. mosperfshirja ne tregun e terminimit te thirrjeve ne rrjetet individuale celulare e terminimit te thirrjeve hyrese nderkombetare;
 4. portabiliteti i numrit fiks
1. Procesi i migrimit nga teknologjia PSTN drejt NGN e rrjetit te Altelecom, proces i cili ka filluar dhe eshte ne vazhdim, megjithese mund te kete efekt ne segmentet e vecanta te sherbimeve (lokal/njefish/dyfish) si dhe ne menyren e interkonektimit me SS7 apo IP, ai nuk ka impakt ne perkufizimin e tregjeve perkates te terminimit/tranzitimit/origjinimit te thirrjeve ne rrjete fikse. Diskutimi per impaktin e ketij procesi do te merret ne konsiderate ne seksionin e vendosjes se detyrimeve rregullatore.
 2. Nderkohe per sa i perket ofrimit nga AMC ne AMC fiks, qe eshte ofrim sherbimi telefonik nga vendndodhje fikse, me numeracion fiks nepermjet rrjetit GSM, ky sherbim konsiderohet sherbim publik telefonik fiks, dhe terminimi i thirrjeve ne rrjetin AC drejt numrave AMC Fiks si terminim i thirrjeve ne rrjet fiks. Duke qene se AMC ka filluar ofrimin e ketij sherbimi, pra eshte aktiv ne treg, ***terminimi i thirrjeve ne rrjetin AMC drejt numrave AMC fiks perben treg perkates te terminimit te thirrjeve.***

Vodafone Albania ne menyre te ngjashme me AMC ka marre numra gjografike fiks per te ofruar sherbim te ngjashem, por nuk eshte ende aktiv ne treg, dhe ne kete menyre ***terminimi i thirrjeve ne rrjetin Vodafone Albania drejt numrave fiks te Vodafone Albania nuk mund te konsiderohet se perben treg perkates ne kete moment kohor.***

3. AKEP ne analizen e tregut celular te vitit 2012, te miratuar me VKD nr.2118, date 04.07.2012, arriti ne perfundimin se terminimi i thirrjeve hyrese nderkombetare nuk eshte pjese e tregut perkates te terminimit te thirrjeve ne rrjetet individuale celulare. AKEP duke ndjekur praktikaten e meparshme per trajtim te njejte rregullator te terminimit te thirrjeve gjykon se edhe per telefonine fikse duhet te ndiqet i njejti parim: ***terminimi i thirrjeve ne rrjetet individuale publike telefonike fikse nuk perfshin terminimin e thirrjeve hyrese nderkombetare.***
4. Implementimi i portabilitetit te numrave celularë ne 2011 u pasua nga disa ndryshime te AKEP ne ofertat reference te interkoneksionit te operatoreve celulare, ne lidhje me perkufizimin e terminimit te thirrjeve. Ofertat reference te interkoneksionit permbanin percaktime te cilat identifikonin si abonent/pajtimtar te një rrjeti celular pajtimtarët që zotërojnë numeracion te alokuar nga AKEP operatorit perkates celular. Ndryshimet e kryera me 20.04.2011 ne ofertat reference hopen kete lidhje abonent-numeracion si per opearatorin celular dhe per operoret e tjere qe inetrkonektohen me keta operatore. Ndryshime te tilla u reflektuan edhe ne oferten reference te Altelecom. Implementimi edhe i portabilitetit fiks qe pritet te kryhet ne muajt ne vijim nuk do te ndikojne ne perkufizimin e tregjeve perkatese te terminimit pervec ndryshime te perkufizimit te termit abonent/pajtimtar te operatorit X, i cili do te jete:

“Abonent/pajtimtar i rrjetit te Operatorit X”: abonentet/pajtimtaret e rrjetit Operatorit X qe:

1. Kane numer qe i perket serive numerike të alokuar nga AKEP Operatorit X, numer i cili nuk eshte portuar ne rrjetin e nje operatori tjetere,ose
2. Kane numer qe nuk i perket serive numerike te alokuar nga AKEP Operatorit X, por qe eshte portuar ne rrjetin e Operatorit X.

Dimensioni gjeografik i tregut

Si edhe ne analizat e meparshme ne lidhje me dimensionin gjeografik te tregut perkates, edhe ne kete analize AKEP i referohet Udhezimit te KE, paragrafet 56, 59 dhe 60 te cilat citojne midis te tjerave se dimensionin gjeografik i tregut perkates perfshin zonen gjeografike ne te cilen operojne sipermarresit ofrues dhe kerkues te sherbimeve, zone e cila ka kushte te ngjashme te konkurrences, si dhe praktiken tradicionale te percaktimit te tregjeve te sherbimeve te komunikimeve elektronike ne baze te zonave te mbuluara nga rrjeti.

Operatorët e rrjeteve te telefonise fikse ne baze te regjimit te autorizimeve te pergjithshme, kane te drejte te ofrojne sherbimet e tyre ne te gjithe territorin e Republikës se Shqipërisë. Megjithate vetem nje numer i vogel i ketyre operatoreve operojne ne te gjithe territorin e Shqipërisë. Albtelecom dhe AMC jane te vetmit operatore te pajisur me numeracion gjeografik fikse per te gjithe territorin e RSH, dhe si te tille tregjet perkates per keta dy operatore konsiderohen kombetare (edhe Vodafone eshte pajisur me numeracion gjeografik fikse per te gjithe territorin RSH, por qe nuk eshte ende aktiv ne kete treg). Perkufizimi i dimensionit gjeografik si territori i Republikës se Shqipërisë nuk eshte nje perkufizim realist.

AKEP gjykon se Dimensionin gjeografik i tregjeve te terminimit, origjinimit dhe tranzitimit te thirrjeve zanore eshte zona operimit (mbulimit me rrjet) te operatorit perkates ofrues te sherbimit (territori i Republikës se Shqipërisë per Albtelecom dhe AMC).

Perfundim mbi tregjet perkates

AKEP vlereson se tregjet perkatese te interkoneksionit ne rrjetet fikse jane:

- **Tregu i terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin Albtelecom, sherbim i ofruar nga sipermarresi Albtelecom sh.a;**
- **Tregu i terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin publik fikse te operatorit alternativ X, sherbim i ofruar nga sipermarresi X¹⁰;**
- **Tregu i terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin publik AMC drejt pajtimareve AMC Fiks, sherbim i ofruar nga sipermarresi AMC sh.a.;**
- **Tregu i origjinimit te thirrjeve zanore ne rrjetet fikse, sherbim i ofruar nga sipermarresit e rrjeteve publike fikse;**
- **Tregu i tranzitimit te thirrjeve zanore ne rrjetet fikse, sherbim i ofruar nga sipermarresit e rrjeteve publike fikse;**

Dimensionin gjeografik i tregjeve te terminimit, origjinimit dhe tranzitimit te thirrjeve zanore eshte zona operimit (mbulimit me rrjet) te operatorit perkates ofrues te sherbimit (territori i Republikës se Shqipërisë per Albtelecom dhe AMC).

¹⁰ Lista e operatoreve alternative eshte dhene ne Aneks 1.

IV.2. Analiza per FNT e tregjeve te interkoneksionit

1 Terminimi i thirrjeve ne rrjetet fikse

Per te analizuar ekzistencen apo jo te fuqise se ndjeshme ne treg, neni 33 percakton nje sere kriteresh qe duhet te merren ne konsiderate. Sipas perkufizimit te tregjeve perkates te terminimit te thirrjeve ne rrjetet fikse, çdo operator fiks eshte monopolist ne ofrimin e sherbimit te terminimit te thirrjeve ne rrjetin e vet, dhe mund te konkludohet se secili prej tyre ka FNT. Megjithate, terminimi i thirrjeve eshte nje sherbim i cili i ofrohet operatoreve te tjere te rrjeteve, dhe per te arritur ne perfundimin se nje operator ka FNT, qe do te thote aftesi ndikuese ne percaktimin e cmimit te ketij sherbimi pavaresisht operatoreve te tjere apo konsumatoreve, eshte e rendesishme te analizohen edhe disa faktore te tjere qe ndikojne ne kete aftesi ndikuese.

Ne Analize 2007 dhe 2010, AKEP ka arritur ne konkluzionin se Albtelecom plotesonte kriteret per FNT ne tregun perkates te terminimit ne rrjetin e vet, ndersa operatoret alternative nuk plotesonin kriteret per FNT, megjithese secili operator rrjeti publik fiks zoteron 100% te tregut perkates (sipas perkufizimit). Arsyeja kryesore te ketij perfundimi ne dy analizat e meparshem ka qene fakti se secili prej operatoreve alternative ndeshet me fuqi te larte kundervepruese nga Albtelecom dhe operatoret celulare, qe rezultonte ne aftesi te ulet ndikuese te operatoreve alternative per tarifat e terminimit ne rrjetet e tyre.

AKEP si edhe ne analizat e meparshme per terminimin e thirrjeve (ne rrjete fikse dhe celulare) edhe ne kete analize ka trajtuar faktoret/kriteret e konsideruar me te rendesishem si pjeset e tregut, fuqia kundervepruese e blereseve te sherbimit dhe tarifimi i sherbimit te terminimit.

Pjeset e Tregut

Kontrolli 100% i rrjetit terminues nga secili ofrues i sherbimit te terminimit te thirrjeve ne rrjetin e tij, perben ne kete menyre edhe 100% pjese tregu, duke e identifikuar si monopolist ne ofrimin e ketij sherbimi. Ky percaktim mbi pjesen e tregut ne masen 100% nga secili operator i telefonise fikse ruan te njejten linje arsytimi te perdorur edhe ne analizat pararendese ne 2007 dhe 2010. Pjesa e tregut te terminimit te thirrjeve drejt abonenteve te rrjetit nuk varet nga madhesia e rrjetit, pasi pavaresisht madhesise apo numrit te pajtimareve ne rrjet, secili operator eshte monopolist ne ofrimin e terminimit te thirrjeve drejt abonenteve te tij.

Pjesa e tregut prej 100% qe secili operator ka ne terminimin e thirrjeve ne rrjetin e tij, nuk pritet te ndryshoje pasi nuk ka as alternative teknike per zevendesimin e tij:

- Teknikisht nuk ka asnje mundesi per terminimin e thirrjeve nga nje rrjet A ne nje rrjet B pa nderveprimin e operatorit qe zoteron pajtimtaret drejt te cileve eshte destinuar thirrja.
- Barrierat e natyres teknike jane te paevitueshme per te mundesuar sherbimin e terminimit te nje rrjeti tjetër ne mungese te koordinimit dhe gjetjes se nje vije sjellje te perbashket ne negociatat qe mund te zhvillohen.

Percaktimin si monopolist ne ofrimin e sherbimit te terminimit te thirrjeve per cdo operator te telefonise fikse e gjejme edhe nga perkufizimi i tregjeve perkatese te identifikuar ne seksionin e meparshem, sipas te cilit cdo operator fiks eshte monopolist ne ofrimin e sherbimit te terminimit te thirrjeve ne rrjetin e vet, dhe mund te konkludohet se secili prej tyre ka FNT. Megjithate, terminimi i thirrjeve eshte nje sherbim i cili i ofrohet operatoreve te

tjere te rrjeteve, dhe per te arritur ne perfundimin se nje operator ka FNT, qe do te thote aftesi ndikuese ne percaktimin e cmimit te ketij sherbimi pavaresisht operatoreve te tjere apo konsumatoreve, kjo e percakton si te rendesishme te analizohen edhe disa faktore te tjere.

Fuqia Kundervepruese dhe konkurrenca e mundshme ne tregun e terminimit

Sic u theksua me siper, ne Analize 2007 dhe 2010, AKEP ka arritur ne konkluzionin operoret alternative nuk plotesonin kriteret per FNT, pasi secili prej operatoreve alternative konsidrohej se ndeshej me fuqi te larte kundervepruese nga Altelecom dhe operoret celulare, qe rezultonte ne aftesi te ulet ndikuese te operatoreve alternative per tarifat e terminimit ne rrjetet e tyre.

Nderkohe ne sjelljet e operatoreve alternative per ofrimin e sherbimit te terminimit ne periudhen 2010-2012, edhe pse ne pesha te ndryshme ne raport me numrin e pajtimtareve ne rrjetet e tyre rezulton te jene shafqur problematika ndermjet rrjeteve te operatoreve alternative dhe rrjeteve te medha te cilet kane status me FNT ne tregun e terminimit. Keto problematika kane cuar ne mosmarveshje per tarifen e terminimit ne rrjetet e operatoreve alternative ne 2010-2012, te cilat kane gjetur zgjidhje jashte procesit te negocimit ndermjet ketyre rrjeteve, me procedura e mosmarrveshjeve nga AKEP. Mosmarrveshje te tilla me objekt traifen e terminimit ne rrjetin e nje operatori alternativ nuk ka pasur ne periudhat e meparshme.

Ne aspektin e vleresimit te negociatave vihet re se, te gjitha operoret alternative nuk konsiderohen si negociatore "pa peshe" ne percaktimin e tarifes se terminimit ne rrjetet e tyre, pasi rezulton se kjo tarife terminimi ne shumicen e rasteve eshte me larte se ne rrjetin e Altelecom. Gjithashtu nga proceset e zgjidhjes se mosmarrveshjeve, AKEP ka vene re se operoret alternative ne disa raste kane aplikuar tarifa te ndryshme terminimi ne rrjetin e tyre me operore te ndryshem: tarifa te ndryshme terminimi per thirrjet nga rrjetet celulare (madje edhe midis operoreve te ndryshem celulare) dhe tarifa te ndryshme terminimi per thirrjet nga Altelecom apo thirrjet e tranzituara nga Altelecom. Tarifa te tilla te ndryshme, perfshire edhe faktin se shpesh operore te ndryshem alternative kane tarifa te ndryshme terminimi ne rrjetet e tyre, krijojne problem ne tarifimin e thirrjeve me pakice te operoreve per thirrjet drejt rrjeteve fikse alternative.

Nje aspekt tjetër qe eshte vene re ne lidhje me tarifat e terminimit ne rrjetet e operoreve alternative eshte se ato duke qene jashte rregullimit nuk duket se kane tendence drejt konvergences me tarifat e terminimit ne rrjetin Altelecom, qe eshte edhe rekomandimi i KE.

Kohevonesa ne zgjidhjen e mosmarrveshjeve, sjell efekte negative si tek palet ne mosmarveshje, por edhe tek sherbimi ndaj pajtimtareve ne te dy rrjetet respektive, pasi shpesh palet ne mungese te marveshjes se nenshkruar nderpresin sherbimet e interkoneksionit me njera-tjetren.

Ekzistenca e:

- tarifave te ndryshme te terminimit ne rrjetet e operoreve alternative per operore te ndryshem origjinues (fiks dhe celulare);
- tarifa te ndryshme terminimi per operore te ndryshem alternative;
- mos-reduktimi apo mos-eliminimi i asimetrise midis tarifave te terminimit ne rrjetet e operoreve alternative dhe Altelecom

jane tregues te aftesise ndikuse te operatoreve alternative ne tarifimin e terminimit ne rrjetet e tyre.

Ecuria e tarifave te terminimit ne rrjetet fikse

Struktura e tarifimit per sherbimin e terminimit ne rrjetin fiks te telefonise per Albtelecom vazhdon te ruaje segmentimin e meparshem (lokale, njefishte dhe dyfishte).

Terminim ne segment lokal: terminimi i thirrjeve qe dorezohen ne pike lokale interkoneksioni dhe terminohen tek perdoruesit e Albtelecom, serite numerike te te cileve i perkasin centralit lokal ne te cilen ndodhet pika e interkoneksionit.

Terminim ne segment njefish: terminimi i thirrjeve qe dorezohen ne piken e interkoneksionit rajonale dhe terminohen tek perdoruesit e Albtelecom, serite numerike te te cileve i perkasin centraleve lokale te lidhur me centralin rajonal ne te cilin ndodhet pika e interkoneksionit.

Terminim ne segment dyfish: terminimi i thirrjeve qe dorezohen ne piken e interkoneksionit dhe terminohen tek perdoruesit e Albtelecom serite numerike te te cileve i perkasin centraleve lokale te lidhur me nje central rajonal te ndryshem nga centrali rajonal ne te cilen ndodhet pika e interkoneksionit.

Tarifat e terminimit te thirrjeve ne rrjete fikse te Albtelecom dhe operatoreve alternative percaktohen ne marreveshjet e interkoneksionit, direkte dhe indirekte, te lidhura midis ketyre operatoreve dhe operatoreve celulare. Marreveshjet aktuale te interkoneksionit me Albtelecom jane lidhur ne baze te RIO te Albtelecom. Tabela me poshte paraqet tarifat e terminimit per Albtelecom dhe OA (kryesoret) aktualisht.

Ne tabelen me poshte gjendet nje krahasim i tarifes se terminimit ndermjet OA dhe Albtelecom (OA kryesore).

Tabela IV.1: Tarifat e terminimit te thirrjeve ne rrjetet operatoreve alternative dhe Albtelecom (2012)

Segmenti/operatori	Lokal	Njefish	Dyfish
Albtelecom	1.5	2.5	3.5
OA	1.95	3.25	-
		2.5	
		1.5/1.54	
AMC Fiks		1.5	
		2.5	

Shenim: Tarifat jane pa TVSH, ne lek/minute dhe ne shumicen e rasteve perfshijne edhe 0.83 lek/thirrje

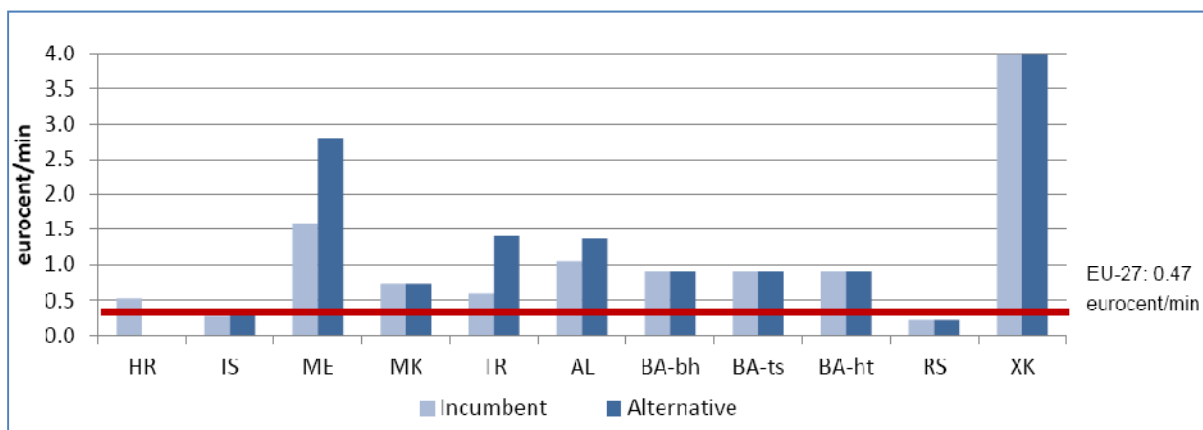
Nga te dhenat e tabelës vihet re se:

- operoret alternative shpesh kane tarifa te ndryshme sipas operatorit origjinues;
- operoret alternative aplikojne segmente te ndryshme, nje ose dy segmente terminimi
- asimetria e aplikuar OA-Albtelecom vazhdon te jete 30% si edhe shume vite me pare;

- AMC ofron vetem nje segment terminimi pavaresisht se eshte operator kombetar dhe ka numeracion ne te gjithe RSH, si dhe ka aktualisht dy tarifa te ndryshme terminimi ne rrjet per operatore te ndryshem.

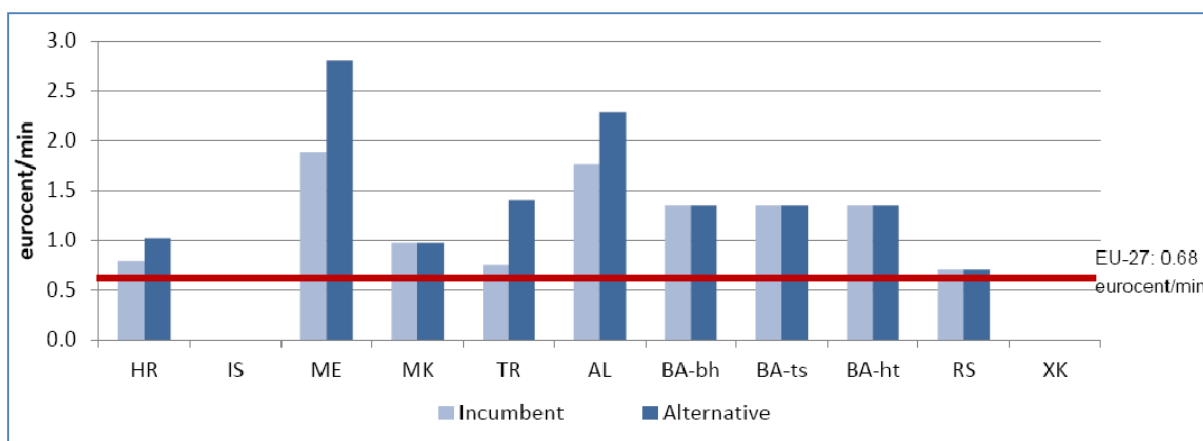
Në tre figurat e mëposhtëme, paraqitet ecuria e tarifave të terminimit në rrjetet fikse incumbent në vendet e rajonit në tre nivelet e terminimit: lokal, njëfish dhe dyfish. Tarifat janë të shprehura në eurocent pa TVSH dhe i referohen kohës peak.

Figura IV.2: Ecuria e tarifave të terminimit në rrjetet fikse inkumbent në SEE 2011: segment lokal

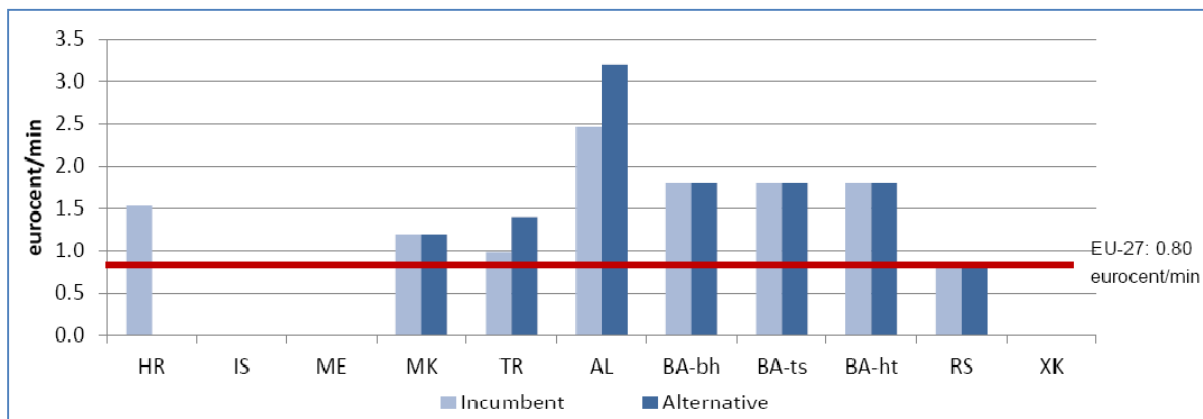
Burimi: Cullen International, Report 1, November 2011

Figura IV.3: Ecuria e tarifave të terminimit në rrjetet fikse inkumbent në SEE 2011: segment njëfish

Burimi: Cullen International, Report 1, November 2011

Figura IV.4: Ecuria e tarifave të terminimit në rrjetet fiks inkumbent në SEE 2010: segment dyfish

Burimi: Cullen International, Report 1, November 2011

Nga te dhenat e mesiperme duhet mbajtur parasysh se:

- Kosova ka vetem nje tarife terminimi ne vleren 4 eurocent (5.48 lek/minute) dhe kjo duhet te jete pjese e figurave per segmentin njefish dhe dyfish (qe CI nuk e ka perfshire).
- Mali i Zi ka dy nivele tarifash lokal dhe njefish, dhe vlera e segmentit njefish (2.7 eurocent/3.7 lek) duhet te perfshihet ne sementin dyfish (qe CI nuk e ka perfshire).
- Serbia ka reduktuar ndjeshem tarifat e terminimit ne tre segmentet por vetem per thirrjet fix-fix, ndersa per mobile-fix, tarifat e periudhes se fundit (aktuale) jane ato te Oct-09, shume me te larta se fix-fix.
- Turqia, Serbia dhe Kosova per terminimin e thirrjeve mobile-fix aplikojne tarifa me te larta se fix-fix te paraqitura ne figurat e mesiperme.
- Shumica e vendeve te rajonit aplikojne tarifa te njeta terminimi si ne rrjetet e operatorit incumbent dhe ne rrjetet e operatoreve alternative

Perfundime mbi FNT ne tregjet e terminimit:

Bazuar ne perfundimet e ketij seksioni:

- Secili nga Operoret Alternativ ka 100 % pjese tregu ne sherbimin e terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin e tij;
- Aplikimi i tarifave te ndryshme te terminimit ne rrjetet e operatoreve alternative ne varesi te operatoreve origjinues si dhe mbajtja e tarifave te terminimit mbi nivelin e tarifave te Altelecom per nje kohe te gjate tregon per mundesine e dominances individuale ne secilin nga rrjetet individuale per sherbimin e terminimit ne kete rrjet;

AKEP vlereson se Altelecom dhe te gjitha operoret alternative, perfshire AMC jane operore me FNT ne terminimin e thirrjeve ne rrjetet e tyre:

- ***Altelecom sh.a. permbush kushtet per t'u shpallur sipermarres me FNT ne tregun e terminimit te thirrjeve drejt pajtimtareve te rrjetit fiks Altelecom;***
- ***Sipermarresi X permbush kushtet per t'u shpallur sipermarres me FNT ne tregun e terminimit te thirrjeve drejt pajtimtareve te rrjetit fiks alternativ X;***

- *Sipermarresi AMC sh.a. permbush kushtet per t'u shpallur sipermarres me FNT ne tregun e terminimit te thirrjeve drejt pajtimtareve te AMC Fiks;*

2. Origjinimi i thirrjeve ne rrjetet fikse

Pas identifikimit dhe perkufizimit te tregut te origjinimit te thirrjeve ne nivel te shumices ne rrjetet e telefonise fikse, percaktimit te aktoreve aktive qe bejne pjese ne kete treg, dimensionit gjeografik ku shtrihet ky treg, eshte e nevojshme te behet vleresimi i konkurrences ne kete treg si dhe analiza per FNT per te identifikuar ne se ka apo jo operator me FNT.

AKEP, identifikoi si operatore aktive qe ofrojne sherbimin e origjinimit te thirrjeve zanore ne rrjetet fikse te telefonise jane:

- Albtelecom sh.a;
- Operatoret Alternative te rrjeteve te telefonise fikse;
- AMC Fiks;

Sipas praktikës së ndjekur edhe në analizat pararendese faktorët themelore që do të merren në konsideratë për të analizuar për FNT janë:

- Pjesët e Tregut;
- Fuqia Kundervepruese e blerësve;
- Vleresimi i Konkurrencës potenciale në treg, ndër të tjera, vleresimin e nivelit të përqendrimit të tregut; kontrolli mbi infrastrukturën si dhe vleresimi mbi mundësitë e ekzistencës së barrierave në këtë treg, kritere këto të cilat krijojnë një tablo me të qartë mbi nivelin e konkurrencës etj;

Pjesët e tregut

Perbejne padiskutim nje faktor themelor per identifikim te dominances ne nje treg, per te percaktuar ose jo FNT. Nje gje e tille eshte e percaktuar edhe ne udhezuesin e KE-se, sipas te cilit pjeset e tregut mbi 50%, jane tregues i padiskutueshem i dominances. Por gjithashtu ky kriter keshillohet te mos merret si i vetem, por te konsiderohet ne menyre kumulative se bashku me kritere te tjere.

Pjesët e tregut për këto shërbime maten në bazë të thirrjeve të origjinuara nga operatorët e rrjeteve fikse. Në bazë të të dhënave të trafikut dales të operatorëve të rrjeteve fikse drejt numrave gjeografike dhe jo-gjeografike janë perlogaritur pjesët e tregut të Albtelecom dhe të gjithë operatorëve alternativë në total, të cilat janë pasqyruar në tabelën më poshtë. Në vleresimet e vitit 2011 është përfshirë në grupin e operatorëve alternativë edhe AMC Fiks.

Tabela IV.3: Pjesët e tregut të origjinimit të thirrjeve në rrjetet fikse 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Albtelecom	89.30%	90.63%	90,33%	94.00%	94.3%
Alternative	10.70%	9.37%	9,67%	6.00%	5.70%

Racionaliteti i perkufizimit te ketij tregu, si sherbim i ofruar ne treg, eshte se origjinimi i thirrjeve ne rrjet fikse perben nje treg te justifikueshem per nderhyrje ex-ante dhe ky sherbim

eshte input i perdorur nga bartesit e thirrjeve per te ofruar thirrje telefonike pajtimtareve te rrjeteve fiks.

- *Pjesa e tregut e Albtelecom, ne nivelin mbi 90% te qendrueshem ne vite, eshte tregues i qarte i aftesise ndikuese te Albtelecom ne kete treg.*

Nder faktoret/kriteret e tjere te rendesishem per t'u konsideruar jane konkurrenca e mundshme, fuqia kundervepruese e blereseve te sherbimit te origjinimit etj.

Nje faktor tjeter qe tregon tendencen drejt konkurrences efektive apo jo eshte edhe treguesi i perqendrimit te tregut HHI, ku niveli i larte i perqendrimit te tregut shpreh faktin se ka FNT. Vleresimi i pjeses se tregut si dhe nivelit te perqendrimit te tregut, jane tregues dominancs ne kete treg dhe sherbejne si zanafille e vleresimit te dominancs, por gjithesesi per te percaktuar llojin e dominancs kerkohen te konsiderohen edhe faktore te tjere shtese qe vleresojne konkurrenccn potenciale dhe fuqine e bleresve ne kete treg, te afte ose jo per te ushtruar FNT.

HHI per 2010 dhe 2011 eshte pothuajse i pandryshueshem afersisht 8872, nje tregues shume i larte qe shpreh nivelin e perqendrimit te tregut, tregues i matur mbi pjeset e tregut te origjinimit te thirrjeve.

Integrimi Vertikal

Pesha e cdo operatori dhe ndikimi ose jo me FNT, lidhet edhe me faktin ne se operatori eshte i integruar vertikalisht ose jo.

Albtelecom gjendet i integruar vertikalisht ne ofrimin e sherbimit te origjinimit te thirrjeve dhe rrjedhimisht, konsiderohet me ndikim ne kete treg.

Kjo perben nje tregues shtese te peshes se Albtelecom ne kete treg.

Fuqia Kundervepruese e Bleresve

Ekzistenca ose jo e fuqise kundervepruese te bleresve ne tregun e origjinimit te thirrjeve eshte nje faktor i rendesishem qe ndihmon zhvillimin e konkurrencs ne kete treg, pasi rritet mundesia e influencimit ne peracktimin e tarifave dhe si e tille gjykohet nje shtyese e rendesishme ne zhvillimin e negociatave qe favorizojne bleresin e produktit (thirrjeve te origjinuara).

Ne tregun e origjinimit te thirrjeve ne telefonine fikse, pesha e bleresit te thirrjeve apo prezenca ose jo e fuqise kundervepruese identifikohet qartesisht nga ekzistenca ose jo e barteseve te thirrjeve CS apo C(P)S.

Por gjithesesi, ne lidhje me fuqine kundervepruese te bleresve, mund te konkludohet qe eshte e paperfillshme ne kete treg, pasi Albtelecom ka kontroll te plote mbi linjat e aksesit ne kete treg, mundesite e infrastrukturave paralele me Albtelecom jane pothuajse te paperfillshme, keshtu qe natyrshem mund te vleresohet qe faktori i fuqise kundervepruese te bleresve eshte i paperfillshem.

- *Albtelecom ne ofrimin e origjinimit te thirrjeve ne rrjetin e vet nuk ndeshet me fuqi kundervepruese nga operatore te tjere, dhe ne mungese te nderhyrjes se AKEP, Albtelecom nuk do te ofronte akses per origjinimin e thirrjeve.*

Zhvillime pas analizes 2010

Tregu i origjinimit te thirrjeve eshte konsideruar nder te tjere si nje mundesi per sherbimin e kartave me parapagim, te cilat konsiderohen nder te tjera edhe si mundesi per rritjen e

konkurrencës në tregun e pakicës për thirrjet telefonike. Për këtë qëllim edhe në analizat pararendëse është vënë në dukje rëndësia e perkufizimit të bartësit të thirrjeve, duke e parashikuar dhe duke i përfshirë edhe në dokumente rregullatore dhe RIO-t përkatëse si shërbimin e origjinimit të thirrjeve, gjithashtu edhe të drejtën e zgjedhjes dhe parazgjedhjes së bartësit të thirrjeve.

Kështu që bazuar në statusin me FNT të Albtelecom të përcaktuar sipas analizës 2010, si dhe detyrimet rregullatore për t'u implementuar në periudhën post-analize ka patur vendimarrje rregullatore në këtë drejtim dhe konkretisht:

- VKD nr. 1650 dt. 29.06.2011 "Për miratimin e dokumentacionit për implementimin dhe Rregulloren e Zgjedhjes dhe Parazgjedhjes së Bartësit"
- Rregullore Nr. 23 datë 29.06.2011 "Për Zgjedhjen e Bartësit dhe Parazgjedhjen e Bartësit".
- VKD Nr. 1778, datë 20.02.2012 "Për miratimin e tarifave të Albtelecom sh.a për ofrimin e shërbimeve të Zgjedhjes dhe Parazgjedhjes së Bartësit"

Konkluzioni paraprak në tregun e origjinimit të thirrjeve:

Pas vlerësimit të pjesës së tregut për Albtelecom, OA dhe AMC Fiks, rezultoi se niveli i lartë i pjesëve të tregut mbi 90% dhe qendrueshmeria në vite e këtyre pjesëve të pandryshuara në treg, treg në të cilin HHI është 8872, tregon pozicion dominues të Albtelecom në këtë treg.

Albtelecom është furnizues i tregut të origjinimit të thirrjeve në nivel shumë të lartë, duke konsideruar edhe vetefurnizimin i cili është pjesë e këtij tregu.

Nga vlerësimi i faktorëve të fuqisë kundërpruese të blerësve, si dhe vlerësimeve mbi mundësitë e zhvillimit të konkurrencës në këtë treg, prezencës së barrierave të hyrjes në këtë treg etj., AKEP gjykon se :

Albtelecom sh.a. përmbush kushtet për t'u shpallur sipërmarrës me FNT në tregun përkatës të origjinimit të thirrjeve nga vendndodhje fikse.

3. Tranzitimi i thirrjeve në rrjetet fikse

Tranzitimi i thirrjeve shërben për të lidhur dy rrjete që nuk kanë lidhje direkte me njëri-tjetrin apo kur kjo lidhje direkte nuk konsiderohet ekonomike nga palet. Për tranzitimin e thirrjeve kombëtare Albtelecom aktualisht është operator me FNT dhe tarifën e tranzitimit kontrollohet dhe rregullohet nga AKEP. Shërbimi i tranzitimit kërkohej nga operatorët e rrjeteve fikse për të kompletuar thirrjet telefonike të përdoruesve të tyre drejt rrjeteve të tjera (jo të interkonektuar direkt).

Në RIO-n e publikuar nga Albtelecom, perkufizimi i shërbimit të tranzitimit në Albtelecom është si më poshtë:

Sherbimi Tranzitimit të Albtelecom: Është përcjellja e thirrjeve telefonike nga Albtelecom midis pikës së interkoneksionit me Operatorin Përfutës deri në pikën e Interkoneksionit të një Operatori Tjetër Përfutës të cilit nuk janë të interkonektuar direkt midis tyre.

Tranzitim në Segment Njefish Tranzitimi në të cilin Pikat e Interkoneksionit midis Operatoreve të tranzituar nga Albtelecom ndodhen në të njëjtën zonë Rajonale të Rrjetit Albtelecom.

Tranzitim në Segment Dyfish Tranzitimi në të cilin Pikat e Interkoneksionit midis Operatoreve të tranzituar nga Albtelecom ndodhen në Zona të ndryshme Rajonale të Rrjetit Albtelecom.

Pjeset e tregut

Per te vleresuar ne se ka FNT ne tregun e tranzitit kombetar te thirrjeve ne rrjetet fikse, nje nder faktoret e marre ne konsiderate ka te beje me peshen e trafikut te tranzituar, apo pjesen e tregut.

Pjesa e tregut mbi 50% eshte nje tregues qe reflekton dominancë ne kete treg. Historiku i sherbimit te tranzitit kombetar edhe sipas analizes pararendese tregon per dominancën e padiskutueshme te Albtelecom ne raport me operatorët e tjere. Arsyet e dhena jane te lidhura kryesisht me faktin qe sherbimi i tranzitit kombetar kerkon investime me te medha se sherbimi i tranzitit nderkombetar.

Por ne dy vitet e fundit, pas ndryshimeve ligjore ne lidhje me sherbimin e tranzitimit gjenden edhe operatore te tjere qe mundesojne kryerjen e ketij sherbimi edhe pse kryesisht eshte i perqendruar si tranzit lokal dhe me pak i fokusuar ne segmente te tjera te tranzitimit (rajonal apo kombetar).

Bazuar ne te dhenat e evidentuara per sherbimin e tranzitimit kombetar nga Albtelecom dhe OA per vitet 2010-2011, rezulton qe:

Tabela IV.4: Trafiku kombetar i tranzituar nga Albtelecom dhe OA (2010-2011)

	2010	2011
Albetelecom	95 %	87.5 %
OA	5 %	12.5 %

Ne vleresimin e trafikut te tranzitit kombetar per Albtelecom jane marre ne konsiderate tranzitimi per rrjetet fiks-fiks; celular-fiks; fiks-celular; si dhe tranzitimi i kryer drejt kartave te parapaguara 0900, kurse ne vleresimin e tranzitit kombetar per Operatoret Alternative eshte marre ne konsiderate tranzitimi kombetar i kryer ne total (jo i segmentuar), sipas evidences se te dhenave per operatoret alternative.

Nje tregues i tille i ndarjes se pjeseve te tregut ne lidhje me sherbimin e tranzitit kombetar, reflekton ne menyre te padiskutueshme dominancën individuale te Albtelecom ne lidhje me tranzituesit e tjere ne kete treg. Kjo edhe per faktin e potences se infrastruktures se Albtelecom ne raport me operatorët e tjere.

Gjithesesi pas heqjes se barrierave ligjore ne ofrimin e sherbimit te tranzitimit te thirrjeve kombetare, rezulton qe ne kete treg aktualisht jane futur edhe operatore te tjere alternative, edhe pse kryesisht te lokalizuar ne krahasim me Albtelecom.

Perqendrimi i Tregut

Nje faktor tjetër qe tregon tendencën drejt konkurrencës efektive eshte edhe treguesi i perqendrimit te tregut HHI, ku niveli i larte i perqendrimit te tregut shpreh faktin se ka FNT.

Vleresimi i pjeses se tregut si dhe nivelit te perqendrimit te tregut, jane tregues dominancë ne kete treg dhe sherbejne si zanafille e vleresimit te dominancës, por gjithesesi kerkohen te konsiderohen edhe faktore te tjere shtese qe vleresojne

konkurrencen potenciale dhe fuqine e blerese ne kete treg, te afte ose jo per te ushtruar FNT.

HHI per 2010 eshte ne vleren 9050, ndersa per vitin 2011 eshte afersisht 7812, nje tregues shume i larte qe shpreh nivelin e perqendrimit te tregut, tregues i matur mbi pjeset e tregut ne tranzitimin e trafikut kombetar.

Tabela IV.5: HHI ne tregun e tranzitimit kombetar (2010-2011)

Tranzit kombetar	2010	2011
HHI	9050	7812

Barriera per hyrjen ne tregun e tranzitit kombetar

Pavaresisht heqjes se barrierave ligjore per hyrjen ne tregun e tranzitimit te thirrjeve, gje e cila reflektohet edhe nga rritja e numrit te ofruesve te ketij sherbimi, perseri ky treg ndodhet nen efektin e barrierave te rendesishme me natyre ekonomike, pasi mbulimi me infrastrukturen e nevojshme te territorit apo edhe zona te konsiderueshme per ofrimin e ketij sherbimi kerkon investime te medhe. Nje gje e tille nuk eshte e lehte, per me teper kur gjykohet nga investitoret si nje investim me kosto te pakthyeshme ne nje periudhe afatgjate. Nje faktor i tille, krijon avantazh per Albtelecom si operatori kryesor dhe dominues i ketij tregu.

Fuqia Kundervepruese

Ne mungese te nderhyrjes rregullatore per te rregulluar sherbimin e tranzitit kombetar, aftesia qe operatori Albtelecom te demonstroje dominancen e tij do te ishte e padiskutueshme, kjo pasi mundesia qe zbehja e dominances se Albtelecom ne kete treg te vinte si rezultat fuqise kundervepruese nga palet blerese te ketij sherbimi do te ishte relativisht e vogel. Per rrjedhoje ky faktor do te ishte ne disavantazh te konkurrences efektive ne kete treg.

Konkluzioni paraprak ne tregun e tranzitit kombetar

Pas vleresimit te pjeses se tregut per Albtelecom dhe OA, rezulton se niveli i larte i pjeseve te tregut , treg ne te cilin eshte e dukshme edhe niveli i larte i perqendrimit sipas vleresimeve te HHI, tregon pozicion dominues te Albtelecom ne kete treg.

Pozicioni dominues ne kete treg i Albtelecom si ofrues i sherbimit te tranzitit kombetar te thirrjeve ne nivel shumice ,duke konsideruar edhe vetefurnizimin i cili eshte pjese e ketij tregu.

Nga vleresimi i faktoreve te fuqise kundervepruese te blereseve te ketij sherbimi, si dhe vleresimeve mbi mundesite e zhvillimit te konkurrences ne kete treg, prezences se barrierave te hyrjes ne kete treg etj, AKEP gjykon se :

Albtelecom sh.a. permbush kushtet per t'u shpallur sipermarres me FNT ne tregun perkates te tranzitimit kombetar te thirrjeve.

V. MASAT RREGULLUESE PER OPERATORET ME FNT

Ne baze te analizes se kryer per tregjet e telefonise fikse, rezulton qe ne dy nivelet e tregjeve te pakices dhe te shumices, ka sipermarres me FNT dhe konkretisht:

- **Sipermarresi Albtelecom sh.a** vlersohet se permbush kushtet per t'u shpallur me FNT ne tregjet perkates te meposhtem:

Tregje me pakice:

- *Tregu i aksesit ne rrjet publik telefonik nga vendodhje fikse (per pajtimtare familjare dhe jo -familjare);*
- *Tregu i sherbimeve publike telefonike te ofruara nga vendodhje fikse per pajtimtare familjare dhe jo -familjare).*

Tregje me shumice:

- *Tregu me shumice i terminimit te thirrjeve ne rrjetin publik telefonik Albtelecom te ofruar nga vendndodhje fikse.*
- *Tregu me shumice i origjinimit te thirrjeve ne rrjetin telefonik publik te ofruara nga vendndodhje fikse .*
- *Tregu me shumice i sherbimit tranzit kombetar ne rrjetet telefonike publike te ofruara nga vendndodhje fikse.*

- **Sipermarresi X** i rrjetit alternativ X vleresohet se permbush kushtet per t'u shpallur me FNT ne tregun e shumices te terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin e tij, konkretisht ne tregun:

- *Tregu me shumice i terminimit te thirrjeve ne rrjetin publik telefonik te operatorit X te ofruar nga vendndodhje fikse.*

- **Sipermarresi AMC Fiks** vleresohet se permbush kushtet per t'u shpallur me FNT ne tregun e shumices te terminimit te thirrjeve zanore ne rrjetin e tij, konkretisht ne tregun:

- *Tregu me shumice i terminimit te thirrjeve ne rrjet publik telefonike AMC te ofruara nga vendndodhje fikse per pajtimtaret e AMC Fiks.*

Ne baze te parashikimeve te ligjit 9918, **neni 34**,

Nëse AKEP-i përcakton se një ose disa sipërmarrës kanë fuqi të ndjeshme në treg, në tregun përkatës, pra nuk ka konkurrencë efektive, atëherë ajo vendos ndaj tyre një, disa ose të gjitha detyrimet e veçanta të nevojshme, të cilësuar në nenet 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45 e 56 të këtij ligji.

Ne analizen 2010 me VKD 1348, date 26.07.2010, AKEP shpalli me FNT sipermarresin Albtelecom sh.a dhe percaktoi nje set detyrimesh rregullatore te konsideruara proporcionale me problemet e identifikuar ne dy nivelet e tregjeve, te pakices dhe shumices.

Problemet kryesore te identifikuar ne tregjet e analizuara ishin:

- konkurrenca jo-efektive ne treg;
- tarifat jo te balancuara te Albtelecom: tarifa me te larta per disa sherbime dhe tarifa me te uleta per disa sherbime te tjera se niveli i tarifave qe do rezultonin ne nje treg me konkurrence efektive;
- mungesa e investimeve te mjaftueshme;
- mungesa e implementimit te masave rregullatore per CS dhe C(P)S;

Si probleme jo te lidhura me tarifat e interkoneksionit, pavaresisht qe Albtelecom kishte ne implementim percaktimet e RIO-se, gje qe shume prej problemeve te konsideruara si jo te lidhura direkt me tarifat e sherbimeve te interkoneksioni u gjykuan te arsyeshme te mbahen nen efektin e masave rregullatore dhe konkretisht probleme te tilla si:

- refuzimi per te dhene akses ne rrjet per sherbimet e interkoneksionit;
- vonesat per dhenien e aksesit;
- mosdhenie e informacionit;
- aplikimi i kushteve diskriminuese midis operatoreve te ndryshem;
- aplikimi i kushteve te padrejta ne marreveshje interkoneksioni.

Me qellim eliminimin e problemeve te mesiperme AKEP percaktoi edhe masat rregullatore ne reference me ligjin 9918, duke marre parasysh objektivat rregullatore qe detyrimet ndaj operatoreve me FNT duhet te jene proporcionale me masen e problemit dhe te mos jene barre e tepert per operatorin dhe konkretisht percaktoi:

- Detyrimin e mosdiskriminimit, sipas nenit 39 te ligjit nr. 9918.
- Detyrimin e transparencies, sipas nenit 40 te ligjit nr. 9918.
- Detyrimi per ndarjen e llogarive, sipas nenit 41 te ligjit nr. 9918.
- Detyrimin per akses dhe interkoneksion dhe perdorimin e perbashket te faciliteteve te rrjetit, sipas nenit 42 te ligjit nr. 9918.
- Detyrimi per zgjedhjen e bartesit dhe parazgjedhjen e bartesit (neni 43)
- Detyrimin per kontroll te tarifave dhe sistemin e mbajtjes se llogarive, sipas nenit 45 te ligjit nr. 9918.

AKEP nder te tjera percaktoi ne menyre te detajuar per secilin nga detyrimet e mesiperme, elemente konkrete per detyrimin e mosdiskriminimit (Publikikimi RIO-s me ndryshimet perkatese), per detyrimin e kontrollit te tarifave ne dy nivelet e tregjeve (per dy kategorite e pajtimtareve per aksesin dhe thirrjet telefonike) si dhe tarifat e sherbimeve te interkoneksionit ne nivel shumice.

Nje sere prej ketyre detyrimeve u plotesuan me zbatimin e vendimit nr.1348, date 26.07.2010 si dhe vendimeve te tjera te AKEP, si vendimet per implementimin e Z(P)B, dhe publikimin e RIO-s te Albtelecom dhe amendimet e kryera kohe pas kohe.

Nderkohe problemet qe vijne nga FNT ne tregjet e analizuara me shumice te terminimit jane te njejta me ato te pershkruara ne analizat e meparshme, si edhe problemet e pershkruara ne kete analize per terminimin ne rrjetet e operatoreve alternative.

V.1. Masat rregullatore te propozuara per tregjet me shumice te interkoneksionit

1. Masat rregullatore te propozuara per Albtelecom

AKEP gjykon se problemet e tregjeve me shumice nga FNT e Albtelecom ruajne te njejten natyre me problemet e identifikuara nga analize 2010, keshtu qe ndaj operatorit me FNT Albtelecom propozohet qe detyrimet aktuale te qendrojne dhe te vazhdohet implementimi i tyre dhe konkretisht:

- 1. Detyrimi i Mosdiskriminimit (neni 39)**
- 2. Detyrimi i transparencës (Neni 40)**
- 3. Detyrimi për ndarjen e llogarive (Neni 41)**
- 4. Detyrimi për akses dhe interkoneksion dhe përdorimi i përbashkët i faciliteteve të rrjetit (Neni 42)**
- 5. Detyrimi për zgjedhjen e bartesit dhe parazgjedhjen e bartesit (neni 43)**
- 6. Detyrimi për kontroll të tarifave dhe sistemin e mbajtjes së llogarive (Neni 45)**

- Nenet 46 dhe 52 permbajne detyrime per sipermarresit me FNT ne lidhje me aksesin/interkoneksionin, ndersa 55-59, permbajne percaktime ne lidhje me detyrimet per kontrollin dhe rregullimin e tarifave dhe zbatimin e tyre.

- AKEP, gjykon se per te realizuar objektivat rregullatore te AKEP, te listuara ne piken 3 te nenit 7 te Ligjit 9918, per FNT per terminimin, origjinimin dhe tranzitimin e thirrjeve ne rrjetin Albtelecom, te gjitha masat e cituara jane te nevojshme per Albtelecom.

- Pervec detyrimeve te citura me siper, Albtelecom duhet te zbatojne dhe detyrimet e Ligjit 9918, per akses dhe interkoneksionin, perfshire afatet kohore te dhenies se ofertes se aksesit kerkuesve dhe dorezimin ne afat te MI-ve.

- Detaje te detyrimeve te operatoreve me FNT ne lidhje me interkoneksionin jane pjese e rregullores te Akses dhe Interkoneksionit.

- Ne lidhje me detyrimin per zgjedhjen e bartesit dhe parazgjedhjen e bartesit (neni 43), Albtelecom duhet te implementoje detyrimet e percaktuara nepermjet kuadrit rregullator te percaktuar nepermjet vendimarrjeve me reference si me poshte:

- VKD nr. 1650 dt. 29.06.2011 "Për miratimin e dokumentacionit për implementimin dhe Rregulloren e Zgjedhjes dhe Parazgjedhjes së Bartësit"
- Rregullore Nr. 23 datë 29.06.2011 "Për Zgjedhjen e Bartësit dhe Parazgjedhjen e Bartësit".
- VKD Nr. 1778, datë 20.02.2012 "Për miratimin e tarifave te Albtelecom sh.a për ofrimin e shërbimeve te Zgjedhjes dhe Parazgjedhjes së Bartësit"

- Albtelcom duhet te publikoje gjithashtu marreveshje te Nivelit te Sherbimit (Service Level Agreement-SLA) si dhe Tregues Kryesore te Performances (Key Performance Indicators - KPI) per interkoneksionin sipas percaktimeve te Rregullores se Akses dhe Interkoneksionit.

- Zbatimi i detyrimit te ndarjes se llogarive dhe mbajtjes se llogarive (nenet 42 dhe 45) dhe zbatimi i detyrimit te orientimit ne kosto te tarifave te interkoneksionit dhe tarifave te pajtimtareve (neni 59), nga Albtelcom, do te kryhet ne baze te percaktimeve te mevonshme te AKEP.

Rregullimi i tarifave me shumice te interkoneksionit te Albtelcom

Migrimi nga PSTN/TDM drejt rrjetit NGN/NGA

Nje nder ndryshimet e ndodhura ne 2010-2012 eshte procesi i migrimit te rrjetit te Albtelcom nga topologjia tradicionale PSTN/TDM drejt rrjetit NGN/NGA. Ne seksionin e perkufizimit te tregjeve perkatese AKEP theksoi se ky ndryshim qe eshte aktualisht duke u implementuar nga Albtelcom, nuk ndikon ne perkufizimin e tregjeve perkates por ne menyren e trajtimit te segmenteve te terminimit/tranzitimit/origjinimit si dhe menyren e interkonektimit TDM (SS7) dhe/ose IP.

Albtelcom ne varesi te topologjise se rrjetit PSTN per efekt te anes funksionale per sherbimet e interkoneksionit, ka aktualisht 68 pika interkonesioni lokale, 12 rajonale dhe dy pika kombetare ne te cilat mundesohet interkonektimi per transportim trafikun, gje e cila ka bere te mundur qe edhe tarifimi i sherbimeve te interkoneksionit te kete segmentim (lokal, nje fishte dhe dy fishte) per terminimin dhe origjinimin e thirrjeve, dhe (segment te nje fishte dhe dy fishte) per tranzitim thirrjesh. Nje tarifim i tille sipas arkitekture aktuale te Albtelcom ne lidhje me pikat e interkoneksionit, eshte i lidhur jo vetem me tarifimin e sherbimeve te interkoneksionit (terminim, origjinim dhe tranzitim), por rrjedhimisht eshte e lidhur edhe me percaktimin e tarifave te thirrjes per perdoruesin fundor, ku aktualisht ka nje kategorizim lokal, rajonal, kombetar, drejt celulareve, nderkombetare si dhe fashet orare peak dhe off-peak.

Kalimi ne rrjetin NGN/NGA con ne menyre me te perqendruar te komutimit e trafikun si per trafikun e interkoneksionit edhe per trafikun e abonenteve te Albtelcom si dhe me rendesishmja ne eliminimin e hierarkise se centraleve. Nje sere centralesh lokale/RSU eliminohen dhe komutimi i trafikun nuk ndjek rrjedhen e komutimit me TDM por perqendrohet ne nje apo dy pika ne rrjet dhe shperndahet tek abonentet. Albtelcom ka kerkuar qe ne kuader te ketij procesi te mbledhe trafikun vetem ne dy pika interkoneksioni Tirane dhe Durres, duke eliminuar pikat e tjera te interkoneksionit lokale dhe rajonale. Gjithashtu Albtelcom ka kerkuar qe per terminimin te aplikohet vetem nje segment ne vlere te krahasueshme me terminimin ne rrjet celular, kjo me qellim edhe rritjen e aftesive konkurruese ndaj operatoreve celulare.

Kalimi ne NGN/NGA dhe ndryshimi i strukture se kostove te komutimit te thirrjeve brenda rrjetit con ne reduktimin deri ne eliminimin e ndryshimeve te tarifave brenda rrjetit, duke cuar ne nje tarife te vetme apo maksimumi ne dy nivele: lokale dhe kombetare. Aktualisht Albtelcom ka tre nivele te tarifimit me pakice ne paketat standarte: lokale, rajonale dhe kombetare. Nga rishikimi i tarifave te paketave alternative te Albtelcom dhe tarifave te opeatoreve te tjere vihet re se tendenca eshte per tarifim te thirrjeve brenda rrjetit me nje segment. Kjo eshte ne perputhje dhe me kostot ne nje mjedis NGN/NGA.

Rishikimi i Planit te Numeracioni (ndarjes se Zonave te Numeracionit)

Pervec migrimit te rrjetit te Albtelecom nga PSTN ne NGN, nje faktor tjetër ndikues per rishikimin e segmenteve te terminimit eshte edhe inisiativa e AKEP per ndryshime te mundshme ne planin e numeracionit per ndarjen ne zona gjeografike, duke pare mundesine e reduktimit/bashkimit te disa zonave NDC ne nje te vetme. Kjo inisiativa e AKEP ka ardhur per shkak te fenomenit te viteve te fundit ne lidhje me “zhdukjen e kufinjve gjeografike”, ne zonat shume afer qyteteve te medha ndermjet zonave urbane dhe rurale. Aktualisht jane rreth 170 zona te vecanta numeracioni e cila duket se perben pengese ne caktimin e numrave te pajtimtareve nga operatorët. Per kete qellim si dhe efektet qe mund te sjelle kalimi ne NGN, AKEP ka kontaktuar gjate vitit 2012 eksperte te ITU-se per dhenien e rekomandimeve ne lidhje me ceshtjet e cituara me siper. AKEP organizoi dhe nje seminar me operatorët dhe ekspertin e ITU dhe ka ngritur nje Grup Pune per pergatitje dokumenti per konsultim publik per keto ceshtje te numeracionit.

Vleresimi aktual per keto ceshtje te numeracionit, eshte se nder aletrnativat e ndryshme qe ekzistojne, si alternative me me pak efekte tek perdoruesit fundore dhe me e thjeshte per tu realizuar eshte bashkimi i disa zonave gjeografike te numeracionit ne nje te vetme (p.sh ne 12 zona te medha), pa ndryshuar kodet aktuale NDC te zonave, pra duke lejuar operatorët te perdorin kodet NDC brenda te gjithe zones rajonale (pra te mos kene kufizim vetem ne zonen e NDC) por jo jashte kesaj zone rajonale.

Nje ndryshim i tille duket se eshte ne linje edhe me migrimin drejt NGN/NGA dhe reduktimin e diferencave te tarifave te perdoruesve fundore sipas distances per thirrjet kombetare.

Per sa me siper AKEP gjykon qe te propozoje nje ri-konfigurim te segmenteve te terminimit (dhe tranzitimit/origjinimit per analogji) te Albtelecom duke marre ne konsiderate zhvillimet e ndodhura dhe te pritshme ne treg. Keto ndryshime propozohet te kryhen duke imponuar sa me pak ndryshime per operatorët e tjere dhe madje me synimin e perfitimit te reduktimit te kostove per keta operatorë nga migrimi drejt NGN/NGA.

AKEP propozon qe:

- Terminimi (origjinimi) duke filluar nga 01.12.2012, te tarifohet ne dy segmente: Lokal dhe Kombetar. Segmenti aktual rajonal (i njeftime) te bashkohet me segmentin lokal duke u tarifuar me te njeten tarife si edhe terminimi (origjinimi) lokal;
- Tarifimi me dy segmente te vazhdoje deri ne 31.08.2014, dhe me 01.09.2014 te kalohet ne tarifim me nje segment.
- Procesi i reduktimit te segmenteve shoqerohet edhe me reduktimin e pikave te Interkoneksionit duke eliminuar nevojën per interkonektim ne pike lokale interkoneksioni. Albtelecom do te kete detyrimin te ruaje/vazhdoje te jape akses per interkoneksion ne 12 pikat rajonale dhe 2 pikat kombetare te interkoneksionit por jo ne 68 pikat lokale te interkoneksionit (te cilat aktualisht jane kabinete apo RSU dhe praktikisht nuk kryejne funksionet e centralit lokal dhe pikes lokale te interkoneksionit).

Reduktimi i pikave te interkoneksionit te Albtelecom (eliminimi i pikave lokale) nuk do te jete barre per operatorët alternative pasi:

- Aktualisht bazuar ne RIO-n e Albtelecom cdo operator duhet te jete i lidhur ne te pakten nje nga 12 pikat rajonale ose ne nje nga 2 pikat kombetare te interkoneksionit, me qellim qe te dergoje trafik drejt te gjithe abonenteve te Albtelecom dhe rrjeteve te tjera.
 - 12 pikat rajonale te interkoneksionit do te sherbejne si pika lokale interkoneksioni per te derguar trafik drejt te gjithe abonentve te zones rajonale (te rajonit perkates) me tarife terminimi lokal (nga terminim segment njefish me pare).
- Per percaktimin e vlerave te tarifave te terminimit/tranzitimit dhe origjinimit te thirrjeve ne rrjetin Albtelecom, AKEP gjykon te marre ne konsiderate:
- Reduktimin e pershkallezuar te tarifave bazuar ne reduktimin e segmenteve per terminimin dhe origjinimin nga 3 ne 2 dhe ne fund me 1;
 - Reduktimin e segmenteve te trazitimit nga 2 ne 1;
 - Vlerat mesatare te tarifave te terminimit ne vendet e BE dhe te rajonit por duke pasur parasysh se me migrimin drejt NGN kostot e terminimit reduktohen ndjeshem. Vlera ne fazen e fundit per terminimin/origjinimin propozohet te jete 1.03 lek/minute e njejte me tarifen aktuale mesatare ne vendet e rajonit per segmentin lokal dhe njekohesisht sa vlera mesatare e tre tarifave mesatare te segmenteve local, njefish dhe dyfish ne vendet e BE, e ponderuar me trafikun e terminuar ne Albtelecom ne 2011 (sipas tre segmenteve). Vlerat do te jene objekt rishikimi nga AKEP duke marre ne konsiderate kostot e Albtelecom qe duhet te perlllogariten nga Albtelecom¹¹, ndryshimet e rrjetit dhe vlerat mesatare ne vendet e rajonit dhe te BE.
 - Ndryshimet me te ndjeshme te tarifave te terminimit te jene ne segmentin dyfish i cili ka dhe peshen kryesore te terminimit te operatoreve kombetare ne rrjetin Albtelecom;

Per sa me siper, AKEP propozon qe tarifat maksimale te terminimit, tranzitimit dhe origjinimit te thirrjeve ne rrjetin Albtelecom te jene sipas tabelës se meposhteme:

¹¹ AKEP ne kushtet e avancimit te Albtelecom per migrimin e rrjetit drejt NGN/NGA i ka kerkuar Albtelecom perlllogaritjen e kostove te sherbimeve te tij bazuar ne strukturen e re te rrjetit te tij

Tabela V.1: Vlerat maksimale te tarifave tarifave të terminimit, origjinimit dhe tranzitimit në rrjetin Albtelecom 2012-2014

	Aktuale- 30.11.2012	Faza I	Faza II	Faza III	Ndryshimi	
		1.12.2012- 31.08.2013	1.09.2013- 31.08.2014	1.09.2014-	Faza I/Aktuale	Faza III/Aktuale
Terminim(lek/minute)						
Lokal	1.50	1.34	1.19	1.03	-10%	-31%
Njefish	2.50	1.34	1.19	1.03	-46%	-59%
Dyfish	3.50	2.68	1.85	1.03	-24%	-71%
Origjinim(lek/minute)						
Lokal	1.50	1.34	1.19	1.03	-10%	-31%
Njefish	2.50	1.34	1.19	1.03	-46%	-59%
Dyfish	3.50	2.68	1.85	1.03	-24%	-71%
Tranzitim(lek/minute)						
Njefish	1.50	1.71	1.32	0.93	14%	-38%
Dyfish	2.50	1.71	1.32	0.93	-32%	-63%
Tarifë fikse për thirrje¹²(lek/thirrje)						
Tarife per thirrje	0.83	0.53	0.38	0.23	-36%	-72%

Shenim: Tarifat jane pa TVSH.

2. Masat rregullore te propozuara per terminimin ne rrjetet e OA dhe AMC Fiks

AKEP ka vleresuar nepermjet analizes, gjetjen me FNT operoret alternative per sherbimin e terminimit te thirrjeve ne rrjetet e tyre. Arsyet e detajuara dhe vleresimi per FNT eshte dhene ne seksionin perkates.

Bazuar ne problematiken e evidentuar me tarifate aplikuar nga operoret alternative, kushtet e tregut te telefonise fikse si dhe nga pervoja ne vendet e rajonit dhe te BE, AKEP gjykon qe masat rregulluese ndaj operoreve Alternative te jene:

- 1. Detyrimi i Mosdiskriminimit (neni 39)**
- 2. Detyrimi i transparencës (Neni 40)**

¹² Aplikohet per terminimin, origjinimin dhe tranzitimin e thirrjeve.

3. **Detyrimi për akses dhe interkoneksion dhe përdorimi i përbashkët i faciliteteve të rrjetit (Neni 42)**
4. **Detyrimi për kontroll tarife (neni 45)**

Detyrimi i mosdiskriminimit përfshin ndalimin e aplikimit të tarifave të ndryshme të terminimit të thirrjeve hyrese kombëtare për operatore të ndryshëm kombëtar origjinues të thirrjeve të terminuara në rrjetin e operatorit alternativ. Për nepermjet këtij detyrimi një operator alternativ nuk mund të aplikojë tarifa të ndryshme të terminimit për operatore të ndryshëm si celulare ashtu edhe fikse. Për operatorët alternativë propozohet që mos këne detyrim të publikojnë oferte referencë interkonesioni, pasi kjo do të përbente barre të rende dhe nuk do të sillte shumë përfitime në kushtet kur një detyrim i tillë propozohet të vazhdojë për Albtelecom dhe është vendosur për operatorët celulare.

Detyrimi i transparencës përfshin publikimin nga operatori alternativ të tarifës/tarifave të terminimit në rrjetin e tij si dhe të adresës së pikës së interkonesionit me këte rrjet. Në kushtet e mos-vendosjes së detyrimit për publikimin e RIO, ky detyrim gjykohet i nevojshëm për zbatimin e mos-diskriminimit në tarifa.

Detyrimi i dhënies akses për interkoneksion është detyrim që operatorët e rrjeteve publike telefonike të japin akses për terminim në rrjetet e tyre me qëllim realizimin e interkonesionit të rrjeteve publike telefonike.

Detyrimi i kontrollit të tarifës përfshin rregullimin nga AKEP të tarifave të terminimit të operatoreve alternativë. AKEP propozon që tarifën e terminimit të operatoreve alternativë të rregullohen si më poshtë:

- Tarifën e terminimit të operatoreve alternativë të konvergojnë me tarifën e terminimit të Albtelecom gradualisht deri më 1.09.2015. Asimetria aktuale midis tarifave të terminimit të operatoreve alternativë dhe tarifave të Albelecom të reduktohet gradualisht nga 30% aktualisht dhe të barazohen me ato të Albtelecom në 2015 dhe me një segment në 2014.;
- Operatorët alternativë mund të aplikojnë një ose dy segmente të terminimit në varesi të zgjedhjes së operatorit tjetër të interkonektuar me ta.

Për sa më sipër, AKEP propozon që tarifën maksimale të terminimit të thirrjeve në rrjetet e operatoreve alternativë X të jenë sipas tabelës së mëposhtme:

Tabela V.2: Vlerat maksimale te tarifave të terminimit ne rrjetet e operatoreve alternative fiks 2012-2015

	Aktuale- 30.11.2012	Faza I	Faza II	Faza III	Faza IV
		1.12.2012- 31.08.2013	1.09.2013- 31.08.2014	1.09.2014- 31.08.2015	1.09.2015
OA qe aktualisht tarifojne me dy segmente(lek/minute)					
Lokal	1.95	1.68	1.43	1.20	1.03
Njefish	3.25	3.16	2.11	1.20	1.03
OA qe aktualisht tarifojne nje segment (lek/minute)					
Dyfish	2.50	2.42	1.77	1.20	1.03
Tarifë fikse për thirrje (lek/thirrje)	0.83	0.53	0.38	0.23	0.23

Shenim: Tarifat jane pa TVSH.

AKEP ka vleresuar nepermjet analizes,qe te percaktoje operatorin AMC si operator me FNT per terminimin e thirrjeve drejt abonenteve te tij AMC fiks.AKEP vlereson se detyrimet per FNT per AMC te jene te njejta me ato te operatoreve alternative fiks, te pershkuara me siper, me disa ndryshime ne vlerat e tarifave te terminimit per AMC fiks.

Tabela V.3:Vlerat maksimale te tarifave të terminimit ne rrjetin AMC per thirrjet drejt AMC Fiks 2012-2014

	Aktuale- 30.11.2012	Faza I	Faza II	Faza III
		1.12.2012- 31.08.2013	1.09.2013- 31.08.2014	1.09.2014-
Terminimi per operatoret qe paguajne aktaulisht 1.5 lek/minute	1.50	1.43	1.20	1.03
Terminimi per operatoret qe paguajne aktualisht 2.5 lek/minute	2.50	1.43	1.20	1.03

Shenim: Tarifat jane pa TVSH.

Ndryshimi ne vlerat e tarifave te terminimit per AMC Fiks me ato te operatoreve alternative gjykohet i arsyeshem per shkak te:

- ndryshimeve te rrjeteve te AMC dhe operatoreve alternative fiks ku AMC ka me shume avantazhe se operoret alternative fiks deh kosto me te uleta te shtimit te abonenteve te rinj;
- detyrimi per konvergimin e dy tarifave 1.5 dhe 2.5 ne tarifen me te ulet 1.43 ne fazen e pare gjykohet i arsyeshem per faktin se AMC megjithe prezencen kombetare me rrjet dhe pajisje me te gjitha kodet NDC te numeracionit (per te gjitha zonat e numeracionit gjeografik) nuk ofron pika lokale/rajonale interkoneksioni.

V.2. Masat rregullatore te propozuara per Albtelecom ne tregjet e pakices

Tregjet me pakice te Albtelecom kane gene vazhdimisht nen efektin e detyrimeve rregullatore. Arsyet kane gene te natyres objektive, pasi pervec faktit qe analiza e zhvilluar ne keto tregje ka gjetur me FNT sipermarresin Albtelecom, por ne reference me problemet kryesore te identifikuara ne keto tregje te cilat kryesisht kane lidhje me:

- Tarifat jo te balancuara dhe subvencionet e terthorta midis sherbimeve te Albtelecom
- Aksesin e kufizuar per perdoruesit fundore
- Mundesite e kufizuara te zgjedhjes se pajtimtareve te Albtelecom.

Nje nder problemet kryesore i cili akoma nuk eshte eliminuar plotesisht, eshte problemi ne lidhje me tarifat jo te balancuara. Ne seksionin perkates te analizes se tregjeve me pakice ne kete dokument eshte trajtuar ne menyre te detajuar ky fakt, por eshte hedhur per diskutim edhe me palen e interesuar ne se vazhdojne te egjtojne kushtet reale te mbylljes se procesit te ri-balancimit te tarifave, apo mund te gjykohet se duhen gjetur mekanizma te tjere ne treg qe te bejne eficient sherbimet e cilat deri tani jane ofruar nen kosto.

Ne percaktimin e masave rregulluese per FNT, te Albtelecom ne tregjet me pakice, AKEP gjykon te rendesishme te evidentoje fillimisht disa karakteristika te tregut Shqiptar te telefonise fikse ne ndryshim nga ato te vendeve te tjera te rajonit dhe BE si dhe disa prej ndryshimeve kryesore qe kane ndodhur ne treg ne periudhen 2010-2012 me impakt ne tregjet me pakice ne telefonine fikse.

Shqiperi vs BE/rajoni

Kushtet e tregut te telefonise fikse ne Shqiperi jane shume te ndryshme nga ato ne vende te tjera:

- o penetrimi i telefonise fikse eshte shume i ulet (12% v 40% BE dhe rajoni) dhe i perqendruar ne zonat urbane, nderkohe qe penetrimi i telefonise celulare eshte shume i larte ne mase 185% ;
- o ka nje numer te madh operatoresh alternative (rreth 80) dhe tendencat e dy viteve te fundit tregojne per kalim te pajtimtareve nga Albtelecom ne operoret alternative me te medhenj qe kane shtrirje ne zonat urbane kryesore ku jane te perqendruar abonentet e Albtelecom. Pra Albtelecom ndeshet me presion konkurrues nga operoret e tjere alternative megjithese kjo nuk eshte shfaqur ne

- reduktive të pjesëve të tregut për thirrje por vetëm në reduktim të pjesës së tregut për Abonente;
 - o trafiku i origjinar nga operatorët celularë është shumë më i madh se ai nga rrjetet fikse, që i dedikohet si numri shumë më i madh të përdoruesve por edhe tarifave shumë të ulëta për thirrjet brenda rrjetit/grupeve dhe intensifikimit të konkurrencës. Tarifat e thirrjeve brenda grupeve të operatorëve celularë janë shumë të ulëta dhe të krahasueshme jo vetëm me tarifat e thirrjeve kombëtare të Albtelecom por edhe e tarifat e thirrjeve lokale. Në këto kushte efekti i konkurrencës dhe zëvendësueshmërisë së aksesit dhe thirrjeve fikse nga aksesit dhe thirrjet celularë është shumë më i madh se në vende të tjera.
- praktika në vendet e BE ku shumica e këtyre vendeve kanë hequr detyrimet e rregullimit të tarifave në tregjet me pakicë të telefonisë fikse:
 - o në listën e tregjeve të rekomanduara nga KE në vitin 2007 janë hequr tregjet me pakicë të thirrjeve telefonike nga vendndodhje fikse;
 - o rezultatet e analizave të tregjeve në vendet e BE:
 - në 17 vende nuk ka FNT në asnjë nga 4 tregjet e thirrjeve telefonike sipas rekomandimit 2003;
 - në 3 vende nuk ka FNT në 2 nga 4 tregjet e thirrjeve telefonike sipas rekomandimit 2003;
 - në 2 vende nuk ka FNT në 2 tregjet e aksesit të rekomandimit 2003;
- Procesi i ribalancimit nuk ka përfunduar ende në Shqipëri, por sic është theksuar edhe më parë ai duhet të ishte kryer për liberalizimin e tregut sic ka ndodhur në vendet e BE dhe në disa vende të rajonit si Maqedonia dhe Kroacia. Nga përvoja në Rumani është vënë re se rregullatori ka lejuar operatorin incumbent të rrisë pajtimin mujor deri në 7 euro/muaj por me pas operatorin incumbent ka aplikuar reduktim të tarifës për shkak të humbjeve të mëdha të abonentëve.

Ndryshime në 2010-2012:

- Nga evolimi i teknologjive dhe sjelljes së konsumatorëve në drejtim të paketave të integruara dhe të thjeshta (me përfshirje të minutave në pagesë mujore), vëhet re se shtyftesi kryesor për zhvillimin e telefonisë fikse është aksesit broadband në internet (operatorët alternativë që kanë përfituar abonentë janë edhe ISP me të mëdha në vend).
- Albtelecom ka bërë progres në migrimin e rrjetit nga PSTN/TDM në NGN/NGA dhe struktura e kostove të shërbimeve të Albtelecom me rrjetin e ri ka dhe pritjet e këtyre ndryshimeve të ndjeshme nga ato në rrjetin tradicional.
- Tarifat e operatorëve alternativë megjithatë nuk kanë qenë ndonjëherë nën-rregullim vëhet re se karakterizohen nga pajtim mujor i ulët dhe tarifa të larta të thirrjeve telefonike, pra të ngjashme me paketën standarte Familjare të Albtelecom. Kjo mund të shpjegohet me dy arsye:
 - o Konkurrenca në telefoninë fikse është e modelit oligopol me një kompani dominante dhe shumë kompani të vogla që ndjekin strategjinë e kompanisë leader;
 - o Konsumatorët janë më të interesuar në shpenzime të vogla fikse për pajtim mujor dhe përdorim të ulët të thirrjeve telefonike fikse duke i dhënë një kontroll më të madh për shpenzimet mujore (si tarifat me parapagim në telefoninë celularë).

- Albtelecom ka hedhur ne treg paketa te reja tarifore me zgjedhje dhe perzgjedhja e tyre nga nje numer i madh pajtimtaresh te Albtelecom tregon se ato jane me atraktive per perdoruesit se paketa standart;
- Paketat tarifore te konkurrenteve kryesore te Albtelecom ne telefonine fikse permbajne paketa me pajtim mujor te ulet , tarifa te uleta brenda rrjetit si edhe paketa te integruara te telefonise, Internet dhe televizion.
- Perfshirja ne paketat e sherbimeve telefonike e sherbimit te aksesit ne Internet nga Albtelecom dhe nga operatore alternative, dhe perzgjedhja e tyre nga nje numer i madh pajtimtaresh tregon se konkurrenca midis operatoreve te telefonise fikse tashme nuk eshte vetem ne drejtim te sherbimeve telefonike por edhe me sherbimin e Internetit dhe ky i fundit konsiderohet te jete shtytesi kryesor per zhvillimin e telefonise fikse.
- Fillimi i implementimit të masave rregullatore në nivelin me shumicë (C(P)S dhe LLU), portabiliteti i numrit fiks rrisin presionin konkurrues mbi Albtelecom per thirrjet telefonike;

Nderkohe, AKEP ne kete analize propozon marrjen e masave rregulluese per FNT te Albtelecom ne tregjet me shumice te terminimit/origjinimit/tranzitimit duke propozuar reduktime te ndjeshme te tarifave te ketyre sherbimeve. Keto masa te propozuara se bashku me zhvillimet e ndodhura dhe te pritshme vleresohet te kene impact pozitiv ne tregjet me pakice te telefonise fikse duke rritur aftesine konkurruese te operatoreve te tjere dhe konkurrencen ne treg.

Per sa me siper, AKEP gjykon se opsioni për lënien jashtë rregullimit të tarifave me pakice te telefonise fikse duket se po bëhet gjithmonë e më i pranueshëm edhe ne kushtet e tregut Shqiptar.

AKEP vlereson ne kuader edhe te masave te propozuara per tregjet me shumice se eshte e arsyeshme që Albtelecom te kete detyrime ne tregun me pakice si transparencja dhe publikimi i tarifave, mosdiskriminimi, nderkohe qe mos te kete detyrim per rregullimin e tarifave. Detyrimet e Albtelecom per FNT ne dy tregjet me pakice te sherbimeve telefonike propozohet te perfshijne:

- Detyrimin per transparencence

Ky detyrim perfshin detyrimin e Albtelecom per publikim dhe njoftimin ne AKEP per paketat/ofertat e tarifore te reja dhe cdo ndryshim ne to:

- 2 muaj para hyrjes ne fuqi te ndryshimeve ne paketen tarifore aktuale “Familjare”;
- 1 muaj para hyrjes ne fuqi te ndryshimeve ne paketat e tjera tarifore dhe paketave/ofertave te reja tarifore

- Detyrimi per mos-diskriminim

Sipas ketij detyrimi ndalohet diskriminimi i pajustificuar midis aboneteve te ndryshem kur kushtet e sherbimit jane te njejta.

Paralelisht me heqjen e detyrimit te rregullimit te tarifave AKEP do te vazhdoje monitorimin e ecurise se tarifave te paketave standart dhe te tjera. Sic eshte theksuar me pare ne kete

proces do te kete rendesi trajtimi i pajtimtareve te Albtelecom me perdorim/te ardhura te uleta ne menyre qe ata te mos demtohen apo te mos zgjedhin heqjen dore nga sherbimi i telefonise fikse per shkak te rritjeve te pajustificuara te tarifave. AKEP ne rregullimin e tarifave te terminimit ka propozuar metoden e reduktimit te pershkallezuar per ti lejuar Albtelecom fleksibilitet ne trajtimin e pajtimtareve te tille.

De-rregullimi i tarifave te Albtelecom synon te krijoje fleksibilitet per Albtelecom ne tarifimin e sherbimeve per plotesim me te mire te kerkesave te konsumatoreve dhe nxitje per investime ne linja te reja telefonike pra dhe rritje te penetrimit te telefonise fikse. Kjo mase dhe masat e tjera rregulluese te propozuara ne nivel me shumice jane ne linje dhe me rezoluten e Kuvendit per vleresimin e veprimtarise se AKEP per vitin 2011, ne te cilen Kuvendi midis te tjerave kerkon qe AKEP per vitin 2012 te angazhohet ne zbatimin e politikave nxitese per nje penetrim me te madh te telefonise fikse dhe te nxise konkurrencen ne kete sektor, duke krijuar nje mjedis terheqes per rritjen e investimeve ne linjat fundore te abonenteve.

ANEKS 1. LISTA E SIPERMARRSVE TE RRJETEVE PUBLIKE TELEFONIKE FIKSE TE PROPOZUAR PER FNT NE TERMINIMIN E THIRRJEVE

Tabela e meposhteme paraqet listen e propozuar te sipermarrësve¹³ qe ofrojne rrjete publike fikse dhe te pajisur dhe me numeracion gjeografik fikse per pajtimtare te propozuar per FNT ne tregjet perkates te terminimit te thirrjeve ne rrjetet e tyre.

Nr.	Sipërmarrësi
1	MOBITEL WLC Sh.a.
2	IDEA TEL Sh.p.k.
3	TEL-KOM Sh.p.k.
4	SAJET Sh.p.k.
5	SABATEL Sh.p.k.
6	PRIMO Comm Sh.p.k.
7	Tele.Co&Constraction Sh.p.k.
8	VRANIGER COMM Sh.p.k.
9	ESPACE Sh.p.k.
10	EDEN Sh.p.k.
11	Salvi & Ivi Sh.p.k.
12	IVA ELEKTRONIK Sh.p.k.
13	ALMA 2001 Sh.p.k.
14	A.T.N. Sh.p.k.
15	BITRI Sh.p.k.
16	XHENI AD Sh.p.k.
17	Ej & Bi Sh.p.k.
18	NISATEL Sh.p.k.
19	RU-TEL Sh.p.k.
20	LEVIS AURA Sh.p.k.
21	FJOERS ONLINE Sh.p.k.
22	KRANER Sh.p.k.
23	FJOART Sh.p.k.
24	SINTEL Sh.p.k.
25	LEVENDI Sh.p.k.
26	ENADA ONLINE Sh.p.k.
27	FABBTEL Sh.p.k.
28	POPAJ KLODIANO Sh.p.k.
29	ALBFRUT 2005 Sh.p.k.
30	TELEKOM POSTRIBA Sh.p.k.
31	VOSKOPI Sh.p.k.
32	DOVA Sh.p.k.
33	ATEL Sh.p.k.
34	ELCOM Sh.p.k.
35	EGIS-TEL 2004 Sh.p.k.
36	TEEB CENTER Sh.p.k.
37	EDI-2004 Sh.p.k.
38	LUNAL TEL Sh.p.k.

¹³ Sipermarrësit janë të lutur të konfirmojnë nëse ofrojnë rrjet/shërbim publik telefonik fikse për publikun (për pajtimtare fundore Familjare dhe/ose Biznes) dhe nëse janë aktive në këto treg. Nëse ndonjë sipërmarrës në listë nuk është aktiv në këto treg duhet të njoftojë AKEP, për ndryshime në autorizimin e përgjithshëm dhe/ose individual.

39	ERI-G TELCOM Sh.p.k.
40	KLEOR Sh.p.k.
41	SELCOM Sh.p.k.
42	IT-TEL 2005 Sh.p.k.
43	ERGTEL Sh.p.k.
44	ASC Sh.a.
45	ABISSNET Sh.p.k.
46	ABCOM Sh.p.k.
47	HYSA 2008 Sh.p.k.
48	4ALB Sh.p.k.
49	Bardhyl Tosku (P.Fizik)
50	Enkelana Comm Sh.p.k.
51	Orikum Telecomm Sh.p.k.
52	SHKODRA INTEL.TV Sh.p.k.
53	Call Me Sh.p.k.
54	Neofone Sh.p.k.
55	Info Telecom Sh.p.k.
56	ALBON Sh.p.k.
57	ALFREDI ROTA (P. Fizik)
58	A.C.T. Sh.p.k.
59	AMC Sh.a.
60	BLETA Sh.p.k.
61	FBD Sh.p.k.
62	Mobik Sh.p.k.
63	L.E.M. Sh.p.k.
64	Eralbi Computer System Sh.p.k.
65	ALFA TELECOM Sh.p.k.
66	Balkanska Telecom Sh.p.k.
68	MC Networking Sh.p.k.
69	ADAS Sh.p.k.
70	Compatel Sh.p.k.
71	Merita Xhika (P. Fizik)
72	Greta Gjini (P. Fizik)
73	A.M.B.E.
74	VASFI BALLA(p.f.)
75	Iliria Telecom A
76	Premium Net International SRL

ANEKS 2. LISTA E PYETJEVE PER KONSULTIM PUBLIK

Me poshte eshte nje permbledhje e pyetjeve per te cilat AKEP eshte i interesuar te marre komente nga palet e intersuara. Ne pergjigjet e dhena per pyetjet, palet jane te lutura te perfshijne edhe argumentim per pergjigjet/komentet. Palet mund te japin komente edhe per pjese te tjera te dokumentit te analizës dhe perfundimeve te AKEP.

1. *Cili eshte opinioni i paleve te interesuara per perkufizmin e tregjeve perkates me pakice te telefonise fikse?*
 - a. *A eshte i drejte ri-segmentimi i tregjeve perkates me pakice per perfshirjen ne te njejtat tregje perkatese te pajtimareve familjare dhe jo-familjare?*
 - b. *A jane ende tregjet me pakice te aksesit/thirrjeve telefonike tregje te justifikueshme per nderhyrje ex-ante?*
 - c. *Aksesi/thirrjet nga celulare duhet te perfshihen apo jo ne tregjet perkatese te aksesit/thirrjet nga vendndodhje fikse?*
2. *A mendoni se Altelecom ploteson kriteret per FNT ne tregjet me pakice te aksesit dhe thirrjeve telefonike nga vendndodhje fikse?*
3. *A mendoni se terminimi i thirrjeve ne rrjetin e secilit operator alternativ fikse perben nje treg perkates te vecante?*
4. *A mendoni se Altelecom permbush kriteret per FNT ne tregjet me shumice te:*
 - a. *Terminimit ne rrjetin Altelecom;*
 - b. *Tranzitimit kombetar ne rrjete fikse;*
 - c. *Origjinimit ne rrjete fikse.*
5. *Cili eshte opinioni juaj per propozimin e AKEP per percaktimin me FNT te te gjithë operatoreve alternative per terminimin ne rrjetet e tyre fikse dhe te AMC per terminimin e thirrjeve drejt AMC Fiks?*
6. *Cfare mendoni per masat rregullatore te propozuara nga AKEP per terminimin, origjinimin dhe tranzitimin ne rrjetin Altelecom:*
 - a. *A sjell perfitime dhe thjeshtezim reduktimi i pershkallezuar i segmenteve te terminimit/origjinimit nga 3 ne 2 dhe me pas ne 1?*
 - b. *Cfare mendoni per reduktimin e propozuar te tarifave te interkoneksionit te Altelecom?*
7. *Cfare mendoni per masat rregullatore, perfshire rregullimin dhe nivelin e tarifave, te propozuara nga AKEP per operatoret alternative per FNT per terminimin ne rrjetet e tyre fikse dhe per AMC per terminimin e thirrjeve drejt AMC Fiks?*
8. *Cfare mendoni per faktoret e marre ne konsiderate nga AKEP ne lidhje me deregullimin e tarifave me pakice te Altelecom si:*
 - a. *Karakteristikat e ndryshme te tregjeve me pakice ne Shqiperi dhe vendet e BE;*

- b. Ndryshimet e ndodhura ne 2010-2012 si paketat tarifore me zgjedhje, paketa bundle (telefoni dhe Internet) qe kufizojne aftesine ndikuese te Albtelecom ne tarifat me pakice;*
 - c. Ndikimin e masave ne nivel me shumice si Z(P)B, LLU, portabiliteti i numrit fiks ne konkurrencen e tregjeve me pakice ne telefonine fikse*
- 9. Cili eshte opinion i paleve te interesuara ne lidhje me propozimet e AKEP per masat rregulluese per Albtelecom ne tregjet me pakice te telefonise fikse:*
- a. A eshte i justifikur propozimi per mos-rregullim te nivelit te tarifave te Albtelecom?*
 - b. A jane masat rregulluese te propozuara te transparences dhe mos-diskriminimit te mjaftueshme per tregjet me pakice telefonike?*